

ការព្យាករណ៍សម្រាប់វិនិច្ឆ័យការ
បញ្ចាំងដែលកំពុងកើតមាន និងសេណារីយ៉ូ

Foresight for Trends, Emerging Issues and Scenarios

Ziauddin Sardar
Jordi Serra
Scott Jordan

IIIT Books-In-Brief Series

សង្គមមូស្លីម
នៅក្រោយសម័យកាលធម្មតា

ការព្យាករណ៍សម្រាប់និន្នាការ បញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន
និងសេណារីយ៉ូ

កែសម្រួលដោយ Ziauddin Sardar

សង្ខេបដោយ C Scott Jordan

ការបោះពុម្ពផ្សាយនេះ ដោយវិទ្យាស្ថានទស្សនៈអ៊ីស្លាមអន្តរជាតិ
សហការជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការសិក្សាគោលនយោបាយ និងអនាគត
និងស្ថាប័ន MAHYA ។

www.iiit.org
www.cppfs.org
www.postnormaltim.es
www.mahyayayincilik.com.tr

©រក្សាសិទ្ធិឆ្នាំ2022ដោយវិទ្យាស្ថានទស្សនៈអ៊ីស្លាមអន្តរជាតិ
និងមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការសិក្សាគោលនយោបាយ និងអនាគតកាល
រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង
អត្ថបទពី Futuresអាចផលិតឡើងវិញបានដរាបណាមានការអនុញ្ញាតពី
Elsevier ជាមុន ។

វិទ្យាស្ថានទស្សនៈអ៊ីស្លាមអន្តរជាតិ(IIIT)
P.O. Box 669
Herndon, VA 20172, USA
www.iiit.org

IIIT London Office
P.O. Box 126
Richmond, Surrey
TW9 2UD, UK
www.iiituk.com

សៀវភៅនេះស្ថិតក្នុងការរក្សាកម្មសិទ្ធិ។ កម្មវត្ថុនៃការលើកលែង និងបទប្បញ្ញត្តិ
នៃកិច្ចព្រមព្រៀងជាសមូហភាពដែលពាក់ព័ន្ធមិនអាចផលិតឡើងវិញនូវ
ផ្នែកណាមួយនៃសៀវភៅនេះ អាចធ្វើទៅបាននោះឡើយ បើសិនជាមិនមាន
ការសរសេរលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការអនុញ្ញាតពីអ្នកបោះពុម្ពផ្សាយ។

ទស្សនៈ និងគំនិតដែលបានបង្ហាញក្នុងសៀវភៅនេះគឺជាគំនិតរបស់អ្នក
និពន្ធ និងមិនមែនជាទស្សនៈ របស់អ្នកបោះពុម្ពឡើយ។

ISBN: 979-8-89193-398-9 Paperback
ISBN: 979-8-89193-399-6 ebook

ក្រុមអ្នករចនាឌីសាញ

Dr. Anas S. al-Shaikh-Ali
Shiraz Khan

បោះពុម្ពផ្សាយនៅសហរដ្ឋអាមេរិក

ប្រភេទសៀវភៅសង្ខេបរបស់វិទ្យាស្ថានទស្សនៈអឺស្តាមអន្តរជាតិ (IIIT)

សៀវភៅ IIIT Books-In-Brief Series គឺជាការប្រមូលផ្តុំដ៏មានតម្លៃនៃសៀវភៅ ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយសំខាន់ៗ របស់វិទ្យាស្ថានទស្សនៈអឺស្តាមអន្តរជាតិ(IIIT) ដែលបានសរសេរ រៀបចំឡើងជាទម្រង់សង្ខេបខ្លី ខ្លីម ដើម្បីផ្តល់ឱ្យមិត្តអ្នកអាន នូវការយល់ដឹងអំពីស្នូលនៃខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃស្នាដៃសៀវភៅច្បាប់ដើមតែម្តង។ រៀបចំឡើងក្នុងទម្រង់ខ្លី ងាយស្រួលអានសន្សំសំចៃពេលអលាសេចក្តីសង្ខេបនៃបណ្តាសៀវភៅទាំងនេះបានផ្តល់នូវភាពខ្លឹមនៃការបង្រួមខ្លឹមសាឱ្យកាន់តែខ្លី និងសរសេរ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុតពីសៀវភៅដែលបានបោះពុម្ពដើមដែលមានពិពណ៌នាច្រើនជាងនេះដែលយើងខ្ញុំសង្ឃឹមថាមិត្តអ្នកអាននឹងស្វែងយល់បន្ថែមពីបណ្តាសៀវភៅដើមពេញទំព័រ ដែលមិនទាន់បានសង្ខេបជាបន្ត។

ចំណុចនៃការគិតអំពីអនាគតគឺមិនមែនមានច្រើនដើម្បីតែជាការ 'ព្យាករណ៍' ពីអនាគតនោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីយល់ពីរបៀបដែលការផ្លាស់ប្តូរនឹងកើតឡើង អំពីគ្រោះថ្នាក់ និងឱកាសអ្វីខ្លះដែលអាចលាក់បាំងនៅដងដើមមេឃម្ខាង និងតើយើងអាចចរចា ឬធ្វើអ្វីបានចំពោះគ្រោះថ្នាក់ និងឱកាសនោះយ៉ាងដូចម្តេច។ ជាងនេះទៅទៀត បើយើងមិនគិតពីអនាគតខ្លួនឯងទេ អ្នកដទៃក៏នឹងមិនគិតដូចគ្នាដែរ។

គោលគំនិតជាមូលដ្ឋាននៃសាសនាអឺស្តាមមានការលើកឡើងអំពីអនាគត។ ការពិចារណាអំពីគោលគំនិតរបស់តាវហេត, ខលីហ្វៈ និងថ្ងៃអាយ៉ាត់។ វាក្យខណ្ឌនៃគម្ពីរអាល់គួរអានមួយចំនួននៅក៏បង្ហាញឱ្យយើងសម្លឹងឆ្ពោះទៅអនាគតផងដែរ។ ជីវិតរបស់ព្យាករី (សហម) ក៏មានមេរៀនជាការតម្រង់ទិសនាពេលអនាគតជាច្រើនផងដែរ ពោលអំពីជីវិតចុងក្រោយបង្អស់នៃថ្ងៃអាយ៉ាត់៖ សង្គមមួយអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំងក្នុងមនុស្សមួយជំនាន់។

ការសិក្សានេះត្រូវបានផ្តោតជាពិសេសទៅលើប្រជាជនមូស្លីម និងសង្គមមូស្លីមរបស់ពួកគេ។ នៅក្នុងសៀវភៅនេះ យើងក៏បាននិយាយអំពី 'សង្គមមូស្លីម' និង 'សហគមន៍មូស្លីម' ដោយទទួលស្គាល់នូវភាពចម្រុះ និងពហុភាពរបស់ពួកគេអំពីសាវតាប្រវត្តិសាស្ត្រ និងបរិបទផ្សេងៗគ្នា និងការរីករាលដាលនៃភូមិសាស្ត្រ។ ប៉ុន្តែបញ្ហាជារួមរបស់យើងគឺថា ជនមូស្លីមក៏មាននៅក្នុងបណ្តាញសហគមន៍នៅក្នុងសហគមន៍ផងដែរ។

កន្លែងដែលការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា និងអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងហាក់ដូចជាត្រូវបានភ្ជាប់ភ្លាមៗទៅនឹងអ្វីផ្សេងទៀត ជាធម្មជាតិនៃបណ្តាញដែលបានផ្លាស់ប្តូរជាមូលដ្ឋាន។ ការផ្លាស់ប្តូរសម័យបច្ចុប្បន្នមានលក្ខណៈជាក់លាក់មួយ ដែលយើងត្រូវយល់ មុនពេលយើងគិតអំពីរបៀបចរចា និងស្វែងយល់ពីវា។ នៅក្នុងសៀវភៅនេះ យើងបានកំណត់ការវិភាគរបស់យើងនៅក្នុងវិធីសាស្ត្រដ៏ជាក់លាក់មួយនៅក្នុងការសិក្សា និងការបកស្រាយអំពីការផ្លាស់ប្តូរដែលយើងពណ៌នាថា វាគឺជាទ្រឹស្តីនៅក្រោយសម័យកាលធម្មតា Postnormal Times (PNT)។ មានកម្លាំង៣ដែលកំពុងជំរុញយើងឆ្ពោះទៅទ្រឹស្តីនៃក្រោយ

សម័យធម្មតា PNT នោះគឺ ភាពស្មុគស្មាញ ភាពច្របូកច្របល់ និងភាពផ្ទុយគ្នា។ ការផ្លាស់ប្តូរដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយទ្រឹស្តី 3Cs វាមានលក្ខណៈពិសេសចំនួន៤៖ ល្បឿន វិសាលភាព មាត្រដ្ឋាន និងភាពស្របគ្នា។ នៅពេលដែល 3Cs និង 4Cs មានមកជាមួយគ្នា នោះភាពមិនច្បាស់លាស់មានច្រើន។ ភាពមិនប្រាកដប្រជា បង្កើតភាពល្ងង់ខ្លៅ។ នៅក្រោយសម័យធម្មតា ភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពល្ងង់ខ្លៅ។

នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃទ្រឹស្តី PNT យើងគិតពីអនាគតបន្ទាប់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃចង្កោមបញ្ហាដ៏ជាក់លាក់នៅថ្ងៃស្អែក។ ការពង្រីកវិសាលភាពបច្ចុប្បន្ននោះគឺ៖ និន្នាការ និងការអភិវឌ្ឍ ដែលយើងអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណបាននៅថ្ងៃនេះ និងកំណត់អនាគតពីទសវត្សរ៍ក្រោយ។ លើសពីនេះ យើងមាននូវទិដ្ឋភាពដែលយើងអាចស្គាល់ តាមរូបភាពពីខ្សែកាបយន្ត និងកម្មវិធីទូរទស្សន៍ ការប្រឌិតបែបវិទ្យាសាស្ត្រ ការផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម ចក្ខុវិស័យនៃសាជីវកម្ម និង'អនាគតវិទ្យា' ដ៏ពេញនិយម ដែលត្រូវបានបន្ថែម និងព្យាករណ៍ដើម្បីបង្កើតរូបភាពនាពេលអនាគត។ ទីបំផុត អនាគតដែលមិននឹកស្មានដល់៖ នៅក្រៅចនាសម្ព័ន្ធនៃការគិតនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់យើង ដូច្នេះព្រឹត្តិការណ៍នៅក្រោយសម័យកាលធម្មតាអាចកើតឡើងនៅថ្ងៃស្អែកលើខ្សែបណ្តោយពេលវេលា ឬស្របគ្នា។

Black Jellyfish គឺជាហេតុការណ៍ "ធម្មតា" ដែលមានសក្តានុពលសម្រាប់ផលប៉ះពាល់ដ៏ខ្ពស់ ជុំវិញឆ្ពោះទៅរកភាពប្រក្រតីតាមរយៈមតិស្ថាបនាវិជ្ជមាន ដែលយើងគិតថាយើងពិតជាដឹង ប៉ុន្តែវាអាចបង្ហាញឥរិយាបថ ដែលមិននឹកស្មានដល់ដែលវាអាចបង្កើតលទ្ធផលជាការរីករ ឬកាតាលីករនៃហេតុការណ៍នានា។ អ្នកអានអាចឃើញអំពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃការពិភាក្សាជុំវិញបញ្ហានៃសក្តានុពលនៅក្រោយសម័យកាល ឬពេលវេលាធម្មតាខុសៗគ្នា។ គំនិតនេះគឺត្រូវគិតយ៉ាងម៉ត់ចត់អំពីបញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើង និងស្វែងយល់ពីផលប៉ះពាល់ដែលអាចកើតមាននាពេលអនាគតរបស់ពួកគេ។

អ្វីៗកាត់ច្រើនអាចផ្លាស់ប្តូរបាន៖ យើងអាចធ្វើការដោយសកម្មឆ្ពោះទៅរកការរួមចំណែក ទៅកាន់អនាគតដ៏ល្អប្រសើរដោយសកម្មភាពរបស់យើងនៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ដូច្នេះអនាគតគឺត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងបច្ចុប្បន្នដោយវាជឿសមិនរួច។

នៅក្នុងពិភពនៃសម័យកាលឬពេលវេលាក្រោយពេលធម្មតាបែបនេះ ប្រជាជនមូស្លីមមិនអាចអង្គុយនៅខាងក្រោយបានទេ។ អនាគតមូស្លីមកំពុងដង្ហោយហៅ។ យ៉ាងហោចណាស់ក្នុងការរក្សាអនាគតរបស់យើងទាំងអស់គ្នាត្រូវតែបើកចំហ និងមានពហុនិយមផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវអារម្មណ៍ពីទិសដៅដែលអាចសម្រេចបាននៅអនាគតនោះ។

ប្រកាស

Aydin, Cemil (2017), ទស្សនៈគំនិតនៃពិភពមូស្លីម : ប្រវត្តិបញ្ញវន្តរបស់សកលលោក (Harvard University Press, Cambridge); សម្រង់សំដីទំព័រទី12

Buchner, V.F. (1993), “Al-Kazwini”, សព្វវចនាធិប្បាយគ្រាដំបូងរបស់សាសនាអ៊ីស្លាម 1913-1936, Volume IV, reprint edition, M.Th. Houtsma, A.J. Wensinck, T.W. Arnold, W. Heffening, E. Levi (Brill, Leiden)

Burrows, Mathew (2014), អនាគតត្រូវបានបែងចែក៖ និន្នាការធំៗ នឹងធ្វើឱ្យពិភពលោកលែងដំណើរការ បាន លុះត្រាឃើងត្រូវបានចាត់វិធានការ (Palgrave MacMillan, New York)

Al-Faruqi, Ismail Raji (1982), *Tawhid: ឥទ្ធិពលរបស់វាចំពោះគំនិត និងជីវិត* (IIIT, Herndon)

Ibrahim, Anwar (1991), អ្វីម៉ាត់ប្រជាជាតិ និងពិភពលោកនាអនាគតថ្ងៃស្អែក 23 (3) 302-310

Nandy, Ashis (1996), ការធ្វើជាសាក្សីចំពោះអនាគត 28 6-7 636-639 (Hurst, London)

Sardar, Ziauddin (1979, 1987), អនាគតអរិយធម៌របស់មូស្លីម (Mansell, London)

Sardar, Ziauddin (1985), អនាគតអ៊ីស្លាម៖ រូបរាងគំនិតដែលត្រូវមាន (Mansell, London)

Sardar, Ziauddin (2013), *Future: បញ្ហាទាំងអស់នោះ* (Hodder & Stoughton, London)

Sardar, Ziauddin(2010), សូមស្វាគមន៍មកកាន់ Postnormal Times សម្រាប់ពេលអនាគត 42 (5) 435-444 June (Hurst,London)

Sardar, Ziauddin (2019), editor, *The Postnormal Times Reader* (IIIT/CPFFS, London)

Scheffler, Samuel (2018), ហេតុអ្វីបានជាត្រូវព្រួយបារម្ភចំពោះមនុស្សជំនាន់ក្រោយនាពេលអនាគត? (Oxford University Press,Oxford)

UNESCO (2018), ការផ្លាស់ប្តូរអនាគត៖ ការរំពឹងទុកនៅសតវត្សរ៍ទី ២១ (Routledge, London and New York; UNESCO, Paris)

ការបោះពុម្ពស្នាដៃសៀវភៅសង្ខេបពីប្រភពដើម

នៃសៀវភៅសង្ខេបមូស្លីមនៅក្រោយសម័យកាលធម្មតា:

ការព្យាករណ៍សម្រាប់និន្នាការ បញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន និងសេណារីយ៉ូ

កែសម្រួលដោយ: Ziauddin Sardar, Jordi Serra and Scott Jordan

ISBN hbk: 978-1-56564-992-7

2019

និន្នាការ

សេចក្តីណែនាំ

យោងតាមនិយមន័យ និន្នាការមួយគឺជារង្វាស់ជាមូលដ្ឋាននៃការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងរយៈពេលដែលបានផ្តល់ឱ្យក្នុងបរិបទដ៏ជាក់លាក់មួយ ដោយមិនគិតពីមាត្រដ្ឋាន និន្នាការទាំងអស់គឺផ្អែកទៅលើទម្រង់ឬប្រភេទនៃទិន្នន័យ បរិមាណ ឬគុណភាព។

និន្នាការគឺជាកត្តាជំរុញនៃការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់ និងជាទូទៅកើតមានឡើងតាមខ្សែកោង។ ដូច្នេះនិន្នាការជាធម្មតាកើតមានឡើងក្នុងកំឡុងពេលដែលពួកវាលេចឡើងយឺតៗ ហើយបន្ទាប់មកក៏ធ្លាក់ចុះ។ និន្នាការវាមានទំនោរថយចុះនៅពេលឈានដល់កម្រិតកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធ និងកម្រិតបិទបញ្ចប់របស់វា។ តាមនិយមន័យ និន្នាការទាំងអស់នឹងបញ្ចប់ដោយអថេរ ប៉ុន្តែជារឿយៗ វាជាករណីដែលពួកវាអាចមានកម្លាំងឡើងវិញ និងកើតមានឡើងវិញបាន។

គោលបំណងនៃការវិភាគនិន្នាការនោះគឺដើម្បីបង្កើតភាពទូលំទូលាយ និងជម្រៅនៃការយល់ដឹងអំពីបច្ចុប្បន្នកាលបន្ថែម។ ការវិភាគនិន្នាការគួរតែត្រូវបានជំរុញឲ្យមានការយល់ដឹងឲ្យបានខ្លាំងអំពីអ្វីដែលយើងកំពុងឃើញកើតឡើងនៅជុំវិញខ្លួនយើង និងដើម្បីស្វែងរកគំរូនៃការផ្លាស់ប្តូរដែលអាចកើតមានពីអតីតកាលទៅបច្ចុប្បន្ន។

និន្នាការសកលភាគច្រើនមានផលវិបាកដែលអាចកើតមានសម្រាប់សង្គមមូស្លីម ដែលយើងបានកំណត់អត្តសញ្ញាណគឺផ្អែកទៅលើទិន្នន័យដែលមានយ៉ាងទូលំទូលាយ។ កង្វះទិន្នន័យអាចបណ្តាលមកពីការពិតដែលថានិន្នាការទាំងអស់នេះមិនត្រូវបានធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងសិក្សា ឬមិនត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជានិន្នាការ។ និន្នាការបែបនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយប្រភពអ្នកប្រាជ្ញ និងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ យើងបានលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ដែលអាចកើតមានសម្រាប់អនាគតរបស់សង្គមមូស្លីម។

យើងសង្កត់ធ្ងន់ចំពោះការព្រមាន៖ និន្នាការមិនមែនជាដង់ស៊ីតេទេ។ វាមានរឿងជាច្រើនដែលយើងអាចធ្វើបានដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ កែប្រែ និងជំរុញនិន្នាការឆ្ពោះទៅរកទិសដៅវិជ្ជមាន។

ប្រជាជន និងយុវជន

ការប៉ាន់ប្រមាណបង្ហាញថា ប្រជាជនមូស្លីមអ្នកសាសនាអ៊ីស្លាមនឹងកើនឡើងដល់ 2.19 ពាន់លាននាក់នៅឆ្នាំ២០៣០ និង2.76ពាន់លាននាក់នៅឆ្នាំ២០៥០។ ប្រជាជនមូស្លីមក៏ជាក្រុមអ្នកកាន់សាសនាដែលមានចំនួនយុវជនច្រើនជាងគេបង្អស់ ជាមធ្យមស្ទើរតែស្មើនឹង33%។ នេះត្រូវបានជំរុញដោយការកើនឡើងនៃអត្រាកំណើត (កុមារ2.9-2.6ក្នុងស្រ្តីម្នាក់គិតត្រឹមឆ្នាំ២០១៥) ភាព

ប្រសើរឡើងនៃស្ថានភាពសុខភាព ការថយចុះអត្រាមរណៈរបស់ទារក (40 នាក់/1,000 នាក់ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១០(និង កំណើនជីវិតសង្ឃឹមរស់កើនឡើងពីអាយុកាលរំពឹងទុក (66ឆ្នាំ រំពឹងថានឹងឡើងដល់73ឆ្នាំនៅឆ្នាំ២០៣០)។ ជាងមួយភាគបួននៃយុវជនទូទាំងពិភពលោកគឺជាមូស្លីម (រំពឹងថានឹងមានប្រមាណ 30% នៅឆ្នាំ២០៣០)។ ពួកគេជាច្រើនកំពុងស្វែងរកការសិក្សាអប់រំនៅក្រៅប្រទេសរបស់ពួកគេ និងមានចំនួនកើនឡើងចំពោះពួកគេដែលមិនចង់ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញបន្ទាប់ពីបានបញ្ចប់ការសិក្សា។ ភាពអត់ការងារធ្វើរបស់យុវជននៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម គឺមានអត្រាខ្ពស់ជាងអត្រាជាមធ្យមភាគសកលលោក។ និន្នាការយុវវ័យបែបនេះគួរតែត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងចិត្តសិនព្រោះវានឹងប៉ះពាល់ដល់បញ្ហាដែលកំពុងលេចឡើងជាច្រើនទៀតនៅលើខ្សែដេកនៃអក្សរខ្សែកោង ពោលចំពោះការវិភាគនិន្នាការ។

ផលប៉ះពាល់

- ប្រទេសមូស្លីមភាគច្រើននឹងជួបប្រទះការលំបាកកាន់តែកើនច្រើនឡើង ចំពោះការទ្រទ្រង់ចំនួនប្រជាជនដែលកំពុងកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស។
- ជាមធ្យម សហគមន៍មូស្លីមពេលមានប្រជាជននៅវ័យក្មេងច្រើន ដូច្នេះហើយនឹងរក្សាបាននូវសក្តានុពលខ្ពស់សម្រាប់កំណើនបន្ថែមទៀតនៅក្នុងទសវត្សរ៍ខាងមុខ។
- ការប្រកួតប្រជែងចំពោះការអប់រំ ការងារ និងការរស់នៅអាចផ្តល់បាននូវការរីកចម្រើនដ៏មានសក្តានុពលដល់សេដ្ឋកិច្ច ប៉ុន្តែលុះត្រាតែមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធត្រឹមត្រូវនៅនឹងកន្លែង និងមានឱកាសកាន់តែទាក់ទាញមិនដែលស្ថិតនៅក្រៅប្រទេស។ ការខិតខំចំពោះសុខុមាលភាពសង្គម ការថែទាំសុខភាព និងបន្ទុកលើមនុស្សជំនាន់ក្រោយ ប្រាកដជាធ្វើតាម។
- ជនជាតិភាគតិចជាមូស្លីម នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើននឹងក្លាយជាក្រុមជនជាតិនៃសាសនាធំៗ (នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួននៅអឺរ៉ុប) ឬក្លាយជាសហគមន៍ដែលធំជាងគេ (មាននៅប្រទេសឥណ្ឌា ឬសហរដ្ឋអាមេរិក)។
- ប្រសិនបើនិន្នាការបច្ចុប្បន្ន ចំពោះជំងឺនៃការស្លាប់ខ្លើមរើសអើងអ៊ីស្លាមមិនធូរស្រាលទេ ការកើនឡើងចំនួនប្រជាជនមូស្លីមអាចនឹងធ្វើឱ្យវាកាន់តែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ។
- ការបន្តអស្ថិរភាព និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធអាចបង្កើតនូវជំនាន់ដែលបាត់បង់ ដែលមិនអាចបង្កើតឡើងវិញ ឬចូលរួមក្នុងការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គមបាន។

ប្រភព

Index Mundi (<http://www.indexmundi.com>)

Pew Research Center (2011) អនាគតចំនួនប្រជាជនមូស្លីមនៅលើសកលលោក (<http://www.pewforum.org/files/2011/01/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>)

Pew Research Center (2015), អនាគតសាសនារបស់ពិភពលោក៖ ការព្យាករណ៍កំណើនរបស់ប្រជាជន, 2010-2050 (http://www.pewforum.org/files/2015/03/PF_15.04.02_Projections_FullReport.pdf)

Sherwood, Harriet (2017) “ប្រជាជនមូស្លីមនៅទ្វីបអឺរ៉ុបអាចកើនឡើងទ្វេដងនៅឆ្នាំ២០៥០” *The Guardian* ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា

ឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកជនភៀសខ្លួន (២០១៦), និន្នាការសកលលោក៖ ការផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦ (<http://www.unhcr.org/uk/statistics/unhcrstats/5943e8a34/global-trends-forced-displacement-2016.html>)

អង្គការសហប្រជាជាតិ, ផ្នែកទិន្នន័យចំនួនប្រជាជន (២០១៥), ទស្សនវិស័យចំនួនប្រជាជនរបស់ពិភពលោក, កំណែប្រែឆ្នាំ២០១៥ (<http://esa.un.org/unpd/wpp/>)

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (២០១៥) របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្សនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/2015-human-developmentreport/>)

បរិស្ថាន និងជីវភាពរស់នៅ

ប្រសិនបើនិន្នាការបរិស្ថាន ឬបរិយាកាសបច្ចុប្បន្ននៅតែបន្តកើតមាន ប្រទេសមូស្លីមភាគច្រើននឹងទទួលរងនូវបញ្ហាប្រឈមមួយ ឬមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖ កង្វះទឹកសាប ការកើនឡើងនូវសីតុណ្ហភាព កំណើនទំហំវាលខ្សាច់ និងការកើនឡើងកម្រិតទឹកសមុទ្រ។ នៅក្នុងប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន ការបង្កើនល្បឿននៃការសាងសង់សំណង់នគរូបនីយកម្មបាននាំឱ្យមានការបោះជំហានបំផ្លាញអេកូឡូស៊ីកាន់តែធ្ងន់ឡើង ដែលវាធ្វើឱ្យប្រជាជនជាច្រើនងាយនឹងមានបញ្ហាផ្នែកសណ្តាប់ធ្នាប់កង្វះផែនការលើកាតបន្ទាន់ បន្ថែមទៅដោយភាពស្មុគស្មាញ និងការធ្លាក់ចុះជីវភាពដោយសារតែការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ វានឹងធ្វើឱ្យជីវិតកាន់តែលំបាក។

ផលប៉ះពាល់

- ការអាចរកបាននៃធនធានដែលជាមូលដ្ឋាននឹងក្លាយទៅជាកង្វល់ដ៏ធំមួយសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន និងកង្វះខាតលើធនធានទាំងនេះនឹងជៀសមិនរួច វានឹងនាំឱ្យមានភាពតានតឹង និងជម្លោះកើនឡើង។
- ការលេចឡើងនូវវត្តមានទឹកក្រុងធំៗកាន់តែមានច្រើនឡើង ទំនងជានឹងបង្កើតបន្ទុកបន្ថែមសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីមដែលមានភាពតានតឹងធ្ងន់រួចទៅហើយ។
- ជនភៀសខ្លួនដែលភៀសខ្លួនចេញពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីមទំនងអាចនឹងកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង។
- ការកើនឡើងកម្រិតទឹកសមុទ្រនឹងជះឥទ្ធិពលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់តំបន់ឆ្នេរ និងតំបន់ទំនាបនៃប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនប្រទេស ដែលមិនបានធ្វើការវិនិយោគសាងសង់ដើម្បីរារាំងបាតុភូតទាំងអស់នេះ។

ប្រភព

Carrington, Damian (2016), “កំណើនកំដៅនៅតំបន់ប៉ូលដ៏លឿន”នៅពីក្រោយការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៃអាកាសធាតុ” *The Guardian* ថ្ងៃទី២៩ ខែធ្នូ

Geology.com (2015), ផែនទីនៃការកើនឡើងកម្រិតទឹកសមុទ្រលើសកលលោក (<http://geology.com/sea-level-rise/>)

ផ្នែករដ្ឋបាលមហាសមុទ្រ និងបរិយាកាសជាតិ ភូគព្ភសាស្ត្រ និងមន្ទីរពិសោធន៍ថាមពលវារី (2007), *Patterns of Greenhouse Warming* Princeton: NOAA & GFDL (http://www.gfdl.noaa.gov/cms-filesystem-action/user_files/kd/pdf/gfdlhighlight_vol1n6.pdf)

ធនាគារពិភពលោក (២០១៦) ទិន្នន័យប្រជាជននៅទីក្រុង (<http://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL>)

នាយកដ្ឋានកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (ឆ្នាំ២០១៤) ទស្សនវិស័យលើវិស័យនគរូបនីយកម្មរបស់មពិភពលោក(<http://esa.un.org/unpd/wup/highlights/wup2014-highlights.pdf>)

កម្មវិធីបរិស្ថានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNEP) (ឆ្នាំ២០០៨) តារាងក្រាហ្វិកអំពីទឹកសំខាន់ៗ. Nairobi: UNEP(<http://www.unep.org/dewa/vitalwater/index.html>)

សេវាកម្មអភិរក្សធនធានជាតិ USDA (ឆ្នាំ២០០៣) ផែនទីភាពងាយរងគ្រោះនៃវាលខ្សាច់របស់សកលលោក (http://www.nrcs.usda.gov/wps/portal/nrcs/detail/national/nedc/training/soil/?cid=nrcs142p2_054003)

Wallace-Wells, David (២០១៧), “ផែនដីដែលមិនអាចរស់នៅបាន៖ គ្រោះទុរ្ភិក្ស ការដួលរលំសេដ្ឋកិច្ច កម្ដៅព្រះអាទិត្យដែលចម្អិនយើង៖ អ្វីៗពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុអាចនឹងកើតឡើង លឿនជាងការគិតរបស់អ្នក។” New York Magazine ប្រចាំខែកក្កដា។

ការបំពុល និងទីក្រុងជិតផុតរលុត

ការបំបាយកាបូនដោយទង្វើរបស់មនុស្សកំពុងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទីក្រុងនានានៃពិភពលោក។ ការបំពុលខ្យល់ឈានដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុត នៅក្នុងរដូវរងារ ដោយមានសារធាតុភាគល្អិតត្រូវបានរកឃើញដោយផ្អែកលើមាត្រដ្ឋាន PM2.5 ។ ការរកឃើញភាគល្អិតPM2.5 នៅបណ្តាប្រទេសនៅភាគខាងត្បូងរបស់ពិភពលោក វាមានកំហាប់ខ្យល់លើសពី700 មីក្រូក្រាមក្នុងមួយម៉ែត្រគូប។ អង្គការសុខភាពពិភពលោកបានកំណត់កម្រិតត្រឹម300មីក្រូក្រាម ក្នុងមួយម៉ែត្រគូបដែលជាចំណុចនៃការបំពុលខ្យល់ដ៏ “គ្រោះថ្នាក់” ។ ការរីកលូតលាស់នៃទីប្រជុំជន និងគម្រោងទីក្រុងយក្សធំៗ ទីក្រុងជាច្រើននៃរដ្ឋធានី ឬមជ្ឈមណ្ឌលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងនេះកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការគំរាមកំហែងនៃការកើនឡើងកម្រិតទឹកសមុទ្រ សីតុណ្ហភាព ទឹកជំនន់ និងកង្វះទឹកប្រើប្រាស់។ អ្នកជំនាញបានយល់ស្របគ្នាថាកម្រិតនៃការរស់រានមានជីវិត គឺមាននៅពេលមានត្រឹមសីតុណ្ហភាពក្ដៅលើសពី 35°C (95°F) និងសំណើមលើសពី៩០ ភាគរយ។ មនុស្សអាចនឹងស្លាប់ក្រោយទទួលបានការប៉ះពាល់ប៉ុន្មានម៉ោង។ នៅឆ្នាំ 2100 ទីក្រុងជាច្រើននៅមជ្ឈិមបូព៌ា និងប្រទេសនៅផ្នែកអេក្វាទ័រនៃទ្វីបអាហ្វ្រិក និងទ្វីបអាស៊ីត្រូវបានគេព្យាករណ៍ថានឹងមានសីតុណ្ហភាពនៅរដូវក្ដៅជាមធ្យម 74°C-77°C ក្នុងអំឡុងពេល៦ម៉ោងនៅដែលមានពន្លឺថ្ងៃពេញ។

ផលប៉ះពាល់

- ទីក្រុងនៃប្រទេសមូស្លីមត្រូវបង្កើតផែនការបន្ទាន់ និងរៀបចំសម្រាប់បលនាប្រជាជនដ៏ធំ និងការហូរចូលរបស់ពួកគេ។ ការធ្វើចំណាកស្រុកដ៏ធំនឹងកើតឡើងពីមនុស្សដែលត្រូវការសម្រុកធ្វើដំណើរទៅកាន់ទីក្រុងដើម្បីស្វែងរកធនធាន និងការងារ ឬដើម្បីគេចផុតពីមហន្តរាយនៃបរិស្ថាន។
- ទីក្រុងជាច្រើនដែលយល់ថាខ្លួនឯងប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់នៃបរិស្ថាន គួរតែត្រូវបានបង្កើតបំពាក់បរិក្ខារលើអគារនានាជាមួយនឹងប្រព័ន្ធប្រមូលប្រភព និងចម្រោះស្អាត និងប្រព័ន្ធម៉ាស៊ីនត្រជាក់ដែលមានលក្ខណៈអេកូឡូស៊ីធម្មជាតិ។

- ជំហាននានាអាចត្រូវបានអនុវត្តន៍ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការបំបាត់ឧស្ម័នកាបូន តាមរយៈការទទួលយកប្រភពថាមពលជំនួសថ្មី មានដូចជាថាមពលពីពន្លឺព្រះអាទិត្យ ឬខ្យល់។
- ក្នុងអំឡុងពេលជំរុញប្រកបដោយសក្តានុពល និងស្មុគស្មាញទាំងនេះ ការលេចឡើងនៃវត្តមាននៃទីក្រុងខ្មោច និងការផ្លាស់ទីលំនៅជាបន្តបន្ទាប់របស់ប្រជាជននឹងកាត់ផ្តាច់ប្រជាជនមូស្លីមពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសម្បត្តិនៃវប្បធម៌របស់ពួកគេ ដូច្នេះវានឹងធ្វើឱ្យសង្គមមូស្លីមកាន់តែឃ្លាតឆ្ងាយពីគ្នាបន្ថែម។
- បើទោះបីជាការពិតដែលថាទីក្រុងនៃប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនស្ថិតក្នុងចំណោមតំបន់ដែលរងផលប៉ះពាល់ក្លាយជាដោយឥតទីពឹងនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុក៏ដោយចុះ ដំណោះស្រាយដ៏សមស្របមួយគឺអាចសម្រេចបានជាមួយនឹងសកម្មភាពរួម និងការគាំទ្រពីពិភពលោកទាំងមូល។

ប្រភព

Leahy, Stephen (2017), "ផ្នែកខ្លះនៃទ្វីបអាស៊ីអាចនឹងឡើងក្ដៅខ្លាំងបំផុតសម្រាប់មនុស្សរស់នៅឆ្នាំ២០០០" National Geographic ថ្ងៃទី២ ខែសីហា (<https://news.nationalgeographic.com/2017/08/south-asia-heat-waves-temperature-rise-global-warming-climate-change/>)

Ramsey, Lydia (2016), "ប្រទេសទាំងនេះគឺជាប្រទេសនៅជុំវិញពិភពលោកដែលមានការបំពុលខ្យល់ខ្លាំងជាងគេ" *Business Insider* ថ្ងៃទី២៧ ខែកញ្ញា (<http://uk.businessinsider.com/countries-with-the-worst-air-pollution-2016-9?r=US&IR=T>)

អង្គការសហប្រជាជាតិ (2018) របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ទឹករបស់ពិភពលោកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ២០១៨ ៖ ដំណោះស្រាយផ្នែកលើធម្មជាតិសម្រាប់ទឹក (Unesco, Paris) (<http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002614/261424e.pdf>)

Vidal, John (2017), "ពីរលកកំដៅរហូតដល់ខ្យល់ព្យុះ ទឹកជំនន់រហូតដល់ទុរិក្ស៖ ចំណុចក្ដៅនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុចំនួន៧" *The Guardian* ថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា (<https://www.theguardian.com/environment/2017/jun/23/from-heatwaves-to-hurricanesfloods-to-famine-seven-climate-change-hotspots>)

Watts, Jonathan (2017), "ពីទីក្រុងម៉ៃអាមីទៅទីក្រុងសៀងហៃ 3C កំដៅនឹងធ្វើឱ្យទីក្រុងរបស់ពិភពលោកនៅក្រោមន័រទឹកសមុទ្រ" *The Guardian* ថ្ងៃទី៣ ខែវិច្ឆិកា (<https://www.theguardian.com/cities/2017/nov/03/miami-shanghai-3c-warming-cities-underwater>)

Worland, Justin (2015), "ទីក្រុងទាំងនេះអាចនឹងមិនមានមនុស្សរស់នៅឆាប់ៗនេះ ដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ" *Time* ថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា (<http://time.com/4087092/climate-change-heat-wave/>)

ការធ្វើចំណាកស្រុក និងជនភៀសខ្លួន

ប្រទេសភាគច្រើនដែលកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមនៅតែជាអ្នករួមចំណែកដ៏ច្រើនដល់អត្រាការធ្វើចំណាកស្រុកជាសកល និងលំហូរជនភៀសខ្លួនពីបូព៌ាទៅកាន់បស្ចឹមលោកដែលវានៅតែមានគុណប្រសិទ្ធភាព។ ជនភៀសខ្លួនប្រទេសមូស្លីមបានកើនឡើងដល់៦៥លាននាក់។ ខណៈពេលការផ្ដោតអារម្មណ៍ត្រូវបានផ្ដោតលើជនភៀសខ្លួននៅក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុប ចំនួនជនភៀសខ្លួនច្រើនជាងគេគឺបណ្តាប្រទេសមូស្លីម (ចំនួនជាង២លាននាក់នៅក្នុងប្រទេសទួរគី ជាង១លាននាក់នៅប្រទេសលីបង់ និងមានចំនួនជាងកន្លះលាននាក់នៅប្រទេសហ្សិកង់ដា)។ ប្រជាជនប៉ាឡេស្ទីនប្រហែល 1.5 លាននាក់កំពុងរស់នៅ

ក្នុងជំរុំជនកៀសខ្លួនចំនួន៥៨ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់។ ជនកៀសខ្លួនរ៉ូហ៊ីងយ៉ាមានប្រហែលមួយលាននាក់បានកៀសខ្លួនទៅបង់ក្លាដែសពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា។ ប្រជាជនមូស្លីមក៏ស្គាល់ខ្លួនឯងផងដែរជា "ជនកៀសខ្លួនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច" អត្រាគ្មានការងារធ្វើជាមធ្យមនៅក្នុងប្រទេសមូស្លីមគឺមាន 19.9% គិតត្រឹមឆ្នាំ២០១៣ ។ ចំនួនជនកៀសខ្លួនមូស្លីមត្រូវបានកំណត់ថានឹងកើនឡើងបន្ថែមទៀតជាមួយនឹងការមកដល់នៃជនកៀសខ្លួនដោយការងគ្រោះពីអាកាសធាតុ ។ ការរឹតបន្តឹងបទបញ្ញត្តិអន្តរប្រទេសនៅបស្ចិមប្រទេស បង្កឱ្យមានការបង្កើនភាពជាតិនិយម និងការរើសអើងស្អប់ជាតិសាសន៍លើអ៊ីស្លាម ដែលធ្វើឱ្យស្ថានភាពជនចំណាកស្រុកមូស្លីមកាន់តែសភាពធ្ងន់ធ្ងរ។ ការជួញដូរមនុស្ស និងការចាប់ពង្រត់កុមារក៏ជាផ្នែកដែលមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងផងដែរ។

ផលប៉ះពាល់

- វិបត្តិជនកៀសខ្លួន គឺជាចំណុចរបត់ដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់សង្គមមូស្លីម នៅពេលដែលមនុស្សជំនាន់ក្រោយបានកើតនៅក្នុងជំរុំ ឬទឹកដីនៃការកៀសខ្លួនរបស់ឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេ។
- ជនកៀសខ្លួនដោយគ្រោះអាកាសធាតុ ជនមូស្លីមដែលរត់គេចពីគ្រោះមហន្តរាយអេកូឡូស៊ីពីទឹកដីកំណើតរបស់ពួកគេ ត្រូវបានកំណត់ថានឹងលេចចេញជានិរន្តរភាពថ្មីមួយ។
- ចំនួនប្រជាជនមូស្លីមនៅទ្វីបអឺរ៉ុបត្រូវបានកំណត់ថាវានឹងកើនឡើង ដោយត្រូវបានគេមើលឃើញថាដោយអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមថា គឺជាការគំរាមកំហែងមួយ ប៉ុន្តែវាអាចបង្ហាញពីឱកាសសម្រាប់ប្រជាជនវ័យចំណាស់នៅទ្វីបអឺរ៉ុប ក៏ដូចជាសម្រាប់សហគមន៍មូស្លីមខ្លួនឯងផងដែរ។
- ជនកៀសខ្លួនមូស្លីមអាចប្រឈមមុខនឹងការបង្កើនអវិភាព និងរងគ្រោះដោយការនៅឃ្លាតឆ្ងាយពីប្រទេសកំណើត និងការបាត់បង់កិត្តិយសជាមនុស្សដោយសារតែការកើនឡើងនៃការរើសអើងលើអ៊ីស្លាម ក្នុងទម្រង់នៃជាតិនិយមជ្រុល និងឥរិយាបថហ្វាស៊ីស ពេលនៅប្រទេសលោកខាងលិច។

ប្រភព

Asrar, Shakeeb (2017), “វិបត្តិរ៉ូហ៊ីងយ៉ាបានពន្យល់នៅក្នុងផែនទី” *Al Jazeera* ថ្ងៃទី28 ខែតុលា (<http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2017/09/rohingya-crisis-explained-maps-170910140906580.html>)

BBC (2016), “តើមជ្ឈឹមបូព៌ាកំពុងធ្វើអ្វីខ្លះអំពីវិបត្តិជនកៀសខ្លួន?” ថ្ងៃទី2 ខែកុម្ភៈ (<http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/35470894/what-the-middle-east-is-doing-about-the-refugee-crisis>)

Harvey, Fiona (2017), “ការឡើងកំដៅផែនដីនឹងធ្វើឱ្យជនចំណាកស្រុកជាច្រើនកៀសខ្លួនទៅកាន់ទ្វីបអឺរ៉ុប” *The Guardian* ថ្ងៃទី22 ខែធ្នូ

McVeigh, Tracy and Mark Townsend (2016), “ប្រមាណជាង 65លាននាក់បានផ្លាស់ទីលំនៅ ចំនួន20លាននាក់បានកៀសខ្លួនសម្រាប់ជីវិតរបស់ពួកគេ ប៉ុន្តែតើពិភពលោកនឹងប្រឈមមុខនឹងវិបត្តិចំណាកស្រុកដ៏ធំបំផុតមិនធ្លាប់មានដែរឬទេ?” *The Observer* ថ្ងៃទី18 ខែកញ្ញា

Pew Research Center (2017), ប្រជាជនមូស្លីមរស់នៅសហភាពអឺរ៉ុប ប្រទេសនីរវេស និងស្វីស នៅក្នុងឆ្នាំ ២០៥០ (http://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/pf_11-29-17_muslims-update-22/)

Rankin, Jennifer (2016), “អ្នកជួញដូរមនុស្ស ប្រើប្រាស់បញ្ហាបែកប្រកួតជាឧបករណ៍ ដើម្បីបង្ខំមនុស្សឱ្យធ្លាក់ចូល កាន់តែច្រើនក្នុងទាសភាព” *The Guardian* ថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា
(<https://www.theguardian.com/world/2016/may/19/humantraffickers-using-migration-crisis-to-force-more-people-into-slavery>)

នយោបាយ និងអភិបាលកិច្ច

នៅក្នុងប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន ការគ្រប់គ្រងបានផ្លាស់ប្តូរពីរបបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ទៅជាបប ស្វ័យភាពទម្រង់ផ្តាច់ការ និងជារឿយៗវាបានឆ្លងកាត់ទម្រង់ផ្សេងៗគ្នានៃរបបអាណាធិបតេយ្យ ដែលពួកលោកខាងលិចបានស្តីបន្ទោសចំពោះសាសនាអ៊ីស្លាមថា សាសនាអ៊ីស្លាមពិតជាប្រឆាំងលទ្ធិ ប្រជាធិបតេយ្យ តែងការពិតវាជាស្នូលនៃរបបស្តីពីការគ្រប់គ្រងរបបអំណាចអាណាធិបតេយ្យ គឺជាសញ្ញាដែល សំដៅទៅលើរបបទាំងនោះ ដែលញាញ់ទៅដោយអស្ថិរភាពនយោបាយ និងគ្រប់គ្រងដោយគ្មាន ប្រសិទ្ធភាព ដែលលាយឡំលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ និងផ្តាច់ការ និងដែលងាយនឹងកើតមានអំពើ ហិង្សាការផ្ទុះឡើង និងការផ្លាស់ប្តូរដ៏លឿននៅក្នុងការដឹកនាំរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ប្រទេសមូស្លីមជា ច្រើនតស៊ូប្រឆាំងជាមួយអំពើពុករលួយដ៏ជាប់លាប់ និងបញ្ហានេះបានក្លាយជាការរារាំងដ៏សំខាន់ សម្រាប់ស្ថិរភាព និងការវិវត្តនយោបាយនៅទូទាំងប្រទេសពិភពមូស្លីម។ នៅពេលដែលការជជែក ពិភាក្សាផ្ទៃក្នុងអំពីរបៀបបញ្ចូលច្បាប់សារីអ៊ីស្លាម និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅតែបន្តទាំងក្នុង និង ក្រៅសាសនាអ៊ីស្លាម វាក៏ឱ្យកត់សំគាល់ថា វាគឺជាអតីតនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងប្រព័ន្ធនយោបាយចុង ក្រោយ។

ផលប៉ះពាល់

- ប្រទេសមូស្លីមមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធនយោបាយ ដែលរួមបញ្ចូលគោលការណ៍អ៊ីស្លាម ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាមួយនឹងអភិបាលកិច្ចដ៏មានស្ថិរភាពនោះឡើយ។
- ការផ្តោតទៅលើច្បាប់សារីអ៊ីស្លាមអាចនឹងរារាំងការជជែកវែកញែកកាន់តែស៊ីជម្រៅលើផលប៉ះពាល់ នយោបាយនៃអភិបាលកិច្ចរបស់អ៊ីស្លាម ដោយផ្តោតតែទៅលើសំណួរអំពីអត្តសញ្ញាណ និងតម្លៃទៅ លើតែបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ។
- ការជជែកវែកញែកអំពីមូលដ្ឋានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលអ៊ីស្លាមពិតប្រាកដនៅតែ មិនទាន់អាចដោះស្រាយបាននៅឡើយ។
- អំពើពុករលួយ និងកង្វះតម្លាភាព វាគឺជាឧបសគ្គដ៏ចម្បងនៃកំណែទម្រង់នយោបាយនៅក្នុង ប្រទេសជាច្រើន និងប្រសិនបើវាមិនបានដោះស្រាយទេនោះ វានឹងបន្តបង្កអស្ថិរភាព។

ប្រភព

Bell, James (2013), ពិភពអ៊ីស្លាម៖ សាសនា នយោបាយ និងសង្គម។ ទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន៖ វេទិកានៃ មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ Pew Research Center ស្តីអំពីសាសនា និងជីវិតសាធារណៈ។
(<http://www.pewforum.org/files/2013/04/worlds-muslims-religion-politics-society-full-report.pdf>)

Marshall, Monty G. (2014), *Polity IV Project* លក្ខណៈរបបនយោបាយ និងការផ្លាស់ប្តូររបបដឹកនាំ, ឆ្នាំ១៨០០-២០១៣ Vienna: មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់សន្តិភាពជាប្រព័ន្ធ
(<http://www.systemicpeace.org/polity/polity4x.htm>)

Otterman, Sharon (2003), មជ្ឈិមបូព៌ា៖ អ៊ីស្លាម និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ទីក្រុងញូវយ៉ក៖ ក្រុមប្រឹក្សាទំនាក់ទំនងបរទេស(<http://www.cfr.org/religion/middle-east-islam-democracy/p7708>)

អង្គការតម្លាភាពអន្តរជាតិ (២០១៥) សន្ទស្សន៍ការយល់ឃើញអំពីអំពើពុករលួយនៅឆ្នាំ២០១៤ (<http://www.transparency.org/cpi2014/>)

សេដ្ឋកិច្ចនិងថាមពល

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលរដ្ឋប្រមូលបាននៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីមគឺមានភាពមិនស្មើគ្នាច្រើនខ្លាំង និងវាបង្ហាញថាស្ថានភាពរស់នៅប្រហែលជាមិនស្មើគ្នានោះឡើយ ដែលវាមិនប្រសើរជាងមុន។ បណ្តាប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនបានចែករំលែកលក្ខណៈពិសេស២យ៉ាងដូចខាងក្រោម៖ ការពឹងផ្អែកខ្លាំងលើការនាំចេញធនធានធម្មជាតិ និងការពឹងផ្អែកលើកម្លាំងពលកម្ម និងអ្នកមានចំណេះដឹង ពេលពលករជំនាញពីបរទេស។ កត្តាសំខាន់មួយទៀតដែលជះឥទ្ធិពលដល់សេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនគឺថាមពល។ សេវាទូរស័ព្ទចល័តក៏ឈរក្នុងតួនាទីដើម្បីផ្លាស់ប្តូរមិនត្រឹមតែសេវាកម្មហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសមូស្លីមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងផ្តល់នូវប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុជំនួសផងដែរ។ ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលអនុលោមតាមច្បាប់សាវ័រ និងធនាគារអ៊ីស្លាមក៏ស្វែងរកផ្លូវប្រសើរជាងមុន។ ទឹកប្រាក់ប្រមាណជាង២ ពាន់ពាន់លានដុល្លារ ដែលស្មើនឹង១% នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សកលលោក វាត្រូវបានតំណាងដោយស្ថាប័នទាំងនេះ តួលេខនេះត្រូវបានកំណត់ថា វានឹងកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ គ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុអ៊ីស្លាម វាមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងខ្លាចខ្លួនទៅនឹងរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសលោកខាងលិច ពោលគឺទៅនឹងប្រទេសមូលធននិយម ដែលវាអាចស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនៃវិបត្តិធ្ងន់ធ្ងរ។

ផលប៉ះពាល់

- បណ្តាប្រទេសមូស្លីមមានចំនួនតិចតួចណាស់កំពុងអភិវឌ្ឍន៍យ៉ាងសកម្ម នូវដើមទុនចំណេះដឹងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ ធ្វើជាធនធានប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងមានអាត្រាតិចជាងការនាំចេញនោះ។
- ប្រទេសមូស្លីមភាគច្រើនពឹងផ្អែកខ្លាំងលើទុនបំរុងប្រេង ដើម្បីទូទាត់ការខ្វះខាតធនធានមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន។
- ប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនពឹងផ្អែកលើកម្លាំងពលកម្មបរទេស រួមមានកម្លាំងពលករទាំងជំនាញ និងគ្មានជំនាញ សម្រាប់ប្រើការងារ និងសេវាកម្មផ្សេងៗ។
- សេវាទូរស័ព្ទចល័តអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាជនដែលមានជីវភាពក្រីក្រ និងរស់នៅតំបន់ដាច់ស្រយាលនៃប្រជាជនមូស្លីមបានចូលរួមនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល។
- ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារអ៊ីស្លាមអាចផ្តល់នូវជម្រើសមួយផ្សេងសម្រាប់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចមូលធននិយមរបស់លោកខាងលិច។
- ភាពច្នៃប្រឌិត និងការអង្កេតទៅលើការផ្លាស់ប្តូរនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច និងថាមពលនៅក្នុងពិភពមូស្លីមគឺជាភាពចាំបាច់សម្រាប់ការរស់រានមានជីវិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច និងភាពជាប់គាំងនៅពេលអនាគត។

ប្រភព

អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ (ឆ្នាំ២០១៥) ការវិភាគនិន្នាការទីផ្សារការងារ និងការធ្វើចំណាកស្រុកពីតំបន់អាស៊ីខាងត្បូងទៅកាន់បណ្តាប្រទេសនៃក្រុមប្រឹក្សាសហប្រតិបត្តិការឈូងសមុទ្រ ប្រទេសឥណ្ឌា និងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ (http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_protect/—protrav/—migrant/documents/publication/wcms378239.pdf)

Irfan, Harris (2014), “តើហិរញ្ញប្បទានរបស់អ៊ីស្លាមអាចសង្គ្រោះមូលធននិយមបានដែរឬទេ?” *The Guardian* ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ (<https://www.theguardian.com/sustainable-business/2014/dec/04/could-islamic-finance-solution-capitalism>)

OECD (2007), នវានុវត្តន៍ និងកំណើន៖ មូលហេតុសម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រនៃភាពច្នៃប្រឌិត (<http://www.oecd.org/science/inno/39374789.pdf>)

វិទ្យាស្ថានឃ្លាំមើលប្រាក់ចំណូល (ឆ្នាំ២០១៣) សន្ទស្សន៍អភិបាលកិច្ចធនធានឆ្នាំ២០១៣ (http://www.resourcegovernance.org/sites/default/files/rgi_2013_Eng.pdf)

The Economist (2013), “ផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ភាពបន្ត” (<http://www.economist.com/news/international/21570677-after-centuries-stagnation-science-making-comeback-islamic-world-road>)

ធនាគារពិភពលោក (២០១៦) ទិន្នន័យថាមពល និងរ៉ែ (<http://data.worldbank.org/topic/energy-andmining>)

Treadlines Research (2013), សេណារីយ៉ូនៃការថយចុះប្រេងឥន្ធនៈ (<http://trendlines.ca/free/peakoil/Scenarios/scenarios.htm>)

វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា

វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាគឺជាផ្នែកមួយដែលមិនត្រូវបានគេយកចិត្តទុកដាក់បំផុតនៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម។ ជាមួយនឹងករណីលើកលែងតិចតួច ដែលរដ្ឋមូស្លីមវិនិយោគលើ R&D ពោលគឺគម្រោងស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យា។ ដោយមានតែប្រទេសម៉ាឡេស៊ីមួយប៉ុណ្ណោះដែលចំណាយច្រើនជាង១% នៃទំហំGDPសរុបរបស់ខ្លួនទៅលើ R&D និងមានតែប្រទេសមូស្លីមចំនួន ៤ ប៉ុណ្ណោះដែលបែងចែក ពោលចំណាយច្រើនជាង០.៥% នៃGDPរបស់ពួកគេទៅលើR&D ។ ការចូលរួមចំណែកដោយប្រទេសមូស្លីមចំពោះទស្សនាវដ្តីវិទ្យាសាស្ត្រ និងការបោះពុម្ពផ្សាយគឺមិនមានភាពសមាមាត្រក្នុងកម្រិតដ៏ច្រើន។ ការខ្វះការយកចិត្តទុកដាក់លើវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា គឺជារឿងគួរឲ្យហួសចិត្ត ប្រសិនបើមិនមែនជាសោកនាដកម្មទេនោះ ព្រោះអរិយធម៌មូស្លីមសម័យបុរាណបានរួមចំណែកដ៏ច្រើនចំពោះវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា។

ផលប៉ះពាល់

- មានការពង្រីកចំណេះដឹងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា គម្លាតនោះគឺរវាងប្រទេសមូស្លីម និងរដ្ឋឧស្សាហូបនីយកម្ម ក៏ដូចជារវាងប្រទេសមូស្លីមមួយចំនួនតូច ដែលបង្កើតជាសមិទ្ធផលផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា និងនៅសល់រដ្ឋមូស្លីមជាច្រើនទៀត។
- ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នមិនមែនមានចំនួនតិចតួចទេក្នុងការលុបបំបាត់ការយល់ឃើញ ដែលថាសាសនាអ៊ីស្លាមគឺប្រឆាំងវិទ្យាសាស្ត្រ និងប្រឆាំងបច្ចេកវិទ្យា និងពង្រឹងការពឹងផ្អែកលើប្រភពខាងក្រៅពីចំណេះដឹងវិទ្យាសាស្ត្រ។

• កម្រិតទាបនៃគម្រោងស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ R&D នៅក្នុងសង្គមមូស្លីមភាគច្រើនក៏នឹងធ្វើឱ្យពួកគេពិបាកធ្វើពិធីកម្មការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេ។ ប្រសិនបើគ្មានការវិនិយោគសំខាន់ៗនៅក្នុង R&D និងការច្នៃប្រឌិតទេនោះ វាទំនងជាថាប្រទេសទាំងនោះភាគច្រើននឹងមានជម្រើសតិចតួច ប៉ុន្តែត្រូវដាក់ទៅរកសកម្មភាពពីវិស័យនៃតម្លៃបន្ថែម ដែលមានកម្រិតទាប ដូចជាវិស័យទេសចរណ៍ជាដើម។

ប្រភព

Sawahel, Wagby (2010), “ការកសាងទេពកោសល្យផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យានៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា តំបន់អាហ្វ្រិកខាងកើត និងខាងជើង (BMENA) ស្ថានភាពនៃសមត្ថភាពអាវ៉ាប់ ការអភិវឌ្ឍ បច្ចុប្បន្ន និងផែនការសកម្មភាពដែលបានស្នើឡើង។” សមាគមអារមេរិចសម្រាប់ការរៀនសូត្រនៃវិទ្យាសាស្ត្រ។
(https://www.aaas.org/sites/default/files/migrate/uploads/BTC_Sawahel_E.pdf)

ធនាគារពិភពលោក (2016) ទិន្នន័យវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា
(<http://data.worldbank.org/topic/scienceand-technology>)

UNESCO (2016), អនាគតនៃវឌ្ឍនភាពវិទ្យាសាស្ត្រនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។
(<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002458/245801e.pdf>)

Zewail, Ahmed (2011), “មជ្ឈិមបូព៌ាគឺមានបទពិសោធន៍ចាស់ទុំសម្រាប់បដិវត្តន៍វិទ្យាសាស្ត្រពេលសម័យបុរាណ” *New Scientist*

ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ និងការវិនិយោគ

ប្រទេស និងសហគមន៍មូស្លីមត្រូវទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយជម្លោះយោធាចំនួន 9 ក្នុងចំណោម 15 របស់ពិភពលោក។ ក្នុងចំណោមជម្លោះប្រដាប់អាវុធចំនួន 15 ដែលកំពុងបន្តបានធ្វើឱ្យមានចំនួនអ្នកស្លាប់ច្រើនជាងគេ ជម្លោះចំនួន 14 ស្ថិតនៅចន្លោះ ឬស្ថិតនៅនឹងជាមួយប្រទេសមូស្លីម ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធក្នុងប្រទេសមូស្លីម។ បើនិយាយពីការចំណាយយោធា ដែលជាចំណែកនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ប្រទេសចំនួន 14 ក្នុងចំណោមប្រទេសកំពូលទាំង 20 នៅលើពិភពលោក គឺប្រទេសអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមមានច្រើនជាងគេ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៨០ ការវាយប្រហារកេរ្តិ៍រាជ្យមានចំនួន 410 ដងត្រូវបានកត់ត្រានៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម និងរួមគ្នាបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ចំនួន 18,682 នាក់ និងរបួសចំនួន 33,140 នាក់។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ គឺជាការវាយប្រហារដ៏បង្ខំឈាមបំផុតជាមួយនឹងការវាយប្រហារច្រើនជាង 150 ដង ដែលបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ 7000 នាក់ និងមានជាង 13000 នាក់បានរងរបួស។

ផលប៉ះពាល់

- ជម្លោះប្រដាប់អាវុធបានធ្វើឱ្យមានអ្នកស្លាប់យ៉ាងច្រើនខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម តាមរយៈការបង្ខូរធនធាន និងរារាំងការសម្រេចបាននូវកម្រិតជីវភាពរស់នៅខ្ពស់ពេលរបស់ប្រជាជន។
- អត្តសញ្ញាណមូស្លីម និងទ្រឹស្តីអ៊ីស្លាមត្រូវបានសហការជ្រើសរើសដោយវាហាសាស្ត្រ និងតក្កវិជ្ជា និងពាក្យ កេរ្តិ៍រាជ្យអ៊ីស្លាមវាគឺជាវាឌីកាល់ ធ្វើឱ្យស្ថានភាពនេះកាន់តែអាក្រក់ទៅៗ។

- សង្គ្រាមពង្រឹងនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយដែលអវិជ្ជមាន ដែលនឹងត្រូវជំរុញឱ្យមានការកែលម្អសង្គម។
- សមាសធាតុភេរវិកម្ម និងធ្វើឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញដល់សង្គ្រាមនៅសម័យថ្មី ដោយសារវារីករាលដាលនូវការភ័យខ្លាច កាត់បន្ថយដំណោះស្រាយដោយអហិង្សា និងធ្វើឱ្យអង្គការ និងក្រុមប្រជាប់អាវុធមូស្លីមដែលធ្វើការស្វែងរកសិទ្ធិអំណាចនយោបាយ។

ប្រភព

ក្រុមប្រឹក្សាទំនាក់ទំនងបរទេស(2015), “កម្មវិធីតាមដានជម្លោះនៅសកលលោក” (<http://www.cfr.org/global/globalconflict-tracker/p32137#/>)

អង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ(2008), “តើពាក្យ “ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ” ត្រូវបានកំណត់យ៉ាងដូចម្តេចនៅក្នុងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ?” *Opinion Paper* ខែមិនា ឆ្នាំ២០០៨ (<https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>)

មូលដ្ឋានទិន្នន័យនៃការចំណាយយោធាSIPRI (<https://www.sipri.org/databases/milex>)

សង្គ្រាមនៅក្នុងពិភពលោក (2015), “ផែនទីជម្លោះដែលកំពុងបន្ត” (<http://www.warsintheworld.com/?page=static1329446051>)

Wikipedia (2015), “បញ្ជីនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលកំពុងបន្តកើតមាន” (https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ongoing_armed_conflicts)

Wikipedia (2016), “បញ្ជីនៃការវាយប្រហារភេរវិកម្មមូស្លីម” (https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Islamist_terrorist_attacks)

ការវាយប្រហារសន្តិសុខអ៊ីនធឺណេត CYBER និងសង្គ្រាម CYBER

Cyberspace គឺរួមមានប្រតិបត្តិការព័ត៌មានពិក្សុទ្ធមួយទៅកុំព្យូទ័រមួយទៀត។ ទម្រង់ផ្សេងៗនៃមេរោគអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីវាយប្រហារលើមនុស្ស ក្រុមហ៊ុនសាធារណៈកម្ម និងរដ្ឋាភិបាល។ សហគមន៍នៃពួកហាក្សត្រព័ត៌មានវិទ្យាHacker និងមេរោគដំណើរការយ៉ាងសាមញ្ញដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅមួយឬវាជាការចាប់ផ្តើមសង្គ្រាមអ៊ីនធឺណេត។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ជាមធ្យមមានការវាយប្រហារតាមអ៊ីនធឺណេតជាង200,000 បានកើតឡើងក្នុងមួយថ្ងៃ។ ការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនៃការប្រើប្រាស់យន្តហោះគ្មានមនុស្សបើក និងឧបករណ៍គ្មានមនុស្សបើកផ្សេងទៀតដែលមានសមត្ថភាពឃ្លាំមើល និងការបាញ់សម្លាប់គោលដៅបង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រថ្មីមួយសម្រាប់សង្គ្រាម។ ជំហានបន្ទាប់គឺ Killer Robots ដែលជាពាក្យទូទៅសម្រាប់ប្រព័ន្ធអាវុធស្វ័យប្រវត្តិដ៏ពេញលេញ ឬLethal Autonomous Weapon Systems (LAWS)។ ច្បាប់បានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងជ្រើសរើសជាគោលដៅ កែសម្រួលឥរិយាបថរបស់ពួកគេប្រសិនបើចាំបាច់ និងដាក់ពង្រាយកម្លាំងដោយមិនមានអន្តរាគមន៍ពីមនុស្ស។ មនុស្សយន្តត្រូវបានក្លាយជាធាតុការបាញ់ប្រហារដ៏មានប្រជាប្រិយភាពខ្លាំង នៅក្នុងចំណោមរដ្ឋនានាដោយសារវាកាត់បន្ថយការស្លាប់របស់មនុស្សក្នុងត្រាមានសង្គ្រាម។ ទំនងជាជនរងគ្រោះភាគច្រើនរបស់ពួកគេនោះគឺជាជនមូស្លីម។

- ប្រទេសមូស្លីមប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែង កាន់តែខ្លាំងឡើងនៃការវាយប្រហារCIBERតាមអ៊ីនធឺណិត និងសង្គ្រាមCIBERតាមអ៊ីនធឺណិត។
- ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈមនេះ ពួកគេត្រូវលះបង់ចំណាយទៅលើធនធានដើម្បីកសាងកម្លាំងមនុស្សដែលមានការបណ្តុះបណ្តាល និងជំនាញ បង្កើនចំណេះដឹងកុំព្យូទ័រ និងបង្កើតស្ថាប័នថ្មីដែលផ្តោតលើការអប់រំតាមអ៊ីនធឺណិត និងសន្តិសុខCIBERតាមអ៊ីនធឺណិត។
- ដោយសារតែការប៉ះទង្គិចគ្នាខ្លាំងជាទូទៅ និងអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកងកម្លាំងរបស់លោកខាងលិចបណ្តាប្រទេសមូស្លីមទំនងជាត្រូវជាគោលដៅសម្រាប់ការសាកល្បងឧបករណ៍ និងបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗនៃសង្គ្រាមCIBERអ៊ីនធឺណិត។
- សហគមន៍មូស្លីមត្រូវចាប់ផ្តើមពិភាក្សាគ្នាអំពីផលប៉ះពាល់នូវផ្នែកច្បាប់ និងក្រមសីលធម៌អំពីការកើនឡើងនៃចំនួនមនុស្សយន្ត/យន្តហោះគ្មានមនុស្សបើក ភាពជឿនលឿនរបស់អ៊ីនធឺណិត និង AI និងបញ្ចូលលើការពិភាក្សាទាំងនេះនៅក្នុងការយល់ដឹងកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីសិទ្ធិមនុស្ស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។

ប្រភព

Herzog, Rudolph (2012), “ការកើនឡើងនៃយន្តហោះគ្មានមនុស្សបើក៖បច្ចេកវិទ្យា Droneមានតម្លៃរាប់សតវត្សរ៍មកហើយពីការប្រឌិតបែបវិទ្យាសាស្ត្រ និងការស្រាវជ្រាវផ្នែកយោធា។” *Lapham's Quarterly* (<https://www.laphamsquarterly.org/spies/rise-drones>)

Horton, Scott (2015), *Lords of Secrecy: ឧបករណ៍សន្តិសុខជាតិ និងសង្គ្រាមបំបាំងកាយរបស់អាមេរិក* (Nation Books, New York)

Threat Cloud Intelligence “ផែនទីគំរាមកំហែងការវាយប្រហារតាមអ៊ីនធឺណិត” (<https://threatmap.checkpoint.com/ThreatPortal/livemap.html>)

Markoff, John (2014), “អាវុធថ្មីៗដៅជ្រើសរើសអ្នកណាដែលនឹងត្រូវសម្លាប់” *The New York Times International Weekly* ថ្ងៃទី23 ខែវិច្ឆិកា។

Nougayrède, Natalie (2017), “Beware: សង្គ្រាមCIBERតាមអ៊ីនធឺណិតនេះគំរាមកំហែងដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យទាំងអស់។” *TheGuardian* ថ្ងៃទី4 ខែវិច្ឆិកា។

Singer, P.W. and Allan Friedman (2014), *Cybersecurity and Cyberwar: អ្វីដែលគ្រប់គ្នាត្រូវដឹង* (Oxford University Press, New York)។

ការអប់រំ និងភាពច្នៃប្រឌិត

ការជជែកដេញដោលដែលកំពុងដំណើរការគឺជាការដ៏អស្ចារ្យមានរួចហើយអំពីរបៀបកែទម្រង់ និងអនុវត្តន៍ការអប់រំនៅក្នុងសង្គមមូស្លីម នៅក្នុងពិភពលោកដែលកាន់តែមានទំនាក់ទំនងគ្នា មានភាពស្មុគស្មាញ និងសកលភាវូបនីយកម្ម។ បញ្ហាដែលប្រឈមនឹងការខិតខំបែបនេះ គឺពិតជាគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដោយសារនិន្នាការនៃការអប់រំក្នុងប្រទេសមូស្លីមនាបច្ចុប្បន្ននេះ។ មនុស្សជំនាន់ក្រោយនឹងមានអត្រាអក្ខរកម្មទាបជាងយ៉ាងខ្លាំង។ ការអប់រំនៅក្នុងប្រទេសពិភពមូស្លីមគឺស្ថិតនៅក្នុងតម្រូវការជាបន្ទាន់សម្រាប់ការជួសជុលកែប្រែឡើងវិញ ដោយត្រូវមានការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀតទៅលើមនុស្ស និងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម ដែលតម្រូវឱ្យមានសមាមាត្រនៃធនធានជាតិកាន់តែច្រើន និងក្នុងការ

វិភាគចុងក្រោយ។ សង្គមមូស្លីមដែលមានវប្បធម៌សម្បូរបែប និងសក្តានុពលដ៏ខ្ពស់សម្រាប់លទ្ធផលនៃភាពច្នៃប្រឌិត។ យ៉ាងណាក៏ដោយ យើងក៏អាចអះអាងដោយស្មើគ្នាថា គ្មានចេតនាសម្ព័ន្ធនៃការអប់រំ និងស្ថាប័នណាមួយសម្រាប់ធ្វើការបណ្តុះបណ្តាល និងបង្កើតទេពកោសល្យនេះ ឬអនុញ្ញាតឱ្យវាលេចធ្លោ និងឈានទៅកម្រិតបន្ទាប់បានទៀតនោះទេ បើសិនមិនមានឥទ្ធិពលជាសកលនោះ។

ផលប៉ះពាល់

- ខណៈពេលដែលចំនួនអក្ខរកម្មនៅក្នុងសង្គមមូស្លីម កំពុងមានភាពប្រសើរឡើងនោះក្នុងន័យធៀបការយកចិត្តទុកដាក់ជាច្រើនចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការអប់រំនៅបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា ដើម្បីទ្រទ្រង់ និងកែលម្អនិន្នាការនោះ។
- ការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាត្រូវការកំណែទម្រង់ជាបន្ទាន់ ដើម្បីជម្នះទៅលើឱនភាពចំណេះដឹងដែលសង្គមមូស្លីមកំពុងប្រឈមមុខ។
- ការអប់រំផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម និងមនុស្សសាស្ត្រត្រូវពង្រឹង និងការអប់រំផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ចាំបាច់ត្រូវបង្រៀនឱ្យកាន់តែមានកម្រិតកាន់តែប្រសើរ។
- នៅទីបំផុត បើសិនជាមានការបរាជ័យក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអប់រំតែម្យ៉ាងទិសនាពេលអនាគតដ៏រឹងមាំវានឹងនាំប្រទេសមូស្លីមទៅបាតពោលនៃការអភិវឌ្ឍ។

ប្រភព

Martin Prosperity Institute (2015), សន្ទស្សន៍ភាពច្នៃប្រឌិតសកលលោកឆ្នាំ២០១៥ (<http://martinprosperity.org/media/Global-Creativity-Index-2015.pdf>)

OECD (2015), OECD Science, តារាងពិន្ទុនៃបច្ចេកវិទ្យា និងឧស្សាហកម្មឆ្នាំ២០១៥ ភាពច្នៃប្រឌិតសម្រាប់ការរីកចម្រើន និងសង្គម(http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-science-technologyand-industry-scoreboard_20725345;jsessionid=9rlvnb4m8qug.x-oecd-live-02)

SCImago Journal & Country Rank (2015), ចំណាត់ថ្នាក់ប្រទេស(http://www.scimagojr.com/countryrank.php?area=0&category=0®ion=all&year=all&order=it&min=0&min_type=it)

UNESCO Institute for Statistics (2015), UIS Education Survey (<http://www.uis.unesco.org/DataCentre/Pages/BrowseEducation.aspx>)

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (២០១៥) របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្សឆ្នាំ២០១៥ (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/2015-human-developmentreport/>)

សុខភាព និងសុខុមាលភាព

ប្រជាជនមូស្លីមទទួលរងនូវលក្ខខណ្ឌអនាម័យ និងសុខភាពសម្រាប់ពួកគេក៏កាន់តែអាក្រក់សម្រាប់មួយចំនួន ដោយសារភាពជឿនលឿននៃរបបអាហារ និងផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រកំពុងបង្កើតស្តង់ដារខ្ពស់ចំពោះសុខភាពពិភពលោក សុខុមាលភាពក៏កំពុងក្លាយជាភ្នាក់ងារដ៏សំខាន់ផងដែរ ដោយសារការយល់ដឹងពីសង្គមកាន់តែច្រើន និងសក្តានុពលនៃភាពច្នៃប្រឌិតក្នុងការកែលម្អវា។ ចំពោះភាពមិនល្អប្រសើរនោះ និន្នាការសកលលោកគឺផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះទៅរកការចំណាយសាធារណៈកាន់តែច្រើន លើការថែទាំសុខភាព ផ្ទុយទៅវិញប្រទេសមូស្លីមបានផ្លាស់ប្តូរក្នុងទិសដៅផ្ទុយគ្នា ដោយពឹងផ្អែកតែទៅលើមូលនិធិឯកជនកាន់តែច្រើនឡើងទៅវិញ។ ការថែទាំសុខភាពនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីម កំពុង

ក្លាយជាការប្រកួតប្រជែងជាសាកលជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃចំនួនអ្នកជំនាញ ដែលទទួលការបណ្តុះបណ្តាល និងការថែទាំដែលមានលក្ខណៈទំនើបជាងមុននៅពេលដែលការផ្ដោតអារម្មណ៍បានផ្លាស់ប្តូរពីការរស់រានមានជីវិតទៅការគិតគូរអំពីជីវិតបន្ទាប់។ ដោយសារចំនួនប្រជាជនរស់នៅបានយូរ មានការគំរាមកំហែងដោយជំងឺរ៉ាំរ៉ៃដែលត្រូវការការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំង។ ការថែទាំលើការបង្ការ និងអ្នកជំនាញខាងចំណីអាហារនឹងត្រូវការជាចាំបាច់ នៅពេលដែលចំនួនយុវជនជាច្រើនចាប់ផ្តើមគ្រប់អាយុ។ មាននិន្នាការពេប្រភេទដែលបង្ហាញពីការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនាពេលអនាគត៖ នោះគឺ អត្រាធាត់ដែលកំពុងលេចឡើង ពិការភាពពីកំណើត និងអាកប្បកិរិយាមិនល្អចំពោះសុខភាពផ្លូវចិត្ត។

ផលប៉ះពាល់

- សរុបមកបណ្តាប្រទេសមូស្លីមគឺស្ថិតនៅលើតែមួយ នៃការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់មួយពីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ទៅជាស្ថានភាពអភិវឌ្ឍន៍ទាក់ទងនឹងការថែទាំសុខភាព។
- កម្រិតចំណូលសរុបក្នុងមនុស្សម្នាក់ៗ GDPដែលទាបត្រូវបានរួមចំណែកដល់ការថែទាំសុខភាព និងថវិកាថែទាំសុខភាពទាំងមូលគឺត្រូវពឹងផ្អែកយ៉ាងធំលើការរួមចំណែកពីឯកជន និងពីបរទេស។
- បញ្ហាថែទាំសុខភាពដ៏ធំបំផុតដែលសង្គមមូស្លីមនឹងប្រឈមមុខនាពេលខាងមុខ គឺសុខភាពផ្លូវចិត្តដែលជាលទ្ធផលមកពីមិនត្រឹមតែជម្លោះ និងការផ្លាស់ទីលំនៅប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែក៏មានដោយសារប្រជាជនវ័យក្មេងមូស្លីមទទួលរងនូវភាពអត់ការងារធ្វើ និងភាពឈឺចាប់ដោយការធ្វើបាបពីជនបរទេសផងដែរ។
- កង្វះការផ្ដោតអារម្មណ៍យកចិត្តទុកដាក់លើវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា គឺជាឧបសគ្គចម្បងមួយចំពោះការថែទាំសុខភាពរបស់ប្រជាជនមូស្លីម ប៉ុន្តែភាពជឿនលឿនថ្មីៗនៃបច្ចេកវិទ្យា និងការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងគ្នាកាន់តែច្រើននៃវប្បធម៌តំណាងឱ្យឱកាសសម្រាប់សង្គមអ៊ីស្លាម។

ប្រភព

Ciftci, Ayse (2012), “ការមើលស្រាយបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍មូស្លីម” *Stigma* 7:1 (<https://quod.lib.umich.edu/j/jmmh/10381607.0007.102/—mental-health-stigma-in-themuslim-community?rgn=main;view=fulltext>)

Koenig, Harold and Saad Al Shohaib (2014), សុខភាព និងសុខុមាលភាពនៅក្នុងសង្គមអ៊ីស្លាម: *Background Research and Applications* (Springer, New York)

March of Dimes (2006), “របាយការណ៍សកលលោកស្តីអំពីពិការភាពពីកំណើត” (http://www.webcitation.org/query?url=http://www.marchofdimes.com/downloads/Birth_Defect_s_Report-PF.pdf&date=2012-08-19)

Mokdad, Ali (2017), “បណ្តាប្រទេសអាប្រជាជនរស់នៅបានយូរ ប៉ុន្តែប្រយុទ្ធស្វីនឹងជំងឺរ៉ាំរ៉ៃវិទ្យាស្ថានសម្រាប់ការវាស់វែង និងការវាយតម្លៃសុខភាព។” (<http://www.healthdata.org/news-release/arab-countries-living-longer-battling-chronic-disease>)

The Economist (2017), “Pocket World in Figures: ភាពធាត់ជ្រុល” ថ្ងៃទី22 ខែសីហា (<http://www.economist.com/node/8846631>)

Selway, Joel Sawat (2015), *Coalition of Wellbeing*: របៀបនៃច្បាប់បោះឆ្នោត និងនយោបាយជនលើ ជាតិភាគតិច ការបង្កើតគោលនយោបាយសុខភាពនៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ (Cambridge University Press, New York)

វិសមភាពយេនឌ័រ

វិសមភាពយេនឌ័រគឺជាច្បាប់ណាស់ជាបញ្ហាប្រឈមកាន់តែខ្លាំងនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីម ដោយ មានករណីលើកលែងតិចតួច ប៉ុន្តែនៅតែមានរឹមជំងឺសម្រាប់ការកែលម្អ។ ជាទូទៅ ស្ត្រីមូស្លីមត្រូវ តទល់នឹងការកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធយេនឌ័រដែលមិនមានគុណភាពយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដែលកម្រិតជាក់ ពួកគេឱ្យស្ថិតក្នុងតំណែងទី២បន្ទាប់ពីបុរស។ សញ្ញាណនៃការកំណត់ដ៏ចម្រុះចម្រាសនៃអាណា ព្យាបាល (qawamun) របស់បុរសលើស្ត្រីបានអនុញ្ញាតឱ្យមានច្បាប់វិភាគយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ស្ត្រី នៅក្នុងប្រទេសដែលសារីអះអាងថាប្រហែលជាច្បាប់របស់រដ្ឋ ពេលប្រទេសខ្លះអនុវត្តលើសពីច្បាប់អ៊ីស្លាម។ សរុប មក វត្តមានស្ត្រីនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានអប់រំបានកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលបង្ហាញថា នៅពេលដែល ស្ត្រីកាន់តែច្រើនទទួលបានការអប់រំ ពួកគេនឹងក្លាយទៅជាកាតាកាន់តែមានសារភាពសំខាន់ៗគឺគន់លើ គួរនាំទីប្រពៃណីរបស់ស្ត្រីដែលមិនសូវមានការឲ្យតម្លៃ ដូច្នេះការផ្លាស់ប្តូរបន្ថែមទៀតអាចនឹងមាន បន្ថែមទៀត។

ផលប៉ះពាល់

- សមភាពនៅក្នុងការអប់រំ និងឱកាសសម្រាប់ស្ត្រីនឹងកំណត់អនាគតនៃប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន និង អនាគតនៃពិភពមូស្លីមទាំងមូល។
- រដ្ឋប្រទេសមូស្លីមអ្នកមាន និងរដ្ឋក្រីក្រខ្លាំង ហាក់ដូចជាបង្ហាញវឌ្ឍនភាពតិចតួចឆ្ពោះទៅរកសម ភាពយេនឌ័រ។
- ស្ត្រីមូស្លីមកាន់កាប់តួនាទីជាអ្នកដឹកនាំក្នុងវិស័យនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌នៅក្នុងប្រទេស មូស្លីមជាច្រើន ដែលវាគឺជាការបង្ហាញពីភាពខុសគ្នានៃសង្គម និងវប្បធម៌ក្នុងតំបន់នៅក្នុងទំនាក់ ទំនងនៃយេនឌ័រ។

ប្រភព

Pew Research Center (2013), ពិភពអ៊ីស្លាម៖ សាសនា នយោបាយ និងសង្គម(<http://www.pewforum.org/files/2013/04/worlds-muslims-religion-politics-society-full-report.pdf>)

Safra Project (2013), យេនឌ័រ ភេទ និងសាសនាអ៊ីស្លាម(<http://www.safraproject.org/index.html>)

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) (ឆ្នាំ២០១៥) សូចនាករអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស

(http://www.google.com/publicdata/explore?ds=ife8n327iup1s_&ctype=b&strail=false&bcs=d&inselm=s&met_y=indicator_103706&scale_y=lin&ind_y=false&met_x=indicator_137506&scale_x=lin&ind_x=false&ifdim=country&ind=false&icfg=&hl=en&dl=en#!?ctype=l&strail=false&bcs=d&nelm=h&met_y=indicator_68606&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country&idim=country:18203:21903:1303:10303:9303:13903:12903:18703&ifdim=country&hl=en_US&dl=en&ind=false)

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) (ឆ្នាំ២០១៥) របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស <http://hdr.undp.org/en/2015-report>)

16 សាសនា និងវប្បធម៌

វាមានវិធីជាច្រើនដើម្បីវាស់ស្ទង់ឥទ្ធិពលនៃសាសនាអ៊ីស្លាមលើជីវិតរបស់ប្រជាជនមូស្លីមនានាព្រមទាំងនេះ។ វិធីសាស្ត្រដែលយើងបានអនុវត្តន៍ គឺការអង្កេតលើជំនឿដែលជាកត្តាសំខាន់ក្នុងការរៀបចំទស្សនវិស័យនៃប្រជាជនមូស្លីម។ ការស្ទង់មតិដែលធ្វើឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ Pew Research Center បានយកគំរូសិក្សាចំពោះអ្នកដែលរស់នៅក្នុងសហគមន៍មូស្លីម រស់នៅក្នុងប្រទេសមានអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមភាគច្រើន និងសហគមន៍មានអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមជាជនជាតិភាគតិច។ សំណួរត្រូវបានចោទសួរ ចំពោះការយល់ឃើញរបស់សាសនាអ៊ីស្លាមទាក់ទងនឹងការអត់ឱន ការញុះញង់ដោយហិង្សា សីលធម៌ និងកាតព្វកិច្ចឆ្ពោះទៅរកការផ្លាស់ប្តូរចូលកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម។ សំណួរទាំងនេះក៏បានពិនិត្យលើយោបល់ចំពោះច្បាប់សាវ័រផងដែរ ថាតើវាគួរតែជាច្បាប់នៃការគ្រប់គ្រងដែរដី ឬត្រឹមតែជាច្បាប់នៅក្នុងសហគមន៍មួយចំនួន។ ខណៈដែលអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមជាច្រើនយល់ស្របថា 'សាសនាអ៊ីស្លាមជាសាសនាសន្តិភាព'។ ការបែងចែកជាមូលដ្ឋានរបស់មាននៅក្នុងថាតើអត្ថបទ ឬវាក្យខណ្ឌនៃគម្ពីរអាល់គូរអានត្រូវបានយកមកអនុវត្តន៍ ឬបកស្រាយតាមបរិបទ និងន័យផ្សេងៗដោយរបៀបណានោះ។

ទាក់ទងនឹងផលិតផលវប្បធម៌សង្គមនៃប្រទេសមូស្លីមត្រូវបានបែងចែកជាមូលដ្ឋានជាពីរក្រុម៖ ប្រទេសដែលផលិតផលវប្បធម៌ជនជាតិដើមរបស់ខ្លួនឯង និងរដ្ឋដែលនាំចូលផលិតផលនៃវប្បធម៌ពីលោកខាងលិច។ នៅក្នុងប្រភេទចុងក្រោយ គឺរដ្ឋមួយចំនួនដែលបានទិញពីសារមន្ទីរ និងទិញវត្ថុបុរាណនៃវប្បធម៌ផ្សេងទៀតបន្តពីលោកខាងលិច។ និន្នាការផ្ទុយគ្នាទាំងពីរនេះ ត្រូវបានកំណត់បន្ត។

ប្រភព

Appadurai, Arjun (2013), អនាគតជាការពិតនៃវប្បធម៌ (Verso, London)

Ma, Alexander (2017), “Louvre កំពុងបើកច្រកទ្វារមជ្ឈមណ្ឌលនៅ Abu Dhabi- និងអគារនេះមើលទៅអស្ចារ្យណាស់។” *The Independent* ថ្ងៃទី៧ខែកញ្ញា (<http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/louvre-abu-dhabi-opening-art-museum-uae-middle-east-a7934456.html>)

Pew Research Center (2006), ការបែងចែកដ៏អស្ចារ្យ៖ របៀបដែលប្រជាជនលោកខាងលិច និងមូស្លីមមើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក។ (<http://www.pewglobal.org/2006/06/22/the-great-divide-how-westerners-and-muslims-view-each-other/>)

Pew Research Center (2013), ពិភពអ៊ីស្លាម៖ សាសនា នយោបាយ និងសង្គម (<http://www.pewforum.org/files/2013/04/worlds-muslims-religion-politics-society-fullreport.pdf>)

UNESCO (2016), រៀនរស់នៅជាមួយគ្នា (<http://www.unesco.org/new/en/social-and-humansciences/themes/international-migration/glossary/cultural-diversity/>)

ការកំណត់ និងកិច្ច

សង្គមមូស្លីមមានសក្តានុពល ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមកដោយឧស្សាហកម្មកម្សាន្ត និងកីឡា។ ដូចគ្នានេះដែរ ការវិនិយោគត្រូវបានចាក់ចូលទៅក្នុងវិស័យនៃកន្លែងកម្សាន្តទំនើប កន្លែងប្រកួតកីឡា និងឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍។ ផលិតផលរបស់លោកខាងលិចតែងតែមានជម្លោះ នៅក្នុងសង្គម

មូស្លីម ប៉ុន្តែឥរិយាបថទាំងអស់ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងឆ្ពោះទៅរកការទទួលយកផលិតផលរបស់ពួកគេ។ ដូចគ្នាដែរ ម៉ូដ ក៏ដូចជាវិចិត្រករដែលមើលឃើញថាកំពុងកត់សម្គាល់ពីភាពទាក់ទាញនៃរចនាបទរបស់មូស្លីម និងភាពសុភាពរាបសារបស់ពួកគេ។ ភាសា និងទំនៀមទំលាប់ផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ការទទួលយកនូវនិន្នាការតន្ត្រីលោកខាងលិចដ៏ពេញនិយម ដោយមានការជជែកមួយចំនួនលើខ្លឹមសារ។ នៅឆ្នាំ២០២២ នឹងឈរជាការចាប់ផ្តើមនៃយុគសម័យសម្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍កីឡាអាជីពនៅក្នុងសង្គមមូស្លីមជាមួយនឹងការប្រកួត World Cup របស់ប្រទេសកាតា។ ព្រឹត្តិការណ៍កីឡាអូឡាំពិកនៅពេលអនាគតដែលនឹងត្រូវធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៅក្នុងពិភពមូស្លីមនឹងបង្ហាញពីចំណុចកំពូលលើឥទ្ធិពលរបស់ប្រទេសពិភពមូស្លីមទៅលើពិភពកីឡា។

ផលប៉ះពាល់

Al Jazeera (2018), “អាជ្ញាធរអារ៉ាប់សាអូឌីតបានវិនិយោគ៦៤ពាន់លានដុល្លារ លើវីស័យកំសាន្ត” *DPA News Agency* (<https://www.aljazeera.com/news/2018/02/saudi-authority-invest-64bn-entertainment-180222141517136.html>)

Kwok, Yenni (2014), “ភាពយន្តហូលីវូដនៅប្រទេសអារ៉ាប់៖ ទំនាក់ទំនងស្នេហា និងសេចក្តីស្អប់” *CNN* ថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា (<http://edition.cnn.com/2014/04/23/world/meast/middle-east-hollywood-filmsensorship-survey/index.html>)

Morgan, Philipa (2017), “ការព្យាករណ៍អំពីម៉ូដសំលៀកបំពាក់សម្រាប់រដូវកាលខាងមុខ” *Vogue Arabia* ថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា (<https://en.vogue.me/fashion/middle-east-fashion-trends-2017/>)

សាកលវិទ្យាល័យ Northwestern ប្រទេសកាតា វិទ្យាស្ថានភាពយន្តហូលីវូដ (ឆ្នាំ២០១៦) ឧស្សាហកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនៅមជ្ឈិមបូព៌ា(<http://www.mideastmedia.org/industry/2016/>)

Polglase, Katie (2015), “តន្ត្រីPop និងតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា៖ នយោបាយ និងការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌មិនត្រូវដើរទន្ទឹមគ្នានោះទេ” *Varsity* 3 March (<https://www.varsity.co.uk/comment/8339>)

Repucom (2015), “ការកំណត់និន្នាការ៖ តើការបង្កើនការវិនិយោគតំបន់អាស៊ី និងមជ្ឈិមបូព៌ាកំពុងប្រែក្លាយពួកគេទៅជាយក្សដែលកំពុងរីកចម្រើនលើវីស័យកីឡាឬ” (<http://nielsenports.com/wp-content/uploads/Repucom-Emerging-Markets.pdf>)

Shahid, Omar (2014), “Halalwood: ការកើនឡើងនៃឧស្សាហកម្មកំសាន្តអ៊ីស្លាម” *Aquila Style* 3 April (<https://www.aquila-style.com/focus-points/halalwood/62379/>)

ISLAMOPHOBIA និងការកើនឡើងនៃបដិសេធស្តាំនិយម

គោលគំនិតនៃIslamophobia ពេលការរើសអើងស្តាប់អ៊ីស្លាម បានស្ថិតនៅក្នុងទ្រឹស្តីដ៏ពេញនិយមក្នុងពេលដំណាលគ្នាជាមួយនឹងមន្ត្រីបក្ស និងអ្នកនយោបាយដែលឈ្នះការបោះឆ្នោតនៅទូទាំងប្រទេសលោកខាងលិច។ ចលនាថ្មីមួយបានលេចឡើងដែលគេស្គាល់ថាវាគឺជា alt-right ស្តាំនិយមជ្រុល។ ពាក្យ Islamophobia ការរើសអើងស្តាប់អ៊ីស្លាម បានបង្កើតភាពចម្រូងចម្រាសយ៉ាងខ្លាំងព្រមទាំងមានការជជែកដេញដោលលើការសិក្សានានា។ បច្ចុប្បន្ននេះ Islamophobia គឺជាចំណុចនៃពិភាក្សាដ៏សំខាន់ក្នុងចំណោមស្ថាប័ននីតិបុព្វត្តិនានានៅទូទាំងលោកខាងលិច។ ការកើនឡើងជាក់លាក់នៅក្នុងការរើសអើងជនភៀសខ្លួនដែលសំដៅទៅលើជនមូស្លីមក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះគឺជាលទ្ធផលផ្ទាល់នៃទស្សនៈសម្តបនៃនយោបាយ និងការបង្ហាញពេលការលាបពណ៌អាក្រក់លើ

អ្នកមូស្លីមនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។ គោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងសាសនាអ៊ីស្លាម មានចាប់ពីការហាមប្រាមការស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ ដែលបង្ហាញជានិមិត្តសញ្ញាអ៊ីស្លាម និងការប្រើប្រាស់ភាសាអារ៉ាប់ រហូតដល់មានការបំពានដោយដួច ដូចជាជនមូស្លីមអ៊ុយហ្គានៅប្រទេសចិន និងជនមូស្លីមរ៉ូហ៊ីងយ៉ានៅប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា។

ផលប៉ះពាល់

- Islamophobia ពោលការរើសអើងអ៊ីស្លាម គឺជាគំនិតមួយដែលត្រូវបានបង្កប់ន័យយ៉ាងជ្រាលជ្រៅនៅក្នុងវប្បធម៌ ភាសា និងសង្គម នៅលោកខាងលិច។ ដើម្បីពន្យល់អំពីវា ការសន្ទនាត្រូវផ្លាស់ប្តូរពីអំណះអំណាងដោយការនិយាយដោយសេរី និងជាប្រពៃណី ទៅជាការសន្ទនាពហុវប្បធម៌ និងសង្គម ដោយទទួលយកកំហុសអតីតកាល និងសម្លឹងឆ្ពោះទៅរកការកែតម្រូវនាពេលអនាគត។
- ប្រជាជនមូស្លីមត្រូវយល់ពីគ្រោះថ្នាក់ ដែលបន្តការកើនឡើងនៃចលនាស្តាំនិយម នៅទូទាំងពិភពលោកដែលវាតំណាងឱ្យ។
- ប្រជាជនមូស្លីមគឺជាគោលដៅដែលខ្លាំងបំផុតនៃទស្សនៈរបស់ភាគីទាំងនេះ ដែលពួកគេប្រកាន់ពូជសាសន៍ដោយសារពួកគេបង្កប់នូវលក្ខណៈពិសេសជាច្រើននៃការស្អប់ ឬភាពភ័យខ្លាចផ្សេងទៀត។
- ការបង្កើតគណបក្សនយោបាយ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានប្រកាន់ពូជសាសន៍ ឬមូលដ្ឋានណាស៊ីស គួរតែត្រូវបានរារាំង និងសម្ព័ន្ធភាពជាមួយពួកគេក៏ត្រូវតែត្រូវបានបិទខ្ទប់ផងដែរ។

ប្រភព

Esposito, John L. and Ibrahim Kalin (2011), *Islamophobia*: បញ្ហាប្រឈមនៃពហុនិយមក្នុងសតវត្សរ៍ទី២១ (Oxford University Press, New York)

សភាអឺរ៉ុបប្រឆាំងការរើសអើងជាតិសាសន៍ និងភាពចម្រុះនៃក្រុមផ្សេងៗ (<https://www.ardi-ep.eu/tag/islamophobia/>)

Gross, Bertram (1985), ហ្វាស៊ីសនិយម៖ ទំព័រថ្មីនៃអំណាចនៅអាមេរិក (Black Rose Books, Quebec)

Hauslohner, Abigail (2016), “ទ្រឹស្តីយុបយិតប្រឆាំងនឹងមូស្លីមជាបន្តបន្ទាប់មានលក្ខណៈដូចម្តេចតាមរយៈលោក Donald Trump” *The Washington Post* ថ្ងៃទី5 ខែវិច្ឆិការដ្ឋសភាប្រទេសកាណាដា (<http://www.ourcommons.ca/en>)

New York Times (2016), “ការកើនឡើងចលនាស្តាំនិយមរបស់អឺរ៉ុប៖ មគ្គុទ្ទេសក៍សម្រាប់ភាគីដែលលេចធ្លោជាងគេ” *New York Times* ថ្ងៃទី4 ខែធ្នូ (<https://www.nytimes.com/interactive/2016/world/europe/europe-far-right-political-parties-listy.html>)

OSCE, ODIHR ការរាយការណ៍អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសំអប់ (<http://hatecrime.osce.org/2016-data>)

PEW Research Centre (2017), “ស្ទើរតែទាំងអស់នៃជនជាតិមូស្លីម យូដា ហិណ្ឌូ សំនៅក្នុងប្រទេសដែលពួកគេរស់នៅត្រូវបានគេបំពាននៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥” (<http://www.pewforum.org/2017/04/11/nearly-all-muslimsjews-hindus-live-in-countries-where-their-group-was-harassed-in-2015/>)

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមនិងបញ្ហាសិប្បនិម្មិត AI

វេទិកាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមក៏ផ្អែកលើការដោះស្រាយដែលផ្តល់ដល់អ្នកនូវអ្វីដែលអ្នកបានចូលចិត្តពីមុន និងបញ្ចូលអ្នកចូលទៅក្នុងក្រុមមនុស្សដែលមានមនោគមវិជ្ជា និងបំណងប្រាថ្នាស្រដៀងគ្នា។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមបើកឱ្យសង្គមមួយសម្បូរទៅដោយទិន្នន័យព័ត៌មានច្រើនហួសប្រមាណដែល
ជាកន្លែងដែលមនុស្សពោរពេញដោយព័ត៌មាន។ ទន្ទឹមនឹងការបង្កើនចំណេះដឹង ក្នុងការកាត់តវីដេអូ
និងប្រភពនៃព័ត៌មាន ព័ត៌មានក្លែងក្លាយ និងទ្រឹស្តីសមគំនិតបានជន់លិចនូវចរន្តព័ត៌មានបែបនេះ។
បច្ចេកវិទ្យាស្រដៀងគ្នា និងកម្លាំងខាងក្រៅដែលជំរុញការរីកសាយនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ក៏កំពុង
ជំរុញAI តាមរបៀបដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមកដែលបានឃើញកន្លងមក។ នៅពេលដែល AI ឈាន
ឆ្ពោះទៅរកស្វ័យប្រវត្តិកម្មនៃកិច្ចការទាំងអស់ ការយល់ដឹង ក៏ដូចជាបរាងកាយរបស់វានឹងជះឥទ្ធិ
ពលយ៉ាងធំធេងលើសេដ្ឋកិច្ច (នឹងមានមនុស្ស11 ឈាននាក់គ្មានការងារធ្វើនៅទូទាំងពិភពលោកនៅ
ឆ្នាំ២០៥០)។ មនុស្សយន្តជំនាន់បន្ទាប់ថ្មី នឹងមានចាប់ផ្តើមលើការមើលថែមនុស្ស និងបំពេញ
ការងារដោយកម្លាំងពលកម្មប្រចាំម៉ោងផ្សេងទៀត រហូតដល់អាចធ្វើជាមិត្តភក្តិ ធ្វើមនុស្សយន្តបម្រើ
ផ្លូវភេទ និងធ្វើជាទាហានក៏មាន។

ផលប៉ះពាល់

- ជាមួយនឹងរបៀបថ្មីនៃបណ្តាញសង្គមនេះទាំងប្រជាជន និងរដ្ឋាភិបាលអឺរ៉ុបប្រឈមមុខនឹងបញ្ហា
កាន់តែធំនៅក្នុងសណ្តាប់ធ្នាប់ស៊ីវិល និងតម្លាភាព។ ការប៉ុនប៉ងដើម្បីគ្រប់គ្រងវេទិកាទាំងនេះនឹងនាំ
ឱ្យមានការកើនឡើងនូវភាពរីករាយ និងអស្ថិរភាពក្នុងតំបន់ទាំងមូល។
- ការប្រមូលផ្តុំទិន្នន័យនឹងមានសារៈសំខាន់ មានដូចជាគោលបំណងសម្រាប់ប្រជាជនមូស្លីមផងដែរ
ចំពោះពិភពលោកទាំងមូល ដោយសារផលប្រយោជន៍សាជីវកម្ម និងរដ្ឋាភិបាល និងការជួញដូរ
ទិន្នន័យពលរបស់អ្នកប្រើប្រាស់នឹងនាំទៅរកការបង្កើនទម្រង់ទីផ្សារ។ ការទទួលស្គាល់ និងមុខងារ
ក្បួនដោះស្រាយបញ្ហារបស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមអាចត្រូវបានគេប្រើប្រាស់សម្រាប់កំណត់គោល
ដៅប្រឆាំង និងឧក្រិដ្ឋកម្មហិង្សាដែលអាចកើតមាន។
- ការផ្លាស់ប្តូរគំរូនៅក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចមូស្លីមនឹងតម្រូវឱ្យមានការធ្វើឲ្យបាត់បង់កម្លាំងពលកម្មដែល
ត្រូវបានព្យាករណ៍នាពេលអនាគតដ៏ខ្លីខាងមុខនេះ។
- ប្រព័ន្ធអប់រំមូស្លីមនឹងត្រូវធ្វើកំណែទម្រង់ ដើម្បីរៀបចំសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចផ្អែកលើAI និងទិន្នន័យក្នុង
វិសាលភាពធំធេង។ ប្រសិនបើបញ្ហានេះមិនកើតឡើងទេនោះ កម្លាំងពលកម្មប្រទេសមូស្លីមនឹងមិន
អាចប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោកបានទេ។
- ការជំរុញAI និងការកើនឡើងនៃមនុស្សយន្តបានលើកឡើងនូវបញ្ហាក្រមសីលធម៌ និងសីលធម៌ដ៏
ស៊ីជម្រៅមួយចំនួន ដែលទាមទារឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ជាបន្ទាន់ពីអ្នកប្រាជ្ញ និងអ្នកគិតគូរអំពី
មូស្លីម។

ប្រភព

Alexander, Anne (2012), “ជំនាន់នៃឌីជីថល មូស្លីមដ៏សំខាន់ភាគ១(Hurst, London)

Ford, Martin (2015), ការកើនឡើងនៃមនុស្សយន្ត៖ បច្ចេកវិទ្យា និងការគំរាមកំហែងនៃភាពអត់ការងារធ្វើ
(Basic Books, New York)

Future Timeline.net (2016), ការងារចុងក្រោយនៅលើផែនដី៖ការស្រមៃមើលពិភពលោកដំណើរការ
ស្ស័យប្រវត្តិពេញលេញ(http://www.futuretimeline.net/videos/40.htm#_ViHXOVLmyYP)

Hawking, Stephen, et. al (2014), “Stephen Hawking: វិចារណកថា ការពិនិត្យមើលទៅទាក់ទងនឹង បញ្ហាសិប្បនិម្មិត - ប៉ុន្តែតើយើងប្រើប្រាស់ AI ឱ្យបានហ្មត់ចត់និងគ្រប់គ្រាន់បានទេ?”

The Independent ថ្ងៃទី1 ឧសភា(<http://www.independent.co.uk/news/science/stephen-hawking-transcendence-looks-atthe-implications-of-artificial-intelligence-but-are-we-taking-9313474.html>)

Mar, Alex (2017), “ស្នេហាក្នុងសម័យមនុស្សយន្ត” *Wired* ថ្ងៃទី17 ខែតុលា

Newton, Casey (2017), “ប្រទេសកាន់តែច្រើនកំពុងប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមដើម្បីបង្ក្រាបការមិនចុះ សម្រុង ការសិក្សារកឃើញថា៖ អ្វីដែលរុស្ស៊ី និងចិនបានបង្រៀនពីកំណត់លោកអ៊ីពី Facebook” *The Verge* ថ្ងៃទី 14 ខែវិច្ឆិកា(<https://www.theverge.com/2017/11/14/16646192/freedom-on-the-net-2017-freedomhouse-facebook-social-media>)

Nilsson, Nils J. (2015), “អនាគតនៃការងារ៖ ឥទ្ធិពលរបស់ស្វ័យប្រវត្តិកម្មលើការងារ- ពេលវេលានេះគឺមាន ភាពខុសគ្នា” *Pacific Standard* ខែតុលា (<http://www.psmag.com/business-economics/the-future-ofwork-automations-effect-on-jobsthis-time-is-different>)

Sherwell, Philip (2017), “នៅពេលដែលមនុស្សចាប់ផ្តើមអស់កម្លាំង នឹងត្រូវបញ្ជូនអ្នកថែទាំដែលមិនចាស់ ពេលរូបភូមិដើម្បីថែទាំ” *The Sunday Times* ថ្ងៃទី22 ខែកញ្ញា

អ៊ីស្លាមនិងទស្សនៈខាងសាសនា

កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីកែទម្រង់សាសនាអ៊ីស្លាមមានប្រវត្តិដ៏យូរអង្វែង។ ប្រហែលជានិទ្ទាការ បន្ទាប់ដែលចេញផុតពីការបកស្រាយឡើងវិញនៃគម្ពីរអាល់គូរអាន។ ការស្វែងយល់ពីគម្ពីរអាល់គូរអាន ចាប់ពីវិធីសាស្ត្រសម័យថ្មីដល់ទស្សនៈសេរីនិយម មនុស្សនិយម និងស្ត្រីនិយម ដើម្បីសង្កត់ធ្ងន់លើទស្សនៈស្ត្រីបែបប្រពៃណី។ និទ្ទាការបន្ទាប់បន្សំទី២គឺផ្ដោតលើការគិតឡើងវិញអំពីច្បាប់សារីអៈ ឬជាពិសេសជាងនេះទៅទៀត maqasid al-Shariah ឬគោលបំណងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នៃច្បាប់សារីអៈ និទ្ទាការបន្ទាប់ទី៣គឺផ្ដោតលើការអំណានសំខាន់ៗ ដូចដែលបានបង្ហាញដោយសៀវភៅជាច្រើនអំពី សាសនាអ៊ីស្លាម ជាមួយនឹងពាក្យ ‘វិះគន់’ ទៅលើបំណងជើង។ ជាចុងក្រោយ និទ្ទាការបន្ទាប់ទី៤គឺ ផ្អែកលើការងាររបស់អង្គការតម្រង់ទិសកំណែទម្រង់ពិភពលោក និងអ្នកប្រាជ្ញមានលក្ខណៈជាបុគ្គល ដែលមានឥទ្ធិពលទូទាំងពិភពលោក។

ផលប៉ះពាល់

- ការបកស្រាយនៅសម័យថ្មីប្រកបដោយមនុស្សធម៌ និងរួមបញ្ចូលនៃអត្ថន័យគម្ពីរអាល់គូរអានដែល ត្រូវបានទទួលយកយ៉ាងទូលំទូលាយដោយប្រជាជនមូស្លីមភាគច្រើន នឹងធ្វើឱ្យសាសនាអ៊ីស្លាមចាកចេញពីប្រពៃណីពេលនៃក្រុមមូស្លីមខ្លះអនុវត្តន៍ខ្លះប្រើសព្វការណ៍អាល់គូរអាន និងឆ្ពោះទៅរកចក្ខុវិស័យនៃយុត្តិធម៌ សមភាព និងភាពស្រស់ស្អាតដែលត្រូវបានចាក់ឫសនៅក្នុងគម្ពីរដ៏ពិសិដ្ឋនេះ។
- កំណែទម្រង់ច្បាប់សារីអៈដោយផ្អែកលើគោលបំណងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ពោលតាមការកំណត់អូឡាម៉ាក់រៀបរៀងស្ថានភាពសម័យថ្មី នឹងជួយពង្រឹងសង្គមរបស់អ្នកមូស្លីមឡើងវិញ និងដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម នយោបាយ និងវប្បធម៌ជាច្រើន។

- ការងាររបស់អ្នកសិក្សាលើការកំណែទម្រង់ ក៏ដូចជាការគិតគូររបស់អ្នកសិក្សាភាគច្រើន នឹងមានឥទ្ធិពលលើមនុស្សជំនាន់ក្រោយ ដែលនឹងមានឆន្ទៈ និងលើកទឹកចិត្តបន្ថែមទៀត ដើម្បីគិតឡើងវិញនូវទិដ្ឋភាពបញ្ហានៃសង្គមមូស្លីម និងបង្កើតដំណោះស្រាយដែលអាចសម្រេចបាន។
- ប្រសិនបើនិន្នាការទាំងនេះឈានដល់ចំណុចចាប់ផ្តើមពួកគេអាចមានឥទ្ធិពលផ្លាស់ប្តូរ និងអនាគតក៏នឹងមិនកើតឡើងម្តងទៀតនូវរឿងអតីតកាលដែលទើបកើតឡើងថ្មីៗនេះឡើយ។

ប្រភព

Abu Zaid, Nasr (2004), ការគិតឡើងវិញនូវអត្ថន័យគម្ពីរអាល់គូរអាន ឆ្ពោះទៅរកមនុស្សធម៌ (HumanisticsUniversity Press, Utrecht)

Arkoun, Mohammed (1989), ការគិតឡើងវិញអំពីសាសនាអ៊ីស្លាមៈសំណួរទូទៅ ចម្លើយមិនធម្មតា (Westview Press, Boulder)

Attia, Gamal Eldin (2007), ឆ្ពោះទៅរកការសម្រេចបាននូវចេតនាខ្ពង់ខ្ពស់នៃច្បាប់អ៊ីស្លាមៈ *Maqasid al-Shariah* (IIIT, London)

Ayoub, Mahmoud, editor (2012), វិធីសាស្ត្រយល់នៅសម័យបច្ចុប្បន្នចំពោះគម្ពីរអាល់គូរអាន និង ស៊ុនណៈ (IIIT,London)

Barlas, Asma (2002), ‘ស្ត្រីមានជំនឿនៅក្នុងសាសនាអ៊ីស្លាមៈការបកស្រាយវាក្យខណ្ឌគម្ពីរអាល់គូរអានដែលមិនទាន់បានយល់’(*University of Texas Press, Houston*) (University of Texas Press, Houston)

Duderija, Adis, editor (2014), *Maqasid Al-*និងគំនិតអ្នកកែទម្រង់សម័យទំនើបរបស់មូស្លីម អំពីការប្រឡងមួយ(AIAA)

Al-Ghazali, Zainab (2008), *Fawkiyah Sherbini, Taysir Al-Tafsir* (Maktabat Al-Iman Li-atiba'a WaAl-Nashr Wa-al-Tawzi, Cairo)

Hamzah, Kariman (2010), *Allu luWa Al-Marjan Fi Tafsir al-Qur'an* (Maktabat Al-Shuruq Al-Dawliyah, Cairo)

Ramadan, Tariq (2009), *Radical Reform* (Oxford University Press, Oxford)

Saeed, Abdullah (2006), *Interpreting the Qur'an*: ឆ្ពោះទៅកាន់វិធីសាស្ត្រសហសម័យ (Routledge,London)

Sardar, Ziauddin (2012-), editor, ការរិះគន់របស់អ្នកមូស្លីម

Sardar, Ziauddin (2011), ការអាននៃគម្ពីរអាល់គូរអានៈ ភាពពាក់ព័ន្ធសហសម័យនៃវាក្យខណ្ឌដ៏ពិសិដ្ឋនៃសាសនាអ៊ីស្លាម (Hurst, London)

ភាពមិនប្រាកដប្រជា និងភាពល្ងង់ខ្លៅ

យើងកាន់តែដឹង ប៉ុន្តែវាហាក់ដូចជាយើងកាន់តែមិនបានដឹង។ ភាពមិនប្រាកដប្រជាគឺជាពហុពេលគឺភាពចម្រុះនៃបញ្ហា។ វាគឺជាលទ្ធផលនៃបញ្ហាទាំងអស់ដែលសង្គមមូស្លីមជួបប្រទះពាក់ព័ន្ធគ្នាទៅវិញទៅមក។ ជាពិសេសវាប៉ះពាល់ដល់យុវជន ដែលពួកគេអាចនឹងប្រឈមមុខនឹងភាពអត់ការងារធ្វើ ភាពមិនច្បាស់លាស់ ការព្រួយបារម្ភអំពីស្ថានភាពនយោបាយនៃរដ្ឋរបស់ពួកគេ និងការថែរក្សារក្សាទស្សនវិស័យប្រពៃណីជាមួយនឹងការទាមទារនៃភាពទំនើប។ភាពល្ងង់ខ្លៅគឺជាបញ្ហាចម្បងដូចជាទស្សនៈមួយជាចំណេះដឹងរបស់ខ្លួនឯងផងដែរ។ សាស្ត្រាចារ្យប្រវត្តិសាស្ត្រវិទ្យាសាស្ត្រអាមេរិក Robert Proctor ផ្តល់ឈ្មោះដល់ការសិក្សានេះហៅថា៖ Agnotology ។ការងារសិក្សាអន្តរកម្មនឹង

ទំនាក់ទំនងនេះមានកាន់តែច្រើនកំពុងលេចឡើង ដែលទាមទារការពិនិត្យមើលលើការជាប់ពាក់ព័ន្ធ នៃភាពល្ងង់ខ្លៅទៅនឹងការអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និងលទ្ធផលនៃចំណេះដឹង។

ផលប៉ះពាល់

- សង្គមមូស្លីមត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពល្ងង់ខ្លៅ ពេលចំណុចខ្សោយជុំវិញខ្លួន និងត្រូវញែកចេញនូវអ្វី ដែលត្រូវដឹង អ្វីដែលមិនត្រូវដឹង និងអ្វីដែលយើងស្គាល់ពីអ្វីដែលយើងមិនស្គាល់ និងអ្វីដែលយើងមិន ស្គាល់ពីអ្វីដែលយើងមិនស្គាល់ពេលពីមុន។
- នៅក្នុងសង្គមមូស្លីម ការកែប្រែដើម្បីប្រកួតប្រជែងទៅលើទីផ្សារពិភពលោក ឬចលនាឆ្ពោះទៅកាន់ រចនាប័ទ្មនៃអភិបាលកិច្ច និងការគ្រប់គ្រងតាមបែបវប្បធម៌លោកខាងលិច វានឹងបង្កើតភាពល្ងង់ខ្លៅ ពេលចំណុចខ្សោយផ្សេងៗគ្នា និងអាចទាញទម្លាក់សង្គមមូស្លីមទៅក្នុងភាពមិនច្បាស់លាស់កាន់តែ ជ្រៅទៅ។
- ភាពល្ងង់ខ្លៅ និងភាពមិនច្បាស់លាស់ ជំរុញឱ្យមានការភ័យខ្លាចចំពោះសាសនាអ៊ីស្លាម។ ការយល់ ដឹងអំពីភាពល្ងង់ខ្លៅនឹងមានសារៈសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការបំភាន់លាបពណ៌លើសាសនា អ៊ីស្លាម និងមូស្លីម។
- នៅក្នុងគ្រានៃភាពល្ងង់ខ្លៅ ពេលភាពទន់ខ្សោយ និងភាពមិនច្បាស់លាស់ទាំងនេះ សង្គមអ្នក មូស្លីមមានឱកាសសំខាន់ក្នុងការកសាងប្រព័ន្ធអប់ប្រែកបដោយប្រសិទ្ធភាពពីមូលដ្ឋាន ជាមួយនឹង ការយល់ដឹង និងការសិក្សាអំពីភាពល្ងង់ខ្លៅ ចំណុចខ្សោយ និងភាពមិនច្បាស់លាស់ រចនាសម្ព័ន្ធ អន្តរកម្មសិក្សា និងការជាប់ពាក់ព័ន្ធច្នីលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអប់រំអាចមើលឃើញការវិលត្រឡប់ទៅ កាន់តែទ្វិពលដ៏ធំធេងដែលពិភពលោកមូស្លីមមាន ទៅលើសកលលោកអំឡុងពេលនៃពេលនៃសម័យ បុរាណ។
- សង្គមមូស្លីមនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹងលទ្ធផលទាំងនេះ ដោយសារការឡើងកំដៅផែនដី បញ្ហាស្វ័យ ប្រវត្តិកម្ម ការបន្តសង្គ្រាម និងភាពចលាចលនៅក្នុងសង្គម និងនយោបាយនឹងរីកចម្រើនហួសពីការ សម្របសម្រួល និងការអាចគ្រប់គ្រងបាន។ ការយល់ដឹងដ៏ត្រឹមត្រូវ និងការរួមជាមួយនឹងរចនា សម្ព័ន្ធដ៏ល្ងង់ខ្លៅ និងភាពមិនច្បាស់លាស់អាចជួយរដ្ឋមូស្លីម ក្នុងការស្វែងរកបញ្ហាប្រឈមនៅក្រោយ សម័យកាលធម្មតា។

ប្រភព

Callon, Michael, Pierre Lascoumes and Yannick Barthe (2001), សកម្មភាពនៅក្នុងពិភពលោកដែល មិនច្បាស់លាស់(The MIT Press, Cambridge MA)

DeNicola, Daniel R. (2017), “ការសាងសង់នៃភាពល្ងង់ខ្លៅ” *The Philosopher’s Magazine* 79 ខែតុលា

Firestein, Stuart (2012), របៀបដែលវាជំរុញវិទ្យាសាស្ត្រ (Oxford University Press, Oxford)

Proctor, Robert N. and Londa Schiebinger (2008), *Agnotology: ការបង្កើតនិងការមិនបង្កើតភាពល្ងង់ ខ្លៅ*(Stanford University Press, Stanford)

Nichols, Tom (2017), ការស្លាប់នៃជំនាញ៖ យុទ្ធនាការប្រឆាំងនឹងចំណេះដឹងដែលបានបង្កើតឡើង និងហេតុអ្វីបានជាវាសំខាន់(Oxford University Press, New York)

Nowotny, Helga (2016), កលល្បិចនៃភាពមិនប្រាកដប្រជា(Polity Press, Cambridge)

Watson, Peter (2014), យុគសម័យនៃគ្មានអ្វីទាំងអស់៖ របៀបដែលយើងបានស្វែងរកដើម្បីរស់រាននៅសម័យកាលការលែងមានជំនឿលើព្រះជាម្ចាស់ (Weidenfield and Nicolson, London)

ការថប់បារម្ភ និងភាពចំលែក

ពិភពលោកកាន់តែចម្លែកទៅៗ ដូចជាឥទ្ធិពលមេអំបៅលើសារធាតុស្បូវអ៊ីត ប្រៀបដូចជាគ្រោះរាំងស្ងួតនាំទៅដល់ការបដិវត្តនៅផ្នែកជីវសាស្ត្រនៃពិភពលោក នាំឱ្យមានការស្តាប់ខ្លឹម និងការតវ៉ាជាងមួយរយម៉ាយពីចម្ងាយ និងការកើនឡើងបន្ថែមទៀតនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ឥឡូវនេះ បន្ថែមទៅដោយបញ្ហាសប្បុរសឱកាត AI ទៅក្នុងផលិតផលស្រាបៀរ និងមើលថាតើមានអ្វីប្លែកទៅ។ ការថប់បារម្ភគឺជាផលប៉ះពាល់ដែលអាចយល់បាន ទាំងបញ្ហាផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត។ ជម្លោះ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើប្រជាជនមូស្លីមនៅទីនេះ ទីនោះ និងកន្លែងផ្សេងទៀត ធ្វើឱ្យការថប់បារម្ភហាក់បីដូចជារឿងមិនអាចគេចផុតបាន។ ចំនួនកុមារដែលទទួលឥទ្ធិពលពីសង្គ្រាម និងជម្លោះទាំងនេះ កំពុងជាំគ្រាប់ពូជសម្រាប់សុខភាពផ្លូវចិត្តមិនល្អនាពេលអនាគតសម្រាប់ពួកគេ។ ការថប់បារម្ភអាចនាំទៅរកការធ្វើអត្តឃាត។ នៅទូទាំងពិភពលោក មនុស្សប្រហែល 800,000នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំបានធ្វើអត្តឃាត ពោលគឺមនុស្សម្នាក់បានស្លាប់រៀងរាល់៤០វិនាទី។ ការធ្វើអត្តឃាតគឺជាមូលហេតុទី២ នៃការស្លាប់របស់មនុស្សដែលមានអាយុពី 15-29ឆ្នាំនៅទូទាំងពិភពលោក។

ផលប៉ះពាល់

- ភាពចំលែកជាសកលនឹងប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសមូស្លីមដូចប្រទេសដទៃទៀតនៅលើភពផែនដី ដើម្បីទប់ទល់នឹងភាពចំលែកជាសកល យើងត្រូវដឹងអំពីភាពស្មុគស្មាញ និងទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមកនៃពិភពសកលការ៉ូបនីយកម្ម។
- សហគមន៍មូស្លីមត្រូវធ្វើការពារដើម្បីទប់ទល់ឆ្ពោះទៅរកការទទួលយកកាន់តែច្រើនឡើងនៃជម្ងឺថប់បារម្ភ និងរោគសញ្ញារបស់វា និងផលប៉ះពាល់ដែលអាចកើតមានដោយអំពើហិង្សា។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាពីអ្នកនយោបាយ គ្រូពេទ្យ អ្នកដឹកនាំសាសនា និងផ្នែកសង្គមផ្សេងទៀតដែលត្រូវកំណត់ថា តើមានកត្តាអ្វីខ្លះដែលបង្កើនការថប់បារម្ភ និងការធ្វើអត្តឃាត និងអ្វីដែលអាចធ្វើកំណែទម្រង់ដើម្បីកាត់បន្ថយបញ្ហារបស់ពួកគេ។
- ការមិនចេះអត់ឱន និងភាពរឹងរូស គឺជាសញ្ញាសម្រាប់ការកើនឡើងនៃភាពថប់បារម្ភ ជំងឺផ្លូវចិត្ត និងការធ្វើអត្តឃាត។
- ជំនាន់ទាំងមូលនៃយុវជនដែលរំជើបរំជួលរងគ្រោះដោយភាពថប់បារម្ភ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងលេចឡើងក្នុងប៉ុន្មានទសវត្សរ៍ខាងមុខនេះ។

ប្រភព

BBC Persian (2010), “ស្ត្រី និងកុមារបានធ្វើអត្តឃាតក្នុងប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថានរៀងរាល់ឆ្នាំ” (បកប្រែដោយ RAWA) ថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា

Dvorsky, George (2013), “តើយើងស្ថិតនៅក្នុងការរីករាលដាលនៃជំងឺចិត្តបំប៉នឬ?” *io9* (<https://io9.gizmodo.com/are-we-in-the-midst-of-an-anxiety-epidemic-1459542453>)

Ellis, L., E. Wahab, and M. Ratnasingan (2012), “សាសនា និងការភ័យខ្លាចនៃការស្លាប់៖ ការប្រៀបធៀបចំនួនបី សុខភាពផ្លូវចិត្ត សាសនា និងវប្បធម៌” *Mental Health, Religion & Culture* 1-21

Friedman, Uri (2016), “ទំនុកចិត្តលើរដ្ឋាភិបាលកំពុងដួលរលំនៅជុំវិញពិភពលោក៖ និន្នាការរបស់លោកត្រាំ និង Brexit របស់អង់គ្លេស តើមានអ្វីបន្ទាប់?” *The Atlantic* ថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា (<https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/07/trust-institutions-trump-brexit/489554/>)

Morris, G., and T. McAdie (2009), “តើវាគឺជាបុគ្គលិកលក្ខណៈ សុខុមាលភាព និងការបំប៉នឬអ្វីពីការស្លាប់ដែលទាក់ទងនឹងសាសនាឬ? សុខភាពផ្លូវចិត្ត សាសនា និងវប្បធម៌ 12 (2) 115-120

Nuwer, Rachel (2014), “តើសាសនានឹងរលាយបាត់បង់ឬ?” *BBC* ថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ (<http://www.bbc.com/future/story/20141219-will-religion-ever-disappear>)

Sweeney, John A. (2014), “បទបញ្ជា និងការគ្រប់គ្រង៖ អនាគតជំនួសលើវិស្វកម្មភូមិសាស្ត្រនៅក្នុងយុគសម័យនៃភាពចម្លែកជាសកលលោក” *Futures* 57 1-13 (<http://dx.doi.org/10.1016/j.futures.2013.12.005>)

Sweeney, John A. (2016), “ភាពចម្លែកជាសកលលោក” *Critical Muslim* 17 (Hurst, London)

អង្គការសុខភាពពិភពលោក (2017), “សុខភាពផ្លូវចិត្ត៖ ទិន្នន័យការធ្វើអត្តឃាត” (http://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/suicideprevent/en/)

អង្គការសុខភាពពិភពលោក (2017) “ជំងឺធ្លាក់ទឹកចិត្ត និងជំងឺផ្លូវចិត្តទូទៅផ្សេងៗទៀត៖ ការប៉ាន់ស្មានលើសុខភាពជាសកល” (<http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254610/1/WHO-MSD-MER-2017.2-eng.pdf>)

បញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន

សេចក្តីណែនាំ

បញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើង វាគឺជាហេតុការណ៍ ឬបាតុកូតដែលមានឥទ្ធិពលក្នុងការធ្វើមានផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមាន ឬអវិជ្ជមាន។ ពួកវាគឺជាការគាំទ្រលើការផ្លាស់ប្តូរ ប៉ុន្តែមិនអាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់អ្នកសង្កេតការណ៍បែបនេះបានឡើយ។ បញ្ហាដែលកំពុងកើតមានអាចត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាសូចនាករកម្រិតខ្ពស់នៃការអភិវឌ្ឍជំងឺនៅក្នុងអត្រា និងទិសដៅនៃនិន្នាការទាំងនោះ។

មិនមែនគ្រប់បញ្ហាដែលកំពុងលេចចេញជានិន្នាការនោះទេ។ មនុស្សជាច្រើនត្រូវបានរំលូតកូនរបស់ពួកគេ ឬក៏នៅស្ងៀម។ នៅក្នុងករណីផ្សេងទៀត បញ្ហាដែលកំពុងកើតមានបានក្លាយទៅជាចំណុចស្នូលនៃវប្បធម៌ប្រឆាំងបន្ទាប់ ដែលពេញចិត្តនឹងភាពប្លែកៗ នៃហេតុការណ៍ដ៏ជាក់លាក់មួយ។ បញ្ហាប្រឈមដ៏សំខាន់មួយនៃការវិភាគបញ្ហាដែលកំពុងកើតមានវាគឺជាកត្តា។ ទិន្នន័យគឺជាការ

គាំទ្របញ្ហាដែលកំពុងកើតមានជាច្រើនតែមានចំនួនតិចជាងនិន្នាការ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ វាត្រូវតែមានឯកសារ ឬទិន្នន័យមួយចំនួន ទោះបីជាមិនសំខាន់ក៏ដោយ ដើម្បីគាំទ្រការត្រូវការសម្រាប់បញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើង។

បញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើងជាច្រើនដែលយើងបានជ្រើសរើសមិនមែនទូលំទូលាយនៅទូទាំងសង្គមមូស្លីមទូទៅនោះទេ ទោះបីជាករណីមួយចំនួនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជានិន្នាការនៅក្នុងបរិបទផ្សេងៗគ្នា រួមទាំងបញ្ហាដែលមានប្រជាជនមូស្លីមផងដែរ។ គម្រោងការណ៍ដែលយើងបានប្រើ Menagerie of Postnormal Potentialities គឺជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃទ្រឹស្តីសម្រាប់ពេលវេលានៃសម័យកាល ឬអំឡុងពេលក្រោយធម្មតា។ វាមានធាតុផ្សំនិមិត្តសញ្ញាចំនួន៣ ដែលនីមួយៗមានសក្តានុពលជាក់លាក់របស់វា៖ ពេលគឺដូចជា ជំរឿន ស្វាពណ៍ខ្មៅ និងចាហ្វូយខ្មៅ។

យើងសន្មតថា ជំរឿន ស្វាពណ៍ខ្មៅ និងចាហ្វូយខ្មៅ គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដាច់ដោយឡែក និងប្លែកពីគ្នា។ ប៉ុន្តែជាការពិតណាស់ ពួកវាអាចជាបញ្ហាជារឿយៗដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក និងអាចកើតឡើងក្នុងពេលដំណាលគ្នា។ យើងគួរតែដឹងពីភាពលំអៀងដែលមិនទាន់ឃើញច្បាស់របស់យើងដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ការវិនិច្ឆ័យរបស់យើងលើពួកវា។

យើងដឹងយ៉ាងច្បាស់ថា យើងកំពុងទាមទារជាប្រធានបទជាក់លាក់មួយនៅក្នុងការវាយតម្លៃរបស់យើងអំពីរបៀបដែលបញ្ហាដែលកំពុងលេចឡើងទាំងនេះអាចប៉ះពាល់ដល់សង្គមមូស្លីម។ យើងបានដាក់វាជាក្រុមនៃបញ្ហាដែលកំពុងកើតមានរបស់យើងនៅក្នុងប្រភេទ menagerie ផ្សេងៗគ្នា យោងទៅតាមអ្វីដែលយើងជឿថាវាអាចជាការពាក់ព័ន្ធដ៏ធំបំផុតរបស់វាសម្រាប់ប្រជាជនមូស្លីម។ ដូច្នេះហើយ បញ្ហាដែលកំពុងកើតមានរបស់វា គឺវាដើរតួជាសញ្ញាសម្គាល់ ក៏ដូចជាការព្យុះព្យាបាល ដើម្បីជំរុញយើងឆ្ពោះទៅរកលទ្ធភាពដែលមិននឹកស្មានដល់។

ប្រភព

Carbonell, Javier, et al. (2015), “ការវាយតម្លៃបញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើងនូវវិធីសាស្ត្រទាំងខាងក្រៅ និងខាងក្នុង” *Futures* 73 12-21 (Hurst, London)

Dator, Jim (2009), ‘ការវិភាគនិន្នាការរៀបរៀងការវិភាគបញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន’ (<http://www.futures.hawaii.edu/publications/futures-theories-methods/TrendVsEIA2009.pdf>)

M. Tegamar, M (2007), ‘មនុស្សជាច្រើនរស់នៅក្នុងពិភពលោកផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន’ *Nature* 448 (5) 23-24

Sardar, Ziauddin and John Sweeney (2016), ‘The Three Tomorrows of Postnormal Times’ *Futures* 75 1-13

Taleb, Nicholas Nassim (2008), *The Black Swan*: ផលប៉ះពាល់នៃការមិនអាចទៅរួចក្នុងកម្រិតដ៏ខ្ពស់ (PenguinBooks, London)

Vejlgaard, H. (2008), ការវិភាគសាស្ត្រអំពីនិន្នាការមួយ(McGraw-Hill, New York)

Wildman, Paul (2001), ‘ការគិតទុកជាមុនអំពីបញ្ហាដែលនឹងកើតឡើង៖ ការឆ្លុះបញ្ចាំងពីអ្នកអនាគត’ *Journal of Futures Studies* 6 (1) 137-152

ការបែកបាក់នៃសហភាពអឺរ៉ុប

ផលប៉ះពាល់

- ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងកត្តារបស់អ្នកមូស្លីមគឺវាបន្ថែមនូវភាពតានតឹងដល់ការភ្ជាប់សម្រាប់ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃធាតុផ្សេងៗគ្នា៖
 - វត្តមានរបស់សហគមន៍អ៊ីស្លាមសំខាន់ៗ នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង បណ្តាប្រទេសជាសមាជិកសហភាពអឺរ៉ុបទាំងអស់ដែលមានស្ថានភាពចម្រុះនៃការរួមរស់ជាមួយនឹងពលរដ្ឋផ្សេងៗដទៃទៀត។
 - សមាសធាតុសង្គមនៃជនមូស្លីម ពេលដែលគេចោទប្រកាន់គឺជាការគំរាមកំហែងមួយដែលទាមទារតម្រូវការដើម្បីការពារការវាយប្រហារពីប្រជាជនមូស្លីមក្នុងស្រុកដែលកំពុងក្លាយជា ការសាកល្បងដ៏ពិតប្រាកដសម្រាប់ការបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិមនុស្សនៅអឺរ៉ុប។
 - តួនាទីរបស់សហភាពអឺរ៉ុបនៅមជ្ឈិមបូព៌ា ជាជាងអសមត្ថភាពរបស់អឺរ៉ុបដែលត្រូវការដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅទីនោះ។
 - ការមកដល់ដ៏ធំធេងនៃជនកៀសខ្លួនមូស្លីម និងជនជាតិដទៃដែលធ្វើឱ្យខូចគោលនយោបាយព្រំដែនអឺរ៉ុប។
- ប៉ុន្តែនៅក្នុងសេណារីយ៉ូដែលអាចនឹងកើតមាន ចាប់ពីការពង្រឹងសហភាពអឺរ៉ុបរហូតដល់ការបែកបាក់ ជនមូស្លីមនៅអឺរ៉ុបនឹងស្ថិតក្នុងចំណោមក្រុមដែលនឹងរងផលប៉ះពាល់មុនដំបូងគេ។ ឱកាសបង្កឱ្យមានការវិលត្រឡប់របស់ជនមូស្លីមជាច្រើនទៅកាន់ប្រទេសដើមរបស់ពួកគេវិញមានច្រើន ដែលវានឹងជាសោកនាទីមួយសម្រាប់ជនមូស្លីមជំនាន់ទី2 និងទី3 ដែលមិនបានស្គាល់ផ្ទះផ្សេងក្រៅពីប្រទេសសហភាពអឺរ៉ុបដែលពួកគេបានកើតនៅទីនោះ។
- នេះនឹងអនុញ្ញាតឱ្យមានការកើនឡើងនូវគំនិតជាតិនិយម ដែលនឹងត្រូវបានបង្កើតនៅក្នុងមនោសញ្ចេតនាស្តប់ខ្ពើមដូចជាការអើងអើងខ្ពស់ខ្ពើមលើអ៊ីស្លាម។
- ការបញ្ចប់នៃសហភាពអឺរ៉ុបអាចមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើការរំពឹងទុកនៃយុវជនមូស្លីមជាច្រើនដែលសង្ឃឹមថានឹងទៅទីនោះដើម្បីស្វែងរកកម្រិតជីវភាពកាន់តែប្រសើរឡើងរបស់ពួកគេ។
- ប៉ុន្តែវាក៏អាចជាការជំរុញលើកទឹកចិត្តសម្រាប់បណ្តាប្រទេសមូស្លីមក្នុងការអភិវឌ្ឍ ការរៀបចំតំបន់ជំនួសសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច ការបង្កើតសហជីពសេដ្ឋកិច្ចដែលមានសក្តានុពល និងក៏មិនពឹងផ្អែកលើជំនួយបរទេសផងដែរ។
- ការដកថយលើសមិទ្ធផលសង្គមក៏អាចប៉ះពាល់ដល់គំនិតផ្តួចផ្តើមចម្រុះដែលកំពុងកើតឡើងនៅអឺរ៉ុប ដើម្បីជាបង្កើតទស្សនៈគំនិត និងគំរូនៃមូស្លីមជំនួសផងដែរ។
- នៅកម្រិតអន្តរជាតិ ការបាត់វត្តមានសហភាពអឺរ៉ុបនឹងលុបបំបាត់ឯកសារយោងជាច្រើន នៅក្នុងសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់។

- វាក៏នឹងបង្ហាញពីការបាត់ខ្លួននៃអន្តរការីពេលរបស់អឺរ៉ុបដែលអាចកើតមានឡើងបានសម្រាប់បណ្តាប្រទេសមូស្លីមនៅក្នុងវេទិកាអន្តរជាតិ។

ប្រភព

Erlanger, Steven (2016), “សូម្បីតែប្រទេសស្កានីនិងជ័រម៉ង់ក៏ពុំទាន់មានការសង្ស័យលើសហភាពអឺរ៉ុប” *The New York Times* International Edition ថ្ងៃទី19 ខែធ្នូ

Lehndorff, Steffen (2015ការរួមបញ្ចូលនៃ ការបែងចែកជ័យជំនះនៃទស្សនៈគំនិតដែលបរាជ័យនៅសហភាពអឺរ៉ុប - មើលឡើងវិញ(EITU, Brussels) (<https://www.etui.org/Publications2/Books/Divisive-integration.-The-triumph-of-failed-ideas-in-Europe-revisited>)

Mason, Paul (2017), “ជនជាតិអាឡឺម៉ង់កំពុងបង្កើតផែនការបន្ទាន់សម្រាប់ការផ្ទេរលំនៅសហភាពអឺរ៉ុប តើគឺជាពួកយើងឬ?” *The Guardian* ថ្ងៃ11 ខែកក្កដា

Myant, Martin, Sotiria Theodoropoulou, and Agnieszka Piasna (2016), ភាពអត់មានការងារធ្វើ ការទម្លាក់តម្លៃនៅទីផ្សារផ្ទៃក្នុងអឺរ៉ុប និងបទបញ្ញត្តិទីផ្សារការងារនៅសហភាពអឺរ៉ុប (EITU, Brussels) (<https://www.etui.org/Publications2/Books/Unemployment-internal-devaluation-and-labour-market-deregulation-in-Europe>)

The Economist (2017), “របៀបសង្គ្រោះសហភាពអឺរ៉ុប” 25-31 ខែមិនា

ការចុះចូលលើការគ្រប់គ្រងនៃលោកខាងលិច

ផលប៉ះពាល់

- សម្រាប់ពិភពមូស្លីម នេះធ្វើឱ្យអនាគតដែលនឹងកើតមានឡើងភ្លាមៗនោះ កាន់តែពិបាកបំផុត។ ភាពប្រេះឆាវរវាងលោកខាងលិចនិងប្រទេសមួយទៀតកាន់តែជ្រៅទៅៗ។ ការរើសអើង និងការស្អប់ខ្ពើម មានចំពោះអ្នកដែលចូលទៅកាន់ប្រទេសលោកខាងលិចសម្រាប់ការអប់រំ ការតំកៀសខ្លួន ឬក្តីសង្ឃឹមនៃភាពរុងរឿងផ្សេងទៀតរបស់ពួកគេ ពលជនមូស្លីម។ Islamophobia ពេលការរើសអើងអ៊ីស្លាមនឹងមិនត្រឹមតែមាននៅក្នុងសន្ទុកថា ឬជាទ្រឹស្តីថាជម្លាតប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានបង្កប់យ៉ាងជ្រៅក្នុងគោលនយោបាយ និងវប្បធម៌ពលរបស់រដ្ឋអឺរ៉ុប។
- ការកើនឡើងនៃលទ្ធិបូស្វិមប្រទេសនឹងបង្កើនជម្លោះយោធានៅមជ្ឈិមបូព៌ា និងឃើញការគាំទ្រដ៏តិចតួចក្រៅពីអ្វីដែលជម្រុញសង្គ្រាមប្រកួតប្រជែងរបស់ខាងលិចជាមួយគូប្រជែងរបស់ខ្លួន។ ការខិតខំប្រឹងប្រែងដ៏តិចតួចអំពីវិធីសម្អាត ឬជំនួយមនុស្សធម៌គួរតែត្រូវបានរំពឹងទុក។ ជម្លោះទាំងអស់នៅក្នុងពិភពលោកក៏នឹងត្រូវបានស្តីបន្ទោសយ៉ាងពិតប្រាកដបំផុតចំពោះស្ថានភាពរបស់អ្នកដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ដែលហែកហូរដោយសង្គ្រាម។ ប្រវត្តិ និងមូលហេតុនៃជម្លោះទាំងនេះនឹងកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងដោយភាពល្ងង់ខ្លៅនេះនិងរូសពោលភាពរងគ្រោះដ៏ជ្រៅនឹងត្រូវការពេលវេលាយូរដើម្បីយកឈ្នះ។
- ទីផ្សារសេដ្ឋកិច្ចស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដ៏ផុយស្រួយបំផុតរបស់ពួកគេ និងបណ្តាប្រទេសមូស្លីមត្រូវតែកត់សម្គាល់ពីការរំពឹងអាស្រ័យ និងទីតាំងសក្តានុពលរបស់ខ្លួននៅក្នុងហេតុការណ៍នៃវប្បធម៌ពិភពលោកដ៏ធំមួយទៀត។ ទីផ្សារប្រេងគឺជាវិស័យដ៏គ្រោះថ្នាក់មួយក្នុងការកំណត់ពេលវេលាការឲ្យតម្លៃលើទីផ្សារ

បន្ទះឈើបំផ្លាញ និងលោកខាងលិចអាចបិទតម្រូវការយ៉ាងឆាប់រហ័សជាមួយនឹងការត្រឡប់ទៅលើធនធានប្រេង ពោល"ផលិតនៅប្រទេសសមីខ្លួន" វិញ។

- ប្រហែលជាប្រទេសមួយបានសម្លឹងមើលទៅលោកខាងលិចសម្រាប់គន្លឹះនៃការអភិវឌ្ឍជ័យជំនះលឿនមិនមែនជាវិធីដ៏ត្រឹមត្រូវនោះទេ។ ប្រទេសមួយត្រូវយកវាមកដាក់លើខ្លួនគេ ដើម្បីធ្វើកំណែទម្រង់ការអប់រំ ហិរញ្ញវត្ថុ និងរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល របស់ខ្លួន ដើម្បីជួយប្រជាជន ជំរុញវប្បធម៌ និងសម្រាប់និយមន័យលើជីវិតរៀងរបស់ពួកគេ។
- ការដួលរលំនៃការត្រួតត្រាលោកខាងលិចនឹងទុកឱ្យកន្លែងទំនេរជាច្រើនត្រូវបានបំពេញដោយភាពនៅសេសសល់។ នេះផ្តល់នូវឱកាសដ៏គួរឱ្យរំភើបសម្រាប់ភាពច្នៃប្រឌិតថ្មីរបស់មូស្លីមនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យា សហគ្រាស និងការកសាងចំណេះដឹង។

ប្រភព

Appiah, Kwame Anthony (2016), "មិនមានអ្វីដូចនឹងអារ្យធម៌លោកខាងលិចនោះទេ" *The Guardian* ថ្ងៃទី 9 ខែវិច្ឆិកា

Ash, Timothy Garton (2017), "បន្ទាប់ពី Trump និង Brexit ពេលរបស់អង់គ្លេសពីសហភាពអឺរ៉ុប នេះគឺជាទីបញ្ចប់សម្រាប់អង់គ្លេសកំហ្វុងរបស់លោកខាងលិច?" *The Guardian* ថ្ងៃទី 28 ខែកក្កដា (<https://www.theguardian.com.commentisfree/2017/jul/28/trump-brexit-end-of-west>)

Freedland, Jonathan (2017), "របៀបវារៈដំបូងរបស់សេតវិមាន៖ ការដួលរលំនៃសណ្តាប់ធ្នាប់ពិភពលោកបន្ទាប់ពីសង្គ្រាម?" *The Guardian* ថ្ងៃទី 4 ខែកុម្ភៈ

Hutton, Will (2016), "ភាពភ័យរន្ធត់នៅទីក្រុងអាឡិបប៉ូ វាបង្ហាញថា លោកខាងលិចឥឡូវនេះគ្មានកម្លាំងទេនៅពេលប្រឈមមុខនឹងភាពព្រៃផ្សៃ" *The Observer* ថ្ងៃទី 11 ខែធ្នូ

Kagan, Robert (2016), "ភាពបញ្ចប់នៃជាតិដែលមិនអាចខ្វះបាន" *Financial Times* ថ្ងៃទី 21 ខែវិច្ឆិកា

Kinni, Theodore (2017), "មូលធននិយមនៅអាមេរិកមាននៅលើបេសកកម្មធ្វើអត្ថប្រយោជន៍អស់រយៈពេល 40 ឆ្នាំ" *Insights* ថ្ងៃទី 4 ខែតុលា (<https://qz.com/1093771/capitalism-in-america-has-been-on-a-suicidemotion-for-forty-years/>)

Lent, Jeremy (2017), "ផ្ទះមួយនៅលើដីរង្គោះរង្គើ៖ កំហុសនៃរចនាសម្ព័ន្ធនៃទស្សនៈពិភពលោករបស់លោកខាងលិច" *Tikkun Daily* 19 May (<http://www.tikkun.org/tikkundaily/2017/05/19/a-house-on-shaky-ground-eight-structural-flaws-of-the-western-worldview/>)

ផ្ទះមួយលើដីរង្គោះរង្គើ៖ កំហុសនៃរចនាសម្ព័ន្ធនៃទស្សនៈពិភពលោករបស់លោកខាងលិច

ផលប៉ះពាល់

• លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យប្រហែលជាមិនមែនជាប្រព័ន្ធដ៏ល្អបំផុតនៃរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់សង្គមទាំងអស់ ឬនៅក្នុងសតវត្សទី 21 នោះទេ។ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដូចដែលវាមានសរុបរយៈពេលយូរឆ្នាំចុងក្រោយនេះគឺស្ថិតនៅចំណុចផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់ និងអ្វីដែលនឹងកើតឡើងអំពីវានឹងខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង។ រដ្ឋាភិបាល

ប្រទេសមូស្លីមគួរតែពិនិត្យមើលទៅលើលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នដើម្បីកំណត់ថាគឺ ប្រព័ន្ធនេះមានមុខងារសំខាន់នៅក្នុងសង្គមមូស្លីមដែរឬទេ។

- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងធម្មជាតិរបស់វានាំមនុស្សរួមគ្នាដើម្បីចូលរួមនៅក្នុងសន្ទុកថា ឬទ្រឹស្តីនេះគឺជាអ្វីដែលហួសពេលអស់យូរមកហើយនៅក្នុងប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន។ ពហុចម្រុះដែលបានជំរុញនេះ វាគឺជាជំហានដំបូងដ៏សំខាន់មួយឆ្ពោះទៅរកការដោះស្រាយជម្លោះកុលសម្ព័ន្ធ និងជម្លោះនិកាយសាសនានៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន។ នៅក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដែលគ្មានការហាមឃាត់នូវទស្សនៈជ្រុលនិយមមានទំនោរត្រូវបានបង្ហាញ និងការគិតគូរក្នុងកម្រិតមធ្យមមានឱកាសប្រសើរជាងក្នុងការរស់រានមានជីវិតនៅក្នុងបរិយាកាសបែបនេះ។

- សកម្មភាពនៃការបោះឆ្នោតផ្តល់នូវសិទ្ធិអំណាចដ៏អស្ចារ្យដល់ពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសនីមួយៗ និងនាំទៅរកការសម្រេចជាសាធារណៈកាន់តែទូលំទូលាយក្នុងការជំរុញ និងកំណែទម្រង់ស្ថាប័នអប់រំ។ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដើរតួនាទីជាការលើកទឹកចិត្តដោយប្រយោលលើវិស័យការអប់រំ និងឈរដើម្បីផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សហគមន៍អ៊ីស្លាម។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នេះក៏ធ្វើឱ្យជនមូស្លីមដ៏សកម្មបន្ថែមទៀតនៅក្នុងពិភពនយោបាយ និងការធ្លាក់អត្តសញ្ញាណពីពួកគេនៅក្នុង និងក្រៅប្រទេស។

- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដែលកំពុងអភិវឌ្ឍន៍តែងតែស្ថិតនៅក្រោមការគំរាមកំហែងពីសត្រូវដ៏ធំបំផុតនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសម័យបច្ចុប្បន្នទាំងអស់ នោះគឺអំពើពុករលួយ។ អ្នកដែលមានអំណាចមានទំនោរនៅតែមានអំណាចស្មើតែនៅក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យក៏ដោយ ពោលតាមរយៈការរំលោភបំពានលើប្រព័ន្ធ និងការលេងហ្គេមបោះឆ្នោតដើម្បីធានាថាពួកគេតែងតែឈ្នះជានិច្ច។ នេះជាការប៉ះពាល់ខ្លាំងដល់ប្រទេសមូស្លីម។ តម្លាភាពត្រូវតែជាអាទិភាពខ្ពស់បំផុតនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យរបស់ប្រទេសមូស្លីម និងបទប្បញ្ញត្តិដ៏តឹងតែងត្រូវតែដាក់មុនជានិច្ចទៅលើការចំណាយនៃយុទ្ធនាការបោះឆ្នោតនិងការប្រើប្រាស់ឥទ្ធិពលពីខាងក្រៅ។

- ការរីកសាយដំជំរេងនៃការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិត និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបណ្តាញសង្គមនៅទូទាំងតំបន់ប្រទេសមូស្លីមបានបង្ហាញពីអំណាចរបស់ខ្លួនទៅលើបញ្ហាសង្គម និងបញ្ហានយោបាយរួចទៅហើយ។ ប្រជាជនមូស្លីមត្រូវតែមានការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះអ្នកដែលប៉ុនប៉ងបំផ្លាញប្រព័ន្ធប្រជាធិបតេយ្យរបស់ពួកគេ។ នេះអាចជានិកាយផ្សេងៗនៃសាសនាអ៊ីស្លាមផ្សេងទៀតនៅក្នុងប្រទេស ឬនៅក្រៅប្រទេស ពីប្រទេសដែលព្រួយបារម្ភអំពីការបាត់បង់ឥទ្ធិពលរបស់ពួកគេនៅក្នុងតំបន់ ឬសូម្បីតែទម្រង់ថ្មីនៃសង្គ្រាមប្រកួតសឹកដោយ។

- នៅពេលដែលលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅលោកខាងលិចប្រៀបធៀបបានទៅនឹងការបាញ់សម្លាប់ខ្លួនឯង នោះមានឱកាសដ៏អស្ចារ្យសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម ពោលតាមប្រជាធិបតេយ្យបែបខ្លួន។ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យគឺជាលទ្ធភាពមួយ ប៉ុន្តែការងារជាច្រើនត្រូវធ្វើឆ្ពោះទៅរករចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងឲ្យបានត្រឹមត្រូវសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម វាអាចទាមទារការគួរវាស់ព្រំដែនថ្មី។ ការព្យាយាមមិនចាំបាច់ត្រូវបន្តដោយគិតថានេះជាឱកាសតែមួយនោះទេ។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែមានភាពរលូន ព្រោះថាប្រជាជននៅក្នុងពិភពលោកបច្ចុប្បន្នក៏មានភាពរលូនផងដែរ។ វាគ្មានកន្លែងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរ ប្រព័ន្ធអភិបាល

កិច្ចទាំងអស់នោះទេ វាមានឱកាសតិចតួចបំផុតលើភាពជោគជ័យនៅក្នុងអនាគត ដូច្នេះប្រទេស មូស្លីមត្រូវខិតខំអភិវឌ្ឍន៍ និងគ្រប់គ្រងប្រទេសរបស់ខ្លួនតាមបែបខ្លួនដែលល្អប្រសើរ។

ប្រភព

Butter, Susan (2016), “តើអ្នកអាចកំណត់កូដនយបាយថ្មីដោយរបៀបណា?” *The Evening Standard* ថ្ងៃទី29 ខែវិច្ឆិកា

Cadwalladr, Carole (2016), “តើលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យខ្លួនឯងត្រូវបានគំរាមកំហែងដោយការរំខានពីបច្ចេក វិទ្យាដែរឬទេ?” *The Observer* ថ្ងៃទី18ខែធ្នូ

Dunn, John (2014), បំបែកធាតុនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (Yale University Press, New Haven)

Greenfield, Adam (2017), រ៉ាឌីកាល់បច្ចេកវិទ្យា (Verso, London)

Jónsdóttir, Birgitta (2015), “លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យក្នុងសម័យកាលឌីជីថល” *New Internationalist* ខែមករា/កុម្ភៈ

Monbiot, George (2016), “គ្មានប្រទេសណាដែលមាន McDonaldអាចធានារក្សាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យបាន នោះទេ” *The Guardian* ថ្ងៃទី 7ខែធ្នូ

វិបត្តិនៃសុខុមាលភាពសង្គមសម្រាប់ជនភៀសខ្លួនមូស្លីម

ផលប៉ះពាល់

• ជាបឋម ការភៀសខ្លួនដ៏ធំរបស់ប្រជាជនមូស្លីមទៅប្រទេសលោកខាងលិចនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹង វិបត្តិនេះនៅពេលអនាគតក្លាយៗបន្ទាប់។ ជនភៀសខ្លួនដែលឆ្លងកាត់វិបត្តិជនភៀសខ្លួន ឬភៀសខ្លួន ដើម្បីគ្រាន់តែចង់បន្តជីវិតប្រសើរជាងមុននៅកន្លែងផ្សេងទៀតនោះ និងនៅតែមានគ្រួសាររបស់ពួក គេបីបាច់ថែទាំ ពេលពួកគេត្រឡប់ទៅប្រទេសកំណើតរបស់ពួកគេវិញ ឬជាពេលដែលនឹងត្រូវតែសង ត្រឡប់វិញចំពោះវិបត្តិរបស់ពួកគេ។ ការហូរចូលនៃប្រជាជនមូស្លីមទៅក្នុងកម្មវិធីសង្គមនៅប្រទេស លោកខាងលិចនឹងបង្កើតភាពតានតឹងកាន់តែខ្លាំងលើប្រព័ន្ធដែលមានកំហុសខុសឆ្គងរួចទៅហើយ ទាំងនេះដូច្នេះពួកគេនឹងត្រូវការជាផ្នែកមួយនៃការស្វែងរកដំណោះស្រាយថ្មីមួយ។

• ខណៈពេលដែលសង្គមមូស្លីមស្ថិតក្នុងអត្រាមានប្រជាជនវ័យក្មេងបំផុតនៅពេលនេះ ប្រជាជន នោះនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹងវិបត្តិដូចគ្នានេះនៅក្នុងជំនាន់មួយ។ ប្រសិនបើអត្រាកំណើតដើរតាម និន្នាការបច្ចុប្បន្នក្នុងប្រទេសលោកខាងលិចដែលបានអភិវឌ្ឍន៍ និងមានភាពទំនើបកម្ម នោះចំនួន ប្រជាជនមូស្លីមនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹងការចូលនិវត្តន៍ និងតម្រូវការសម្រាប់កម្មវិធីសុខុមាលភាព សង្គម ដែលនឹងមិនមាននិរន្តរភាពដល់អនាគតយុវជននោះឡើយ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើគ្រួសារ មូស្លីមខ្លួនឯងផ្លាស់ប្តូរ កាន់តែរីកសាយ ការថែទាំតាមប្រពៃណីដោយគំរូគ្រួសារក៏នឹងមិនមាន ឬមិន មាននិរន្តរភាពផងដែរដែរ។ ប្រសិនបើអាយុសង្ឃឹមរស់ក៏កើនឡើងដែរ ដូចដែលវាមានទំនោរក្នុងការ ធ្វើទំនើបកម្ម និងការអភិវឌ្ឍ វានឹងធ្វើឱ្យបញ្ហាដដែលដូចដែលមាននៅក្នុងវិស័យស្រាប់។

• ក្តីសង្ឃឹមណាមួយក្នុងការចាប់ផ្តើមបង្កើតគំរូសេដ្ឋកិច្ចអ៊ីស្លាមដ៏ជោគជ័យ ឬគោលនយោបាយរដ្ឋាភិ បាលផ្សេងទៀត នឹងត្រូវបានផ្តល់ការសាកល្បងដ៏អស្ចារ្យបំផុតរបស់វាភ្លាមៗ។ ការពឹងផ្អែកលើការ

និយមបស្ចិមលោកចំពោះលទ្ធិនិយម វានឹងរារាំងបន្ថែមទៀតនូវវឌ្ឍនភាព នៅក្នុងសង្គមមូស្លីម។ ប្រសិនបើសង្គមទាំងនេះមិនអាចថែរក្សាប្រជាជនរបស់ពួកគេបានទេនោះ តើពួកគេរំពឹងថានឹងក្លាយជាអ្នកដឹកនាំសកលលោក ឬរបៀបដែលនឹងមានឥទ្ធិពលក្នុងការបង្កើនល្បឿនយ៉ាងឆាប់រហ័សដោយរបៀបណានៅពេលអនាគត ?

ប្រភព

Editorial (2016), “វិបត្តិក្នុងការថែទាំសង្គម” *The Week* ថ្ងៃទី19ខែធ្នូ

Editorial (2017), “គ្រោះមហន្តរាយជំងឺសម្លេងដែលមិនត្រូវបានអើពើនៅក្នុងគម្រងថវិកា - វិបត្តិនៃការថែទាំសង្គម” *The Observer* ថ្ងៃទី26 ខែធ្នូ

Hussein, Shereen and Mohamed Ismail (2017), “ការថែទាំមនុស្សចាស់ និងមនុស្សជរានៅក្នុងតំបន់អារ៉ាប់៖ បញ្ហាប្រឈមគោលនយោបាយ និងឱកាស” *Ageing International* 42:3 274-28 ថ្ងៃទី9 ខែកញ្ញា (<https://link.springer.com/article/10.1007/s12126-016-9244-8>)

Sloan, Lacey M., et al. (2017), “ការអប់រំការងារសង្គមនៅប្រទេសឈូងសមុទ្រអារ៉ាប់៖ បញ្ហាប្រឈម និងឱកាស” *Journal of Religion and Spirituality in Social Work* 36:1-2 199-214 ថ្ងៃទី6 ខែមិថុនា (<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15426432.2017.1311247?af=R>)

មនុស្សយន្តកំពុងបានមកដល់ហើយ !

ផលប៉ះពាល់

- ការកើនឡើងនៃវត្តមានមនុស្សយន្តនឹងមានផលប៉ះពាល់ភ្លាមៗចំនួនពីរដងលើប្រជាជនមូស្លីម។ ចំណុចទីមួយនៃបញ្ហានេះ គឺជាផលប៉ះពាល់នៃភាពអត់ការងារធ្វើ។ ការប្រើប្រាស់មនុស្សយន្តក្នុងការងារផលិតដែលមានជំនាញទាប ប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់កម្លាំងពលកម្មដែលមានតម្លៃទាប ដែលសាជីវកម្មពឹងផ្អែកលើប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ នេះនឹងបង្ខំឱ្យទីផ្សារការងារសកលលោកត្រូវការជំរុញជំនាញមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន និងមនុស្សទាំងអស់នឹងត្រូវការការងារដែលមានជំនាញកម្រិតខ្ពស់ដើម្បីរស់។ ទិដ្ឋភាពទីពីរនៃផលប៉ះពាល់នេះក្នុងទម្រង់នៃសង្គ្រាមមនុស្សយន្ត។ បេសកកម្មមនុស្សយន្តធ្វើជាតម្លាភាពដំបូងគេទំនងជាត្រូវបានកំណត់គោលដៅ ទៅកាន់ប្រទេសដែលមានប្រជាជនមូស្លីមភាគច្រើន។ សូម្បីតែយន្តហោះគ្មានមនុស្សបើកក៏មានបញ្ហាភាពត្រឹមត្រូវផងដែរ ប៉ុន្តែដោយសារការជឿនលឿនទាំងនោះ និងការបាត់បង់ជីវិតជនស៊ីវិលថយចុះ កំហុសរបស់មនុស្សនឹងតែងតែជាកត្តាមួយក្នុងការសម្លាប់ដែលឧបត្ថម្ភដោយរដ្ឋ និងកំហុសនឹងនៅតែបន្តកើតមាន។
- ប្រព័ន្ធសញ្ញាវុធស្វ័យប្រវត្តជាច្រើនទៀត ដែលលែងត្រូវការធាតុចូលរបស់មនុស្សនៅតែត្រូវបានរចនាឡើងដោយមនុស្ស ហើយកម្មវិធីរបស់ពួកគេនឹងត្រូវបានកំណត់ទៅជាទស្សនៈពិភពលោកបែបប្រាកដនិយម និងគោលការណ៍ចាស់។ កត្តាច្របូកច្របល់តូចៗនឹងកើនឡើងក្នុងប្រេកង់ និងសមត្ថភាពនៃភាពត្រឹមត្រូវនៃការវាយប្រហារជាមុនទុកការសង្ស័យដ៏តិចតួចសម្រាប់ការវាយប្រហារដែលធ្វើឡើងដោយប្រព័ន្ធអាវុធស្វ័យប្រវត្ត។ ការវាយប្រហារទាំងនេះទំនងជាកើតមាននៅប្រទេសមូស្លីម។

- សង្គ្រាម Bot ឬបណ្តាញសង្គម គឺជាបញ្ហាចម្បងដែលប្រឈមមុខនឹងប្រជាជនមូស្លីម។ ដូចទៅនឹងបញ្ហាទាំងអស់នៅក្នុងអ៊ីនធឺណិតដែរ ការស្តាប់រើសអើងអ៊ីស្លាម និងទំនោរនៃការរើសអើងផ្សេងទៀតនឹងត្រូវបានបង្ហាញដោយប្រព័ន្ធអ្នក។ Bots នឹងត្រូវបានប្រើដើម្បីធ្វើឱ្យខូចដល់ចលនាសង្គមក្នុងប្រទេសមូស្លីមព្រមទាំងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ។ រដ្ឋាភិបាលអាចប្រើ bots ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយការរោសនា ក៏ដូចជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបន្ថែមព័ត៌មានក្លែងក្លាយកាន់តែច្រើនឡើងទៅក្នុងអ៊ីនធឺណិត។ Bots ក៏អាចត្រូវបានប្រើដើម្បីវាយបកវិញក្នុងការលាតត្រដាងពីការប្រព្រឹត្តខុសនិងប្រឈមមុខនឹងការវាយប្រហារលើ bots។ ការយល់ដឹងរបស់មូស្លីមអំពីវាត្រូវតែដោះស្រាយ និងតាមរយៈសកម្មភាពរបស់សហគមន៍មូស្លីម និងវេទិកាអនឡាញដែលត្រូវបានកាត់ចេញដើម្បីទប់ស្កាត់ការបំផ្លិចបំផ្លាញដល់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ។
- ការពិភាក្សាខាងទ្រឹស្តី និងសង្គមវិទ្យាសំខាន់ៗចាំបាច់ត្រូវមានអំពីការប្រើប្រាស់មនុស្សយន្តក្នុងគ្រួសារ ក្នុងនាមជាដៃគូ អ្នកបម្រើ អ្នកថែទាំ ឬឧបករណ៍ផ្លូវភេទ។ ផលប៉ះពាល់ខាងសីលធម៌ដ៏ធំនឹងកើតឡើងជាមួយមនុស្សយន្ត ហើយបញ្ហារបស់ពួកវា សហគមន៍មូស្លីមនឹងជួយក្នុងការស្វែងរកតាមពេលវេលានៅក្រោយអំឡុងពេលធម្មតានៃហេតុការណ៍ទាំងនេះ។
- ជាចុងក្រោយ ពហុចម្រុះនៃសិទ្ធិមនុស្ស (និងដោយផ្នែកបន្ថែមលើសិទ្ធិមនុស្សយន្ត) ចាំបាច់ត្រូវគ្រប់គ្រង និងធ្វើពិពិធកម្មក្នុងវិស័យសាធារណៈ ឯកជន និងរដ្ឋាភិបាល។ សហគមន៍មូស្លីមត្រូវបានហែកហូរដោយជម្លោះ បង្ខំឱ្យចូលទៅក្នុងស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន និងចូលទៅក្នុងសហគមន៍ដែលត្រូវបានធ្វើបាប គ្រាន់តែគូសបញ្ជាក់ពីការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សជាមូលដ្ឋានប៉ុណ្ណោះ។

ប្រភព

Alexander, Anne (2012), “ជំនាន់ឌីជីថល” *Critical Muslim* 1 (Hurst, London)

Barrat, James (2013), ភាពច្នៃប្រឌិតចុងក្រោយរបស់យើង៖ បញ្ហាសិប្បនិម្មិត និងការបញ្ចប់នៃយុគសម័យរបស់មនុស្ស(St. Martins Press, New York)

Greenfield, Adam (2017), *Radical Technologies: ការរចនាជីវិតប្រចាំថ្ងៃ* (Verso, London)

Hawking, Stephen, et al. (2014), “Stephen Hawking: វិចារណញ្ញាណ សន្លឹកមើលការជាប់ពាក់ព័ន្ធលើបញ្ហាសិប្បនិម្មិត - ប៉ុន្តែតើយើងគ្រប់គ្រង AI ឱ្យបានហ្មត់ចត់បានមែនទេ ?”*The Independent* ថ្ងៃទី៤ ខែមេសា (<http://www.independent.co.uk/news/science/stephen-hawking-transcendence-looks-atthe-implications-of-artificial-intelligence-but-are-we-taking-9313474.html>)

Hopgood, Stephen (2013), “តើនេះជាចុងបញ្ចប់នៃផ្លូវសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្សជាសកលឬ?”*New Internationalist* November

Leonhard, Gerd (2016), បច្ចេកវិទ្យាធៀបនឹងមនុស្សជាតិ៖ ការប៉ះទង្គិចគ្នារវាងមនុស្ស និងម៉ាស៊ីន (Fast Future Publishing, London)

Mar, Alex (2017), “ស្នេហាក្នុងសម័យមនុស្សយន្ត” *Wired* ថ្ងៃទី៧ ខែតុលា

Sample, Ian (2017), “នៅពេលដែលប្រព័ន្ធដើរមិនល្អៗរបៀបជំនួយរបស់អ្នកនោះគឺវិធីក៏អាចបានបញ្ចប់ការជាប់គាំងនៅក្នុងបញ្ហានោះ” *The Guardian* ថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ

Sherwell, Philip (2017), “នៅពេលដែលមនុស្សចាប់ផ្តើមអស់កម្លាំងថាមពល សូមបញ្ជូនអ្នកថែទាំដែលនឹងមិនចាស់” *The Sunday Times* ថ្ងៃទី22 ខែតុលា

Thielman, Sam (2016), “ការប្រើប្រាស់មនុស្សយន្តប៉ូលីសដើម្បីសម្លាប់ជនសង្ស័យបាញ់ប្រហារនៅទីក្រុង Dallas ដែលគេជឿថាជាអ្នកប្រតិបត្តិការស្រុកអាមេរិក” *The Guardian* ថ្ងៃទី8 ខែកក្កដា

ឧបទ្វីបត្រួតពិនិត្យ

ផលប៉ះពាល់

- Stuxnet គឺជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អឥតខ្ចោះនៃការបំប្លែងកូដដែលត្រូវបានប្រើប្រទេសនឹងប្រទេសពិភពមូស្លីម។ កូដដ៏សាមញ្ញអាចឆ្លងដល់កុំព្យូទ័រជាច្រើននៅទូទាំងពិភពអឺរ៉ុប ចាប់ពីការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានក្លែងក្លាយរហូតដល់ការបដិសេធការចូលទៅកាន់ទំនាក់ទំនងខាងក្រៅណាមួយ។
- ប្រទេសពិភពលោកមូស្លីមត្រូវតែដឹងអំពីការកើនឡើងនៃការតភ្ជាប់នៃប្រទេសមូស្លីម និងការបន្តរីកសាយនៃសេវា Wi-Fi និងអ៊ីនធឺណិតនៅផ្ទៃខាងក្នុង។ ការពិភាក្សាចាំបាច់ត្រូវមានចំពោះការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិតប្រកបដោយសីលធម៌ និងរបៀបរក្សាវិទ្យាមានសុវត្ថិភាពពីការវាយប្រហារតាមអ៊ីនធឺណិតដែលអាចកើតមាន។
- ប្រទេសមូស្លីមត្រូវតែវិនិយោគទាំងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការអប់រំដែលត្រូវការដើម្បីបំបាត់ឲ្យប្រទេសពិភពលោកមូស្លីមឱ្យបានត្រឹមត្រូវជាមួយនឹងចំណេះដឹង និងបច្ចេកវិទ្យាសន្តិសុខតាមអ៊ីនធឺណិត ដើម្បីធានាថាអ្នកបន្តតំណែងរបស់ Stuxnet មិនធ្វើឱ្យប្រទេសជាតិ ឬប្រជាជនរបស់ពួកគេខូចខាតឡើយ។
- អត្រានៃស្វ័យប្រវត្តិកម្ម និងការកើនឡើងនៃបច្ចេកវិទ្យា AI ត្រូវតែបានត្រួតពិនិត្យយ៉ាងដិតដល់ក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីម ព្រោះការពឹងផ្អែកលើប្រព័ន្ធដ៏ភាពងាយស្រួលថ្មីទាំងនេះអាចធ្វើឲ្យតែអាក្រក់ដល់សង្គមបាន។ ការអប់រំស្តីពីសន្តិសុខតាមអ៊ីនធឺណិតមិនមែនជាបញ្ហារបស់រដ្ឋាភិបាលដ៏តឹងរ៉ឹងនោះទេ ប៉ុន្តែជាបញ្ហាសង្គមដែលមនុស្សគ្រប់គ្នាត្រូវតែយល់ដឹង។ ចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋាននៃការបន្តនិងការលូត ធ្វើឱ្យបណ្តាញទាំងមូល និងអ៊ីនធឺណិតមានសុវត្ថិភាព និងដំណើរការកាន់តែរលូន។

ប្រភព

Belam, Martin (2016), “យើងកំពុងរស់នៅតាមរយៈសង្គ្រាមអ៊ីនធឺណិតពិភពលោកដំបូង - គ្រាន់តែគេមិនបានហៅវាដូច្នោះប៉ុណ្ណោះ” *The Guardian* ថ្ងៃទី30 ខែធ្នូ
(<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/dec/30/first-world-cyberwar-historians>)

Singer, P.W. and Allan Friedman (2014), *Cybersecurity and Cyberwar*: អ្វីដែលគ្រប់គ្នាត្រូវដឹង (Oxford University Press, New York)

Tucker, Patrick (2015), “រលកបន្ទាប់នៃការវាយប្រហារតាមអ៊ីនធឺណិតនឹងមិនលូតលាស់ទិន្នន័យ - ពួកគេនឹងផ្លាស់ប្តូរវា” *Defense One* ថ្ងៃទី10 ខែកញ្ញា(<http://www.defenseone.com/threats/2015/09/next-wave-cyberattacks-wont-steal-data-theyll-change-it/120701/>)

Zetter, Kim (2014), *Countdown to Zero Day: Stuxnet* និងការបើកដំណើរការអាវុធដីជម្រកដំបូងបំផុតរបស់ពិភពលោក (Broadway Books, New York)

បដិវត្តន៍ក្នុងចំណីអាហារ

ផលប៉ះពាល់

- GMF អាចជាការប្រើប្រាស់ដ៏ល្អបំផុតរបស់យើងក្នុងការផ្តល់អាហារដល់ចំនួនប្រជាជនដែលកំពុងកើនឡើង។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ មធ្យោបាយមួយចំនួន ដូចជានៅក្នុងការធន់ទ្រាំនឹងថ្នាំសម្លាប់ស្មៅ កំពុងបង្កឱ្យការប្រើប្រាស់ផលិតផលទាំងនេះហួសកម្រិត ជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់នៃផ្នែកកកលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ប្រភេទសត្វដទៃទៀតនិងជាទីបំផុតរបស់ពួកយើង។
- ការកែប្រែមួយចំនួន ដូចជាភាពធន់នឹងគ្រោះរាំងស្ងួត អាចមានភាពវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់កសិករក្រីក្រនៅក្នុងតំបន់ពាក់កណ្តាលស្ងួត។ ប៉ុន្តែដោយសារគោលនយោបាយរបស់ក្រុមហ៊ុនមួយចំនួនដែលផលិតបានតែគ្រាប់ពូជមិនបានល្អដែលធ្វើឱ្យកសិករពឹងផ្អែកទាំងស្រុង និងត្រូវផ្គត់ផ្គង់ពីរោងចក្រ។
- ការជជែកវែកញែកអំពី GMF មានភាពពាក់ព័ន្ធជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម ដោយសារប្រទេសជាច្រើនរបស់ពួកគេរួមបញ្ចូលគ្នានូវលក្ខខណ្ឌប្រឈមម្តង៖ ការកើនឡើងចំនួនប្រជាជនជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបរិស្ថានកាន់តែយ៉ាប់យឺន។
- នៅពេលដែលបដិវត្តន៍កម្មកំពុងត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងចំណីអាហារ សំណួរទ្រឹស្តីជាច្រើនក៏នឹងត្រូវពិភាក្សានៅក្នុងសហគមន៍មូស្លីមផងដែរ។ សំណួរថាតើសាច់ និងផលិតផលផ្សេងទៀតដែលជាដុះផលលិតនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ពិតជាសាច់ឬអត់ ហើយស្របតាមក្រមច្បាប់នៃហាឡាល ដែរឬទេ ក៏នឹងត្រូវយកមកពិភាក្សាផងដែរ។ សង្គមមូស្លីមអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការប្រើប្រាស់ផ្ទះបែតងគ្រប់កន្លែងនៅក្នុងជីវាលខ្សាច់ដែលគ្មានមនុស្សរស់នៅ។ ការស្រាវជ្រាវ និងការស៊ើបអង្កេតជាច្រើនលើផលិតផលម្ហូបអាហារ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើឡើងដោយជនមូស្លីម ដូច្នេះសហគមន៍មូស្លីមនាពេលអនាគតត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាមួយនឹងផលលិតផលអាហារណាក៏ដោយដែលអាចនឹងមាននាពេលអនាគត។

ប្រភព

Ahmad, Reaz (2015), “អ្នកវិទ្យាសាស្ត្របង់ក្លាដែសត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការសាកល្បង ‘អង្ករមាស’ ដំបូងបង្អស់របស់ពិភពលោក” *The Daily Star* (<http://www.thedailystar.net/frontpage/worlds-first-golden-rice-ready-trial-153676>)

Nature (2013), *GM Crops*: ការសន្យា និងការពិត (បញ្ហាពិសេស) (<http://www.nature.com/news/specials/gmcrops/index.html>)

Newsweek (2015), “អនាគតនៃវិស័យកសិកម្ម” ថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា– ថ្ងៃទី០៦ ខែវិច្ឆិកា

Popular Science (2015), “អនាគតនៃអាហារ” ខែតុលា

Wade, Lizzie (2015), “អាហារដ៏ទៃប្រហែលជាបានគិតពីរបៀបដើម្បីទទួលបាន GMOs ដ៏ត្រឹមត្រូវ។” *Wired* (<http://www.wired.com/2015/10/argentina-may-have-figured-out-how-to-get-gmos-right/>)

Wired (2016), GMOs (<http://www.wired.com/tag/gmos/>)

Zhang, Sarah (2015), “ផែនការដើរបច្ចេកវិទ្យាថ្មី៖ គ្មាននរណាម្នាក់និយាយពី ‘GMO’” *Wired* (<http://www.wired.com/2015/11/synthetic-bio-startups-really-really-dont-want-monsanto/>)

ការប្រយុទ្ធនឹងប្រព័ន្ធកាតពររបស់ស្ត្រីមូស្លីម

ផលប៉ះពាល់

- ការជំរុញរបស់ស្ត្រីមូស្លីមឆ្ពោះទៅរកឯករាជ្យភាពអាចនាំទៅរកការផ្តួលរំលំនូវឧត្តមគតិ និងប្រព័ន្ធចាស់គំរើល។
- ស្ត្រីមានការអប់រំកាន់តែច្រើននឹងនាំឱ្យមានសកម្មភាពរបស់ស្ត្រីកាន់តែច្រើនផងដែរនៅក្នុងនយោបាយសង្គមនិងការបង្កើតមជ្ឈការនាំជាស្ត្រីកាន់តែច្រើននៅបណ្តាប្រទេសមូស្លីម។
- យុត្តិធម៌នឹងកាន់តែស្មុគស្មាញនៅក្នុងសង្គមមូស្លីម។ ជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃការទទួលស្គាល់ឯករាជ្យភាពរបស់ស្ត្រី ការរួមភេទ និងការបៀតបៀននឹងក្លាយជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ និងការបកស្រាយថ្មីអំពីច្បាប់សាវ័ះក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីម។
- សមភាពកាន់តែច្រើនសម្រាប់ស្ត្រី បើកឱ្យមានលំហូរថ្មីនៃកម្មករដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់ផ្នែកនៃកម្លាំងពលកម្ម និងការច្នៃប្រឌិត។ ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងវិស័យអប់រំ សេដ្ឋកិច្ច វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យានឹងផ្តល់នូវទស្សនៈថ្មី និងឱកាសកាន់តែច្រើនសម្រាប់ភាពច្នៃប្រឌិត។
- ការចូលរួមកាន់តែច្រើនរបស់ស្ត្រីនៅទីសាធារណៈ រួមទាំងអ្នកប្រាជ្ញ និងជាអ៊ីម៉ា អាចដោះស្រាយបញ្ហាសង្គមដែលបង្កឱ្យមានការស្តប់ខ្ពើម និងក្រុមជ្រុលនិយមបែបនេះ។

ប្រភព

Gilligan, Andrew (2017), “ស្ត្រីមូស្លីមកំពុងដោះស្រាយបញ្ហា 'ភាពពុលនៃបុរស' The Sunday Times ថ្ងៃទី11ខែមិថុនា

Al-Sharif, Manal (2017), “ថ្ងៃដែលខ្ញុំបំពានច្បាប់លើការបើកបរ” The Guardian ថ្ងៃទី13 ខែមិថុនា

Sherwood, Harriet (2016), “ស្ត្រីនៅទុយនីស៊ីធ្វើការប្រកួតប្រជែងផ្នែកយេនឌ័រនៅកាន់សកា” The Guardian ថ្ងៃទី24 ខែតុលា

The Week (2017), “យុគសម័យថ្មីសម្រាប់អាភីប៊ីសាអូឌីត ? រដ្ឋទាហានសន្យាថានឹងត្រឡប់ទៅកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមដែលបើកចំហកម្រិតមធ្យមវិញ ប៉ុន្តែមិនមែនគ្រប់គ្នាជឿនោះទេ។” ថ្ងៃទី26 ខែតុលា (<http://www.theweek.co.uk/saudi-arabia/89264/a-new-era-for-saudi-arabia/>)

Power, Carla (2015), “ស្ត្រីមូស្លីមកំពុងប្រយុទ្ធដើម្បីកំណត់សាសនាអ៊ីស្លាមឡើងវិញថាជាសាសនានៃសមភាព” ថ្ងៃទី20 ខែមិនា (<http://time.com/3751243/muslim-women-redefine-islam-feminism/>)

ការបង្កើតឡើងវិញនៃគ្រួសារមូស្លីម

ផលប៉ះពាល់

- គោលគំនិតនៃគ្រួសារពហុជាតិសាសន៍ ឬពហុសាសនា ចាំបាច់ត្រូវដកចេញពីភាពងងឹតនៃការពិភាក្សា។ ដូចគ្នាដែរ គ្រួសារបើកបំបា និងទំនាក់ទំនង និងអង្គភាពគ្រួសារដែលមិនមែនជាប្រពៃណី

ផ្សេងទៀត ចាំបាច់ត្រូវពិភាក្សា ហើយមិនត្រូវទុកធ្វើឲ្យឧបករណ៍នៃការមាក់ងាយសង្គម និងភាពល្ងង់ខ្លៅដែលជំរុញឱ្យមានការស្អប់ខ្ពើម។

- ការពិភាក្សានៅក្នុងសហគមន៍មូស្លីមត្រូវតែដោះស្រាយភាពជឿនលឿនផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងការមានកូន និងផលប៉ះពាល់សង្គមដែលនឹងមានលើសហគមន៍មូស្លីមដែលអាចមានកូនដែលបានកែប្រែហ្សែនឬគ្រួសារកេទដូចគ្នាដែលបង្កើតកូនចៅ។
- អ៊ិនធឺណេត និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមនឹងបន្តផ្លាស់ប្តូរប្រែប្រួលទំនាក់ទំនងសង្គម កាលបរិច្ឆេទនិងយន្តការនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារមិនអាចដកចេញពីភាពជឿនលឿននៃបច្ចេកវិទ្យាទាំងនេះបានទេ។
- ការបន្តនៃសង្គ្រាម និងការរើសអើងពូជសាសន៍នៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម និងសហគមន៍នឹងបំផ្លាញជីវិតគ្រួសារ សមាជិកគ្រួសារត្រូវផ្តាច់ចេញរស់នៅដាច់ដោយឡែក បង្កើនចំនួនកុមារកំព្រា ដូច្នេះហើយបានដាក់សម្ពាធដែលមិនអាចទ្រាំទ្របានលើសង្គមមូស្លីម។ គ្រួសារ ដែលជាអង្គភាពមូលដ្ឋាននៃសង្គមកំពុងក្លាយជាស្ថាប័នដែលជិតផុតពីពូជនៅក្នុងសហគមន៍ដែលហែកហូរដោយសង្គ្រាម និងជម្លោះ។

ប្រភព

Dearden, Lizzie (2015), “វិបត្តិជនភៀសខ្លួន៖ កុមារដែលបាត់បង់ត្រូវបានបំបែកចេញពីឪពុកម្តាយ ងាយរងគ្រោះក្នុងការជួញដូរ និងការរំលោភបំពាន” *The Independent* ថ្ងៃទី10 ខែតុលា (<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-lost-children-being-split-from-parents-left-vulnerable-to-trafficking-and-abuse-10494331.html>)

Green, Lydia (2014), “ហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនមូស្លីមរាប់លាននាក់ចុះឈ្មោះសម្រាប់ការណាត់ជួបតាមអ៊ិនធឺណេត” *BBC* ថ្ងៃទី10 ខែធ្នូ (<http://www.bbc.co.uk/news/magazine-30397272>)

Al-Kadhi, Amrou (2017), “បន្ទាប់ពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាជនជាតិអ៊ីស្លាមស្រឡាញ់កេទដូចគ្នាដំបូងគេរបស់ចក្រភពអង់គ្លេស។ ខ្ញុំសូមប្រាប់អ្នកពីអ្វីដែលពិតជាចង់ក្លាយជាខ្មើយអ្នកមូស្លីម” *The Independent* ថ្ងៃទី11 ខែឧសភា (<http://www.independent.co.uk/voices/muslim-islam-gay-marriage-relationships-faith-pride-christianity-culture-a7835671.html>)

Petter, Olivia (2017), “ការដោះស្រាយVloggerលើការយល់ខុសជុំវិញការណាត់ជួបជាស្ត្រីមូស្លីម” *The Independent* ថ្ងៃទី13 ខែវិច្ឆិកា (<http://www.independent.co.uk/life-style/muslimwoman-dating-youtube-vlogger-asha-everyday-london-video-islam-men-relationships-a8051971.html>)

Rahman, Samia (2008), “ការផ្លាស់ប្តូរមុខមាត់នៃជីវិតគ្រួសារមូស្លីម” *The Guardian* ថ្ងៃទី8 ខែសីហា (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2008/aug/08/religion.islam>)

Spencer, Richard (2013), “របប ប្រដាប់គ្រោះ គ្រួសារបែកបាក់គ្នានៅរដ្ឋមុខរបស់ស៊ីរី” *The Telegraph* ថ្ងៃទី23 ខែឧសភា (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/10136829/Regime-or-revolution-families-torn-apart-at-Syrias-front-line.html>)

សក្ខីស្នាពណ៍ខ្មៅនៅបឹងទន្លេសាប...

• ពិភពលោកមូស្លីមនឹងរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដោយជម្លោះដែលហាក់ដូចជាកាន់តែឆ្ងាយរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងចិន។

- សេដ្ឋកិច្ច៖ សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មនឹងផ្ទុះឡើងរវាងប្រទេសមូស្លីម ហើយថាតើត្រូវគាំទ្រអាមេរិក ឬចិន។
- មូលដ្ឋានទ័ពអាមេរិកត្រូវបានដាក់ក្នុងប្រទេសមូស្លីមជាច្រើន ដែលអាចឃើញវត្តមានកងទ័ពកើនឡើង។
- ជម្លោះនេះទំនងជាចាប់ផ្តើមជាការរួមបញ្ចូលគ្នានៃសង្គ្រាមប្រកួតប្រជែង និងសង្គ្រាមអ៊ីនធឺណេត ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានការជួលអ្នកប្រយុទ្ធមូស្លីម និងប្រទេសមូស្លីម។

• តម្រូវការប្រេងនឹងកើនឡើងពាសពេញពិភពលោក ដែលនាំទៅរកការជំរុញសេដ្ឋកិច្ចរបស់អង្គការ OPEC ប៉ុន្តែការហុមព័ទ្ធ និងទណ្ឌកម្មអាចនាំឱ្យមានការឡើងថ្លៃដោយបង្ខំ និងតួអង្គបង្ក ចលាចលកំពុងមានវត្តមានកាន់តែខ្លាំងឡើងនៅក្នុងទីផ្សារ។

• មានការគំរាមកំហែងពិតប្រាកដនៃសង្គ្រាមនុយក្លេអ៊ែរ ហើយប្រសិនបើការវាយប្រហារកើតឡើងរវាងប្រទេសចិន ឬសហរដ្ឋអាមេរិក ឥទ្ធិពលដូមីណូអាចទាក់ទាញប្រទេសមូស្លីមនៅក្នុងជម្លោះទាំងនេះដូចគ្នា។

• ជនមូស្លីមដែលរស់នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក ឬចិនអាចក្លាយជាគោលដៅនៃ Islamophobia ការរើសអើងអ៊ីស្លាម ឬការរើសអើងជាតិសាសន៍ផ្សេងទៀតដែលអាចនាំឱ្យមានការរត់គេច ឬការឃុំខ្លួនតាមរយៈសង្គ្រាមក្នុងនាមជាអ្នកប្រយុទ្ធកេរករសម្រាប់ភាគីណាមួយ។

• ខេត្ត Xinjiang ដែលជាខេត្តប្រជាជនមូស្លីមភាគច្រើនក្នុងប្រទេសចិនរស់នៅ នឹងបន្តឃើញមានការកាន់កាប់យោធា និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅក្រោមប្រទេសចិន និងងាយនឹងត្រូវបានគេកំណត់គោលដៅសម្រាប់ការបរាជ័យផ្ទៃក្នុងអំឡុងពេលមានជម្លោះជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក។

• លទ្ធផលពីសង្គ្រាមនេះនឹងកំណត់ឡើងវិញនូវសង្គ្រាម នៅក្នុងយុគសម័យខាងមុខ និងកំណត់ឡើងវិញនូវរចនាសម្ព័ន្ធកូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចដែលរក្សាពិភពលោករួមគ្នា។

ប្រភព

Coker, Christopher (2015), *The Improbable War*: ប្រទេសចិន, សហរដ្ឋអាមេរិក & តក្កវិជ្ជានៃជម្លោះមហាអំណាច (Hurst & Co., London)

Gompert, David C., Astrid Stuth Cevallos and Cristina L. Garafola (2016), សង្គ្រាមជាមួយចិន៖ គិតតាមអ្វីដែលមិននឹកស្មានដល់(The RAND Corporation)

Hilton, Isabel (2017), “Trump កំពុងធ្វើឱ្យប្រទេសចិនអស្ចារ្យម្តងទៀត” The Guardian ថ្ងៃទី3 ខែកុម្ភៈ

Naughton, John (2017), “អាថ៌កំបាំងពិតនៃការចាប់ពីរដ្ឋជនចិន ? ការរំខាន” The Observer ថ្ងៃទី22 ខែមករា

Pilger, John (2016), “សង្គ្រាមចិននៅខាងមុខ” *New Internationalist* ខែធ្នូ

ផលប៉ះពាល់

ថាមពល Fusion ត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាក្តីសង្ឃឹមដ៏អស្ចារ្យសម្រាប់ថាមពល៖ កំហាប់ខ្ពស់ ជាងប្រេង ឬសារធាតុរលាយ គ្មានដែនកំណត់ និងស្អាតដូចប្រភពកើតឡើងវិញ។ អ្នកណាដែល គ្រប់គ្រងដើម្បីធ្វើឱ្យការបញ្ចូលគ្នា ដែលអាចធ្វើទៅបានមុនគេនឹងស្ថិតក្នុងទីតាំងដែលមានអត្ថ ប្រយោជន៍ជាយុទ្ធសាស្ត្រ។ វានឹងជំនួសប្រេងបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដែលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ ប្រទេសដែលផលិតប្រេងជាប្រទេសអ៊ីស្លាម។ រដ្ឋដែលមានសមត្ថភាពវិនិយោគលើថាមពលនេះ ខ្វះ ធន្នៈដើម្បីធ្វើដូច្នេះ។ ពួកគេក៏អាចត្រូវបានរារាំងដោយរដ្ឋនៃប្រទេសលោកខាងលិចជាមួយនឹងកម្មវិធី ស្រាវជ្រាវដែលមានការអភិវឌ្ឍខ្ពស់ ដូចដែលបានធ្វើជាមួយនឹងការស្វែងរកថាមពលនុយក្លេអ៊ែរ។ ការលាយបញ្ចូលគ្នាដែលមានតំលៃថោកក៏មានការសន្យាថានឹងលើសពីដែនកំណត់នៃរចនាសម្ព័ន្ធ មួយចំនួនដែលរឹតបន្តឹងលើការរីកចំរើននៅក្នុងប្រទេសមូស្លីមមួយចំនួន។ វិធីសាស្ត្រដែលអាចធ្វើទៅ បានបំផុតគឺសម្រាប់សម្ព័ន្ធមូស្លីមនៅសកលលោក ដើម្បីអភិវឌ្ឍនវិធីសាស្ត្រផ្ទាល់របស់ខ្លួនចំពោះ អំណាចរួមបញ្ចូលគ្នា។ ប្រហែលវាគឺមធ្យោបាយតែមួយគត់សម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម ដើម្បីបន្តឈរលើ កំពូលនៃការប្រណាំងប្រជែងធនធានថាមពលពោលរបស់ពិភពលោក។

ប្រភព

Clery, Daniel (2015), “អែកាទ័រដ៏ចម្លែក ដែលអាចរក្សាទុកការលាយនៃធាតុនុយក្លេអ៊ែរ” *Science* ថ្ងៃទី21 ខែតុលា (<http://www.sciencemag.org/news/2015/10/bizarre-reactor-might-save-nuclear-fusion>)

Galeon, Dom (2017), “វត្ថុធាតុធន់នឹងអេលីយ៉ូមអាចនាំមកក្នុងយុគសម័យនៃការលាយនុយក្លេអ៊ែរ” *Futurism* 14 November (<https://futurism.com/helium-resistant-material-usher-nuclearfusion/>)

ITER (2016), (<http://www.iter.org>)

World Nuclear Association (2016), *Nuclear Fusion Power* (<http://www.world-nuclear.org/information-library/current-and-future-generation/nuclear-fusion-power.aspx>)

ចុះបញ្ចប់នៃវិនិច្ឆ័យ

ផលប៉ះពាល់

- សង្គមមូស្លីមគួរតែសម្លឹងមើលទៅលើក្របខណ្ឌអន្តរវិន័យ និងអន្តរកម្ម ជាឧទាហរណ៍ដ៏អស្ចារ្យ សម្រាប់ការរួមបញ្ចូលនៃការគិត និងការកសាងចំណេះដឹង។ បញ្ហាកាតច្រើននៃសង្គមមូស្លីមមាន ភាពស្មុគស្មាញ និងមានទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយនឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងធំ ធេងពីរបៀបស៊ើបអង្កេតរួមគ្នា និងវិន័យរួម។
- ការបញ្ចប់វិញ្ញាសាបង្ហាញពីឱកាសដ៏សម្បូរបែបសម្រាប់សង្គមមូស្លីម ដើម្បីបង្កើតស្តង់ដារសម្រាប់ កំណែទម្រង់អប់រំ និងការបង្កើតស្ថាប័នថ្មីនៃការសិក្សាថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា។ សង្គមមូស្លីមប្រឈមមុខ នឹងបញ្ហាប្រឈមនៃការកសាងវិន័យដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីតម្រូវការ និងសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ពួកគេ និងទ ស្សនៈពិភពលោកអំពីសាសនាអ៊ីស្លាម។

- ក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធច្រឹកនៃការកសាងចំណេះដឹង ប្រជាជនមូស្លីមមានឱកាសមិនត្រឹមតែផ្លាស់ប្តូរការយល់ឃើញជាសកលអំពីសាសនាអ៊ីស្លាម និងមូស្លីមប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីរួមចំណែកដល់ផលប្រយោជន៍រួមរបស់មនុស្សជាតិ។

ប្រភព

Crow, Michael M., and William B. Dabars (2015), *Designing the New American University* (JohnsHopkins University Press, Baltimore)

Dator, James A. (2002), វឌ្ឍនភាពអនាគត៖ ការសិក្សានាពេលអនាគតនៅក្នុងឧត្តមសិក្សា (Praeger, Westport)

Dator, Jim, Ray Yeh, and Seongwon Park (2013), “Campuses 2060: អនាគតចំនួន៤នៃការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សានៅក្នុងអនាគតនៃជម្រើសទាំង៤នៃសង្គម។ ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំឧត្តមសិក្សា៖ យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ និងទស្សនវិស័យសកលលោកលើសិក្សា។/ Penerbit USM [Glugor], Pulau Pinang: Institut Penyelidikan Pendidikan Tinggi Negara: Penerbit Universiti Sains Malaysia

Firestein, Stuart (2012), ភាពល្ងង់ខ្លៅ៖ របៀបដែលវាជំរុញវិទ្យាសាស្ត្រ (Oxford University Press, New York)

Flaherty, Colleen (2017), “Doing Away With Departments” *Inside Higher Education*, ខែវិច្ឆិកា November(<https://www.insidehighered.com/news/2017/11/17/southern-illinois-u-carbondalewants-dissolve-academic-departments-all-them/>)

Lewis, Harry (2007), ឧត្តមភាពដោយគ្មានព្រលឹង៖ តើការអប់រំពិសេសនីយមមានអនាគតឬទេ ? (PublicAffairs, New York)

Proctor, Robert N. and Londa Schiebinger (2008), *Agnotology*: ការបង្កើតនិងការមិនចេះដឹង (Stanford University Press, Stanford)

Sardar, Ziauddin and Jeremy Henzell-Thomas (2017), ការគិតឡើងវិញនូវកំណែទម្រង់ក្នុងឧត្តមសិក្សា (IIIT,London)

ការបោះពុម្ព3D

ផលប៉ះពាល់

- ការបោះពុម្ព3D នឹងនៅតែជាវត្ថុប្រណីតរបស់អ្នកមាន និងប្រទេសអ្នកមាន។ តើបច្ចេកវិទ្យានេះនឹងត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់រដ្ឋប្រទេសមូស្លីមក្រីក្រដែរឬទេ ? ឬសង្គមមូស្លីមនឹងត្រូវបែងចែកបន្ថែមទៀតដោយអ្នកដែលមានមធ្យោបាយនៃការទទួលបាននូវការបោះពុម្ព3D និងអ្នកដែលត្រូវរងផលលំបាកដោយមិនទទួលបានវា ?
- មានឱកាសសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីមក្នុងការទទួលយកបច្ចេកវិទ្យាបោះពុម្ព 3-D នៅដំណាក់កាលដំបូង និងរួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍន៍បន្ថែមទៀតរបស់វា។ វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងការអប់រំផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រសមស្របអាចឱ្យប្រទេសមូស្លីមស្ថិតក្នុងជួរមុខនៃភាពច្នៃប្រឌិត 3-D ។
- វានឹងមានផលប៉ះពាល់ខាងសាសនា និងសង្គមដ៏ធំសម្បើម ដែលត្រូវការការគិត និងការឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងម៉ត់ចត់។ តើសរីរាង្គ ឬផ្នែករាងកាយដែលបោះពុម្ព 3D បំពានលើភាពបរិសុទ្ធនៃរាងកាយ ឬជាអំណោយសម្រាប់ជីវិត ? តើវានឹងផ្លាស់ប្តូរការពិភាក្សាអំពីសីលធម៌នៃជីវិត ថាតើអ្នកណាទទួលបាន

សរីរាង្គមុន ហើយអ្នកណាខ្លះអាចទទួលបានសិទ្ធិ ឬដកសិទ្ធិពីការទទួលបានការព្យាបាលបែបនេះ ? តើមានផលវិបាកអ្វីខ្លះដែលធ្វើឱ្យអ្នកជំងឺរស់នៅតាមរយៈការទទួលបានផលពី3D? ប្រជាពលរដ្ឋនឹងមាន ការប្រុងប្រយ័ត្ន និងចូលរួមក្នុងសកម្មភាពមិនស្តាប់ស្តួលគ្រប់បែបយ៉ាង ដោយដឹងថានៅពេល ព្រីន 3D មួយចំនួនអាចធ្វើឱ្យអ្វីៗទាំងអស់ល្អដូចថ្មី?

ប្រភព

Ball, Philip (2014), “ថ្ងៃណាមួយអ្នកប្រហែលជាអាចចងចាំអ្វីដែលអ្នកចង់បាន... សូម្បីតែរឿងដែលមិនធ្លាប់ កើតឡើងក៏ដោយ” *The Observer* ថ្ងៃទី១២ ខែតុលា

Devlin, Hannah (2017), “និយាយអំពីការបង្កើតឡើងវិញ” *The Guardian* ថ្ងៃទី6 ខែធ្នូ

Lewis, Tim (2017), “តើការព្រីនជា3D អាចដោះស្រាយបញ្ហាកង្វះការប្តូរសរីរាង្គបានដែរឬទេ?”

The Observer ថ្ងៃទី30 ខែមិថុនា

Murgia, Madhumita (2016), “កុមារទើបចេះដើរតេះតះ ទទួលបានតម្រងនោមដ៏ពេញវ័យដំបូងនៅលើ ពិភពលោកដោយការប្តូរតាមរយៈការព្រីនជា3D” *The Telegraph* ថ្ងៃទី26 ខែមករា

(<http://www.telegraph.co.uk/technology/2016/01/26/toddlergets-world-first-adult-kidney-transplant-using-3d-print/>)

O’Connell, Mark (2017), ជាម៉ាស៊ីន៖ ដំណើរផ្សេងៗក្នុងចំណោម cyborgs, utopians, hacker, និង futurists ការដោះស្រាយបញ្ហានៃការស្លាប់ដ៏តិចតួច(Granta, London)

Stockton, Nick (2017), “អ្នកវិទ្យាសាស្ត្របោះពុម្ព3D ovaries ជាកណ្តុរដែលពិតបង្កើតជាកូនៗរបស់វា”

Wired ថ្ងៃទី១៦ ខែមេសា (<https://www.wired.com/2017/05/scientists-3-d-print-mouse-ovaries-actuallymake-babies/>)

Woollaston, Victoria and Ian Steadman (2017), “ការប្រលងប្រណាំងដើម្បីសាងសង់អគារដោយការ ព្រីនបោះពុម្ព 3D ដំបូង” *Wired* ថ្ងៃទី6 ខែមិនា (<http://www.wired.co.uk/article/architecture-and-3d-printing>)

កម្មវិធីApps សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្ម

ផលប៉ះពាល់

- បញ្ហាសន្តិសុខតាមអ៊ីនធឺណិតកំពុងមានសម្ពាធយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម។ ដោយសារ ជម្លោះកំពុងកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់ និងហាក់ដូចជាមិនបញ្ចប់នៅក្នុងសង្គមមូស្លីម ការវាយប្រហារ តាមអ៊ីនធឺណិតទំនងជានឹងក្លាយជាឧបករណ៍សំខាន់សម្រាប់សង្គមដែលនឹងខូចខាត។
- ការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃការរីកសាយភាយអ៊ីនធឺណិត និងការប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គមមូស្លីម ជំរុញប្រជាជនទៅកាន់ភាពងាយរងគ្រោះនៃសុវត្ថិភាពអ៊ីនធឺណិត។ នៅពេលដែលឧបករណ៍កាន់តែ ច្រើនត្រូវបានបើក Wi-Fi ភាពងាយរងគ្រោះកាន់តែច្រើនត្រូវបានបើកឡើងនៅក្នុងបណ្តាញនៅផ្ទះ និងក្រុមហ៊ុន។
- ក្រុមស្ត្រីនិយមជ្រុលពេលលោកខាងលិចអាចប្រើប្រាស់កម្មវិធីApps និង AI ដើម្បីកំណត់គោល ដៅជាពិសេសទៅលើជនមូស្លីមដោយការកើនឡើងនៃទិន្នន័យ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពួកអ្នកមូស្លីមមិនបានប្រព្រឹត្តដោយការប្រើឧបករណ៍ចាប់សញ្ញាសម្គាល់មុខ ពាក្យ

ដែលបាននិយាយនឹងក្នុងប្រអប់មាត់របស់ពួកគេដោយការបំប្លែងឯកសារជាអូឌីយ៉ូ និងបង្ហាញពីពូជសាសន៍សម្រាប់ការវាយប្រហារ។

•ការប្រមូលផ្តុំទិន្នន័យមិនត្រឹមតែជាឧស្សាហកម្មក្តៅគុកនៅក្នុងចំណោមពិភពអាជីវកម្មស្របច្បាប់ប៉ុណ្ណោះនោះទេ។ វាក៏ជាពាណិជ្ជកម្មដែលទទួលបានប្រាក់ចំណេញដែលកំពុងកើនឡើងសម្រាប់អាជីវកម្មខ្មៅងងឹតតាមអ៊ីនធឺណិត។ ទិន្នន័យដ៏ធំអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបំផ្លាញអាជីវកម្មអ្នកមូស្លីម ក៏ដូចជាការរាំងសង្កមមូស្លីមដែលមានបំណងបង្កើតសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេនៅលើទីផ្សារពិភពលោក។

•ដើម្បីបង្កើតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំខាន់សម្រាប់ការទប់ស្កាត់ និងប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មតាមអ៊ីនធឺណិត សង្គមមូស្លីមនឹងត្រូវវិនិយោគយ៉ាងច្រើនលើសន្តិសុខ និងការការពារតាមអ៊ីនធឺណិត។

ប្រភព

Arthur, Charles (2016), “ការវាយឆ្លក់តាមអ៊ីនធឺណិតត្រូវបានបោះជាសំណួរដ៏ធ្ងន់ធ្ងរជុំវិញសុវត្ថិភាពធនាគារ” *The Observer* ថ្ងៃទី13 ខែវិច្ឆិកា

Bennet, Alex (2017), “បង្រៀនកម្លាំងប៉ូលីសរបស់យើងពីរបៀបហែកចូលអ៊ីនធឺណិត ដូចអ្នកជំនាញ” *Wired* ថ្ងៃទី12 ខែឧសភា (<http://www.wired.co.uk/article/teaching-police-hacking>)

Booth, Robert (2016), “ការក្លែងបន្លំបានប៉ះពាល់ដល់អតិថិជនរាប់ពាន់នាក់របស់ធនាគារ Tesco” *The Guardian* ថ្ងៃទី6 ខែវិច្ឆិកា

Brundage, Miles and Shahar Avin (2018), “វាគ្រាន់តែជាបញ្ហានៃពេលវេលាមុនពេលឧក្រិដ្ឋជនបង្វែរ AIs ប្រឆាំងនឹងយើង” *Wired* 21 February (<http://www.wired.co.uk/article/ai-security-malicious-threatopens-ai-cambridge-cser>)

Duke, Simon and Aimee Donnellan (2016), “កុំយករបាំងដើម្បីប្រុងធនាគារ - គ្រាន់តែការទិញAppsកម្មវិធី” *The Sunday Times* ថ្ងៃទី13 ខែវិច្ឆិកា

Gayle, Damien, Alexandra Topping, and Ian Sample (2017), “NHS ត្រូវបានកំណត់គោលដៅក្នុងការវាយប្រហារតាមអ៊ីនធឺណិតជាសកល” *The Guardian* ថ្ងៃទី13 ខែមេសា

Greenfield, Adam (2017), វ៉ាន់កាល់ណិចណូឡូជី (Verso, London)

Hern, Alex (2017), “Ransomware: ក្រុមហ៊ុន Microsoft ចេញការអាប់ដេតសម្រាប់ប្រព័ន្ធចាស់ពីមុន” *The Guardian* ថ្ងៃទី16 ខែមេសា

Hookham, Mark (2016), “ពួក Hacker ផ្ទុកនិយាមបន្ទាប់ពីការសហការជ្រើសរើសឧបករណ៍សម្រាប់អ៊ីនធឺណិត” *The Times* ថ្ងៃទី23 ខែតុលា

Usborne, Simon (2017), “ធ្វើចំណាប់ខ្មាំងដើម្បីសំណាង” *The Guardian* ថ្ងៃទី16 ខែមេសា

ការវិភាគលើកិច្ចការព្រះអង្គ

ផលប៉ះពាល់

•នេះអាចជាការលើកទឹកចិត្តយ៉ាងច្បាស់លាស់ក្នុងការធ្វើឱ្យការរុករកអវិសោធន៍មានជីវិតឡើងវិញ។

ការធ្វើផែនទីពេលវេលាសម្រាប់ផែនការនឹងមានភាពជឿនលឿនយ៉ាងខ្លាំង និងការធ្វើអាជីវកម្មនៃការធ្វើ ដំណើរទៅក្នុងលំហនឹងនាំទៅដល់ទេសចរណ៍នៅទីលំហអវកាសយ៉ាងឆាប់រហ័ស។

- ម៉ាស៊ីនថ្មីនៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មនឹងត្រូវបានបើកឡើង។ តម្រូវការសម្រាប់ការពិភាក្សា និងព្រំដែន លើបញ្ហានៃការដឹកយកវ៉ែរីយ៉ាប៊ីលីអាកាសធិតមកដល់ហើយ ខណៈពេលដែលសាជីវកម្មរដ្ឋ និង អ្នកវិនិយោគឯកជននឹងចាប់លោតលើឱកាសដែលមាននេះ។
- វាក៏អាចជាមធ្យោបាយដើម្បីបញ្ឈប់ការបំផ្លិចបំផ្លាញធនធានផែនដី និងអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានរលក ថ្មីនៃវត្ថុធាតុដើមដ៏សម្បូរបែបរួមទាំងទឹកផងដែរ។
- ប៉ុន្តែនេះអាចជារ៉ោតនិក័យចម្បងរបស់វាយ៉ាងជាក់លាក់ ព្រោះវាក៏ជាមធ្យោបាយដើម្បីជៀសវាងនូវ តម្រូវការក្នុងការគិតឡើងវិញ និងកែទម្រង់របៀបរស់នៅដែលគ្មាននិរន្តរភាពរបស់យើងភាគច្រើន។ វាអាចស្រដៀងនឹងការនិយាយលើកឡើងថា៖ យើងប្រហែលជាកំពុងបំផ្លាញផែនដី ប៉ុន្តែមិនចាំបាច់ ព្រួយបារម្ភឡើយ ព្រោះយើងនឹងជួសជុលវាជាមួយនឹងអ្វីដែលយើងរកឃើញក្នុងលំហអវកាស ឬ យើងស្វែងរកកន្លែងផ្សេងដើម្បីរស់នៅបន្ត។
- ទៅតាមបន្ទាត់គូសវាសទាំងនេះ ប្រសិនបើមិនចាំបាច់គិតឡើងវិញនូវវិធីធ្វើរបស់យើងទេនោះ វាក៏ មិនចាំបាច់ផ្លាស់ប្តូរនូវវិសមភាពបច្ចុប្បន្នរបស់យើងដែរ ជាពិសេសប្រសិនបើគំនិតផ្តួចផ្តើមទាំងអស់ នេះមានទិសដៅជាអាជីវកម្ម។
- សម្រាប់ប្រទេសមូស្លីម ការដឹកយកវ៉ែរីយ៉ាប៊ីលីអាកាសនៅលំហអវកាសមានផលប៉ះពាល់ទាំងវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន។ បណ្តាប្រទេសមូស្លីមជាអ្នកមានជ័យសម្បូរបែបអាចដើរតួជាអ្នកឧបត្ថម្ភ ដូច្នេះ ពួកគេ ទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍លើផលប្រយោជន៍នៃធនធានទាំងនោះជាលើកដំបូង។ ពួកគេនឹងផ្តោត លើធនធានដែលពួកគេត្រូវការបំផុត វាលខ្សាច់ដ៏ធំលឿងលឿយនឹងអាចក្លាយជាទីតាំងថ្មីនៃការកែច្នៃវ៉ែ និងផ្ទុកកាកសំណល់ពីលំហអវកាស វានឹងផ្តល់ឱកាសការងារដល់ប្រជាជនដែលកំពុងកើនឡើង។
- វាក៏មានបញ្ហាផងដែរថាតើអ្នកណាជាម្ចាស់នៃបច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ។ ប្រទេសមូស្លីមមិនមានសាវតារ ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រអវកាសនោះទេ និងបានបរាជ័យក្នុងការអភិវឌ្ឍស្ថាប័នវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ជនលំដាប់ពិភពលោក។ប្រសិនបើរឿងនេះមិនផ្លាស់ប្តូរក្នុងទសវត្សរ៍ខាងមុខទេនោះ បណ្តាប្រទេស មូស្លីមនឹងពឹងផ្អែកលើចំណេះដឹងបរទេសម្តងទៀត។

ប្រភព

Elvis, Martin (2012), “ចូរយើងដឹកវ៉ែរីយ៉ាប៊ីលីអាកាស - សម្រាប់វិទ្យាសាស្ត្រ និងប្រាក់ចំណេញ” *Nature* 485-549 (<http://www.nature.com/news/let-s-mine-asteroids-for-science-and-profit-1.10733>)

NASA (2015), បេសកកម្មប្តូរទិសដៅអាចម៍ផ្កាយ(<https://www.nasa.gov/content/what-is-nasa-s-asteroid-redirect-mission>)

Thompson, Clive (2016), “ការដឹកយកវ៉ែរីយ៉ាប៊ីលីអាកាសអាចបង្កើតសង្គ្រាមផ្កាយ” *Wired* 24 (<http://www.wired.com/ 2016/01/clive-thompson-11/>)

Wired (2015), ការដឹកយកវ៉ែរីយ៉ាប៊ីលីអាកាស(<http://www.wired.com/tag/asteroid-mining/>) and (<http://www.wired.co.uk/asteroids>)

ការធ្វើផែនទីខួរក្បាលដ៏ស្មុគស្មាញ

ផលប៉ះពាល់

- រដ្ឋនៃមនុស្សត្រូវចូលរួមនៅក្នុងគម្រោងផែនទីកសាងខួរក្បាលរបស់មនុស្ស នៅក្នុងគោលបំណងកសាងគោលដៅលើការអប់រំ និងការស្រាវជ្រាវបច្ចេកវិទ្យា នៅក្នុងការខិតខំទាំងនេះ។
- វាក៏មានលទ្ធភាពផងដែរ សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងដួងចិត្តនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យានេះ។ វាអាចចាប់ផ្តើមជាគោលដៅទីផ្សារដ៏សាមញ្ញ និងការគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្ម ប៉ុន្តែការបង្កើនល្បឿនយ៉ាងឆាប់រហ័សដើម្បីត្រូវបានប្រើប្រាស់នឹងប្រជាជនមនុស្ស។ ពួកគេជ្រុលនិយមមនុស្សក៏អាចប្រើចំណុចប្រទាក់ក្រឡានៅក្នុងកុំព្យូទ័រ ដើម្បីលាងខួរក្បាលតាមន័យត្រង់ដល់សង្គមមនុស្ស ឬការរៀបចំឡើងវិញរបស់ពួកគេជាមួយនឹងទស្សនវិស័យជ្រុលនិយម។
- ការប្រទាក់ក្រឡានរវាងខួរក្បាលនិងកុំព្យូទ័រក៏អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គ្រាមផងដែរ៖ ឧបករណ៍សម្លាប់មនុស្សមួយចំនួនអាចត្រូវបានធ្វើឱ្យសកម្ម ដោយការប្រើប្រាស់ដោយសាមញ្ញនៃចិត្តរបស់មនុស្ស។ នេះរួមបញ្ចូលគ្នាជាមួយនឹងសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងការឈ្លានពាន និងការបង្ក្រាប អង្គចងចាំអាចប្រែក្លាយទាហានទៅជាម៉ាស៊ីនសម្លាប់មនុស្សដោយគ្មានវិប្បដិសារី។
- ការធ្វើផែនទីខួរក្បាលបង្កើតនូវសំណួរជាច្រើន សម្រាប់សង្គមមនុស្សទាក់ទងនឹងបញ្ហាទ្រឹស្តី និងសង្គម។ ការផ្ទុកដួងចិត្តពេលបំណងមនុស្សក្នុងអង្គចងចាំកុំព្យូទ័រ អាចបង្កើតការបំភាន់បាន ខណៈពេលដែលមានការផ្លាស់ប្តូរនិយមន័យនៃវិសាលភាពលើស្មារតី ដែលវានឹងបង្កើនបញ្ហាខាងទ្រឹស្តី និងសីលធម៌ជាច្រើន។

ប្រភព

Greenfield, Adam (2017), “វ៉ាឌីកាល់ណិតណូឡូជី (Verso, London)

McKie, Robin (2016), “យើងអាចមើលឃើញកាន់តែច្បាស់ពីខួរក្បាលនេះ” *The Observer* ថ្ងៃទី23 ខែតុលា

O’Connell, Mark (2017), “លាហើយរាងកាយ ស្ទើរម៉ាស៊ីនជំនាន់ក្រោយរបស់មនុស្ស” *The Observer* ថ្ងៃទី26ខែតុលា

Palmer, Katie M. (2015), “ជំហានធំដំបូងឆ្ពោះទៅរកការគូសផែនទីខួរក្បាលរបស់មនុស្ស” *Wired* ថ្ងៃទី14 ខែមេសា (<https://www.wired.com/2015/05/first-big-step-toward-mapping-human-brain/>)

Pogue, David (2012), “ឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិកចំនួន6 ដែលអ្នកអាចគ្រប់គ្រងដោយគំនិតរបស់អ្នក។” *Scientific American* ថ្ងៃទី1 ខែធ្នូ (<https://www.scientificamerican.com/article/pogue-6-electronic-devices-you-can-control-with-your-thoughts/>)

Sample, Ian (2016), “ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផែនទីនៃខួរក្បាលមនុស្សត្រូវបានសាទរថាជាការធ្វើដំណើរទេសចរណ៍បែបវិទ្យាសាស្ត្រ” *The Guardian* ថ្ងៃទី20 ខែមិថុនា (<https://www.theguardian.com/science/2016/jul/20/updated-map-ofthe-human-brain-hailed-as-a-scientific-tour-de-force>)

ការវិវាទដល់សង្គមតាមរយៈការពិតពីការវិនិច្ឆ័ត

ផលប៉ះពាល់

- ការធ្វើដំណើរ និងឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍នឹងស្ថិតក្នុងចំណោមផលប៉ះពាល់ដំបូងគេ ទាំងវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន។
- ការកាត់បន្ថយនូវការបំបាត់ឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ ដោយសារការថយចុះនៃចំនួនយន្តហោះ កប៉ាល់ រថយន្ត និងការធ្វើដំណើរតាមរថភ្លើង។
- សម្ភាធានថយចុះនៅលើគោលដៅដែលផុយស្រួយ ដូចជាទីតាំងបុរាណ ឬប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដ៏ មានតម្លៃ។
- ការថយចុះនៃហ្វូងមនុស្សនៅជុំវិញកន្លែងទេសចរណ៍លំដាប់កំពូល។
- ប៉ុន្តែក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ វាក៏អាចបើកទម្រង់ថ្មីនៃទីផ្សារទេសចរណ៍ទៅដល់អ្នកប្រើប្រាស់ថ្មីរាប់ លាននាក់។
- វាអាចបំផ្លាញអាជីវកម្មដែលពឹងផ្អែកលើវិស័យទេសចរណ៍ ដូចជាសណ្ឋាគារ និងក្រុមហ៊ុនអាកាស ចរណ៍ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកធ្វើការរបស់ពួកគេគ្មានការងារធ្វើ។ វាក៏អាចជាការវាយប្រហារដ៏ធំបំបាត់មួយ សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចលើកន្លែងជាច្រើនដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើអ្នកទស្សនាចរ និងអត្ថប្រយោជន៍សារពើ ពន្ធផ្សេងៗជាច្រើនទៀតដែលផ្តល់ដោយវិស័យទេសចរណ៍។
- សាស្ត្រាចារ្យនឹងត្រូវបានតម្រូវឱ្យបង្កើតនូវម៉ូឌុល VR នៃមុខវិជ្ជាដែលពួកគេបង្រៀន ដើម្បីអនុញ្ញាត ឱ្យសិស្សរបស់ពួកគេប្រឡូក ឬប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធីនោះឲ្យបានជ្រាលជ្រៅ។
- អន្តរកម្មសង្គម មិនថាសម្រាប់ការងារ ឬការលំហែរនោះទេ នឹងត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ព្រោះថាវានឹង លែងចាំបាច់ក្នុងការអនុវត្តវាដោយខ្លួនឯង នៅពេលដែលអ្នកអាចធ្វើ ឬប្រើប្រាស់តំណាងរបស់អ្នក ជំនួសវិញ។
- ឧស្សាហកម្មកម្សាន្តនឹងត្រូវបានចុចឱ្យបង្កើតរបៀបថ្មីនៃបទពិសោធន៍ VR និងសកម្មភាពកម្សាន្ត នានា។

ប៉ុន្តែប្រហែលជាការផ្លាស់ប្តូរដ៏ស៊ីជម្រៅបំផុតនោះគឺថា VR នឹងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដែលមិនអាច ដកចេញបានពីគំនិតនៃបទពិសោធន៍របស់យើង។ រហូតមកដល់ពេលនេះ យើងនៅតែបែងចែករវាង អ្វីមួយដែលជារូបវន្តរបស់ពិត និងអ្វីមួយដែលជាកំសាន្ត។ ឥឡូវនេះយើងកំពុងឈានដល់ចំណុច មួយដែលវាប្រហែលជាខ្លាញ់របស់យើងមិនអាចបែងចែកនូវអ្វីដែលយើងបានចាត់ទុកការពិតមក ទល់ពេលនេះពីការទទួលយកការនិម្មិតរបស់យើងនោះ។

បន្ទាប់មក វានឹងមានផលប៉ះពាល់ដល់សក្តានុពលលើពិធីសាសនារបស់មូស្លីម។ នៅក្នុងកម្មវិធី VR Jumma មនុស្សម្នាក់អាចស្ថិតនៅជាផ្នែកមួយនៃការសឡាតថ្ងៃសុក្រ ពេលពួកគេកំពុងសឡាតនៅ ផ្ទះ។ ជាការពិតណាស់ បទពិសោធន៍នៃការចូលវិហារអ៊ីស្លាម ឬសូម្បីតែការសឡាតប្រចាំថ្ងៃ អាចត្រូវ បានបំប្លែងទៅជាការអនុវត្តជាក់ស្តែង។ វាក៏មានកម្មវិធីសម្រាប់អនុវត្តធម្មយាត្រាហាជ្វី ស្ទើរតែមានរួច ទៅហើយ និងប្រជាជនមូស្លីមរាប់ពាន់នាក់បានទាញយកវាដើម្បីប្រោះអនុវត្តធម្មយាត្រាហាជ្វី។ រហូតមកដល់ពេលនេះ ពួកគេនៅតែមានភាពច្របូកច្របល់ និងមើលទៅមិនពិតនោះទេ បើទោះជា មានមនុស្សមួយចំនួនអះអាងថា ពួកគេពិតជាបានទទួលអាម្មណ៍ដូចការប្រតិបត្តិក្នុងខាងសាសនា ក៏ដោយ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខ ពួកគេនឹងផ្តល់នូវបទពិសោធន៍

ដ៏គួរឱ្យទាក់ទាញបន្ថែមទៀត។ ជាការពិតណាស់កម្មវិធី VR hajj ដែលយកអ្នកធ្វើធម្មយាត្រាទៅកាន់បេះដូងនៃកម្មវិធីផ្សេងៗ ដូចជាអនុញ្ញាតឱ្យគាត់ ឬនាងប៉ះកាក់ហ្គុះ និងថ្មខ្មៅ អង្គុយនៅ Maqam al-Ibrahim និងធ្វើពិធីទាំងអស់យ៉ាងពិតប្រាកដតាមការចង់បាន ពិតជាអាចផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ដ៏សំបូរបែប និងខាងវិញ្ញាណស្មារតីជាងធម្មយាត្រាហាជ្ញពិតប្រាកដទៅទៀត។

ប្រភព

Au, James Wagner (2016), “VR នឹងធ្វើឱ្យជីវិតកាន់តែប្រសើរឡើង—ឬគ្រាន់តែជាថ្នាំអាភៀនសម្រាប់មហាជន” *Wired* (<http://www.wired.com/2016/02/vr-moral-imperative-or-opiate-of-masses/>)

Deng, Boer (2014), “ភាពចម្រូងចម្រាស់ជុំវិញធម្មយាត្រាហាជ្ញនិម្មិតសម្រាប់ប្រជាជនមូស្លីម” *Future Tense* (http://www.slate.com/blogs/future_tense/2014/10/07/digital_hajj_how_religion_feels_using_mecca_3d_second_life_virtual_worlds.html)

Greenfield, Adam (2017), វ៉ាឌីកាល់តិចណូឡូជី (Verso, London)

Ley, Rachael (2014), “កម្មវិធីAppថ្មីអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកធ្វើធម្មយាត្រាធ្វើហាជ្ញ ជាការនិម្មិត 3D” *Vocativ* (<http://www.vocativ.com/world/saudi-arabia-world/new-app-lets-pilgrims-take-virtual-3d-hajj/>)

Wired (2016), ការពិតពីការនិម្មិត (<http://www.wired.com/tag/virtual-reality/>)

នាហ្មឺសម្ភាសន៍យុទ្ធនៅសមុទ្រដ៏វិវិធាន...

គំរូសេដ្ឋកិច្ចក្រោយសម័យមូលធននិយម

ផលប៉ះពាល់

- សង្គមមូស្លីមបានរងទុក្ខយ៉ាងខ្លាំងនៅក្រោមប្រព័ន្ធមូលធននិយមសកលលោក។ នយោបាយ និងវប្បធម៌នៃប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនត្រូវបានជំរុញដោយការកេងប្រវ័ញ្ចកម្លាំងពលកម្ម និងធនធានខ្វះខាតមិនគ្រប់គ្រាន់។ ភាពអយុត្តិធម៌នៃមូលធននិយមត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងផងដែរ នៅក្នុងសង្គមនៃប្រទេសមូស្លីម៖ ការប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងដៃមានតិចទៅតិចៗ និងភាពក្រីក្រស្ថិតនៅក្នុងទ្រង់ទ្រាយដ៏ធំ គឺវាបង្ហាញឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងប្រទេសមូស្លីម ដូចដែលវាស្ថិតនៅលើកម្រិតអន្តរជាតិ។ ឥទ្ធិពលនៃការដួលរលំនៃមូលធននិយមនឹងញ័ររំជួយពេញផ្ទៃផែនដី ប៉ុន្តែសង្គមមូស្លីមទំនងជាស្ថិតក្នុងជួរមុខនៃភាពរីករវៃដែលនឹងកើតឡើង។
- បញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងបញ្ហារបបត្តិសាស្ត្រពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងប្រព័ន្ធមូលធននិយម វានឹងមានផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ទៅលើការរស់រានមានជីវិតនាពេលអនាគតរបស់សង្គមប្រទេសមូស្លីម។ បញ្ហានិរន្តរភាព បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ និងកង្វះធនធានគឺជាក្តីកង្វល់យ៉ាងឆាប់រហ័សចំពោះសង្គមប្រទេសអ៊ីស្លាម។
- សង្គមមូស្លីមមានឱកាសជាប្រវត្តិសាស្ត្រដើម្បីដាក់ចូលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃប្រព័ន្ធជំនួសវិញ៖ សេដ្ឋកិច្ចអ៊ីស្លាមដែលត្រូវបានកែទម្រង់ ផ្ដោតលើក្រមសីលធម៌ និងបរិស្ថានវិទ្យា អាចមានខ្លឹមសារជាកំរូនៃក្រោយសម័យមូលធននិយម។

ប្រភព

Battiston, Stefano, et al. (2016), “ទ្រឹស្តីស្មុគ្រស្មាញ និងបទប្បញ្ញត្តិហិរញ្ញវត្ថុ៖ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចត្រូវការការរីករាលដាលក្នុងអន្តរកម្ម និងគំរូវិបាក” *Science* 351:6275 ថ្ងៃទី19 ខែកុម្ភៈ

Earle, Joe, Cahal Moran, and Zach Ward-Perkins (2017), *The Econocracy* នៅលើគ្រោះថ្នាក់នៃការចាកចេញពីសេដ្ឋកិច្ចទៅជាអ្នកជំនាញ (Penguin Random House, London)

Editorial (2017), “Capitalism without capital: អ្នកនយោបាយត្រូវតែឆ្លើយតបទៅនឹងអសន្តិសុខដែលបង្កឡើងដោយពិភពដែលគ្មានទម្ងន់” *The Guardian* ថ្ងៃទី27 ខែធ្នូ

Fleming, Peter (2017), *The Death of Homo Economicus* (Pluto Press, London)

Hilary, John (2013), ភាពក្រីក្រនៃមូលធននិយម៖ ការជួលលំនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការតស៊ូដើម្បីមានអ្វីបន្ទាប់ទៀត។(Palgrave MacMillan, New York)

Kinni, Theodore (2017), “មូលធននិយមនៅអាមេរិកបានបំពេញបេសកកម្មធ្វើអត្ថប្រយោជន៍អស់រយៈពេល 40 ឆ្នាំមកហើយ” *Quartz* ថ្ងៃទី4 ខែតុលា

Mason, Paul (2015), *Postcapitalism: ការណែនាំអំពីអនាគតរបស់យើង* (Penguin Random House, London)

Swift, Richard (2014), *S.O.S. ជម្រើសជំនួសចំពោះមូលធននិយម* (New Internationalist, London)

ការកែប្រែហ្វែរ

ផលប៉ះពាល់

- សត្វពាហនៈ និងប្រភេទជិតផុតពូជអាចបង្កើតឡើងវិញបានក្នុងបរិមាណចំនួនដ៏ច្រើន។
- លទ្ធភាពនៃការមានកូនអាចកើនឡើង។ ឪពុកម្តាយដែលគ្មានកូន១ឬ២នាក់អាចបញ្ជូន DNA របស់ពួកគេទៅអ្នកឧបត្ថម្ភ។
- វាធ្វើឱ្យវាកាន់តែងាយស្រួលក្នុងការកែប្រែនូវទារកទៅតាមតម្រូវការរបស់ឪពុកម្តាយ។
- មនុស្សដ៏អស្ចារ្យម្នាក់អាចត្រូវបានបង្កើតឡើងជាមួយនឹងអត្ថប្រយោជន៍ទាំងអស់នៃការគ្រប់គ្រងហ្វែរជំនួសឥតខ្ចោះសម្រាប់សុខភាព ភាពក្មេងជាងវ័យ កម្លាំង និងសម្រស់សោភ័ណភាព។
- វាអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្កើតអារុជជីវសាស្ត្រ រួមមានទាំងអារុជដែលកំណត់គោលដៅជាក់លាក់លើហ្វែរ។
- វាបង្កើនសមត្ថភាពក្នុងការបង្កើតប្រភេទសត្វដែលអាចឈ្លានពាន ឬធ្វើអាណានិគមលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដ៏ជាក់លាក់ផ្សេងទៀត។
- ដូច្នេះហើយ វាជាកត្តាសំខាន់បំផុតក្នុងការកំណត់កម្មវិធីដើម្បីកំណត់ការប្រើប្រាស់ដែលបានអនុញ្ញាតលើបច្ចេកទេសនេះ។
- ការកែប្រែហ្វែរមានអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន ក៏ដូចជាក៏មានគ្រោះថ្នាក់សម្រាប់ប្រទេសមូស្លីមផងដែរ។ វាគឺជាបច្ចេកទេសដែលងាយស្រួល និងថោកដែលអាចទទួលយកបានដោយមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ និងស្ថាប័នអប់រំនៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីម។ សង្គមមូស្លីមក៏អាចប្រើវិស្វកម្មហ្វែរសម្រាប់ការលើកកម្ពស់លក្ខណៈរូបវន្ត ដោយផ្តល់នូវការបង្កើតចេញ ដែលមានតំលៃសមរម្យចំពោះគ្រប់ប្រភេទនៃstereotypes ឬពូជសាសន៍របស់វា។ វាអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីចូលរួមក្នុងសង្គ្រាមហ្វែរប្រឆាំងនឹងក្រុមមូស្លីមមួយចំនួន ដូចជាជនជាតិអារ៉ាប់ ឬវាអាចត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីបំផ្លាញប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដ៏ជាក់លាក់នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីម។

ជីវិតឆ្លាតវៃ

ផលប៉ះពាល់

- រចនាបថជីវិតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយឬណែនាំដោយជីវិតឆ្លាតវៃណែនាំធាតុរឹងមាំចូលទៅក្នុងសង្គមមូស្លីម។ វានឹងអនុញ្ញាតឱ្យគ្រួសារមូស្លីមទាំងអស់មានពេលវេលារបស់ពួកគេ និងភាពសំខាន់ជីវិតរបស់ពួកគេអាចគ្រោងទុកសម្រាប់ពួកគេ។ ចំណីអាហារ និងទំនិញហាឡាល់ពួកគេអាចទិញបានដោយគ្រាន់តែចុចប៊ូតុង ពេលវេលាសឡាតត្រូវបានតាមដានដោយកម្មវិធី Apps និងពិធីបុណ្យហាជ្វីត្រូវបានឧបត្ថម្ភដោយAirbnb ។ ប៉ុន្តែថាតើ iQur'an គម្ពីរអាល់គូរអានលើកម្មវិធីទូរស័ព្ទអាចផ្តល់ពេលវេលាដល់ប្រជាជនមូស្លីមដើម្បីសញ្ជឹងគិតបានដែរឬទេ? តើកិច្ចការខាងសាសនា ឬខាងជំនឿស្មារតីនឹងជាអ្វីដែលកម្មវិធី Alexa ឬ Siri ពលកម្មវិធីស្អាតហ្វូនអាចផ្តល់ជូនបានដែរឬទេ? វាមានគ្រោះថ្នាក់ក្នុងការទទួលយកដោយភាពងងឹតងងុលនៃភាពជ្រុលនិយមជ្រុល ក៏ដូចជានៅក្នុងភាពរង្វង់ស្មារតី បើសិនជាទទួលយកមិនបានពិនិត្យឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ព្រោះលើស្អាតហ្វូនគេអាចបន្លំខ្លឹមសារដើមបាន។
- ការប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយលើការមេរ័សវត្តិភាព បច្ចេកវិទ្យាសម្គាល់លើរូបភាព និងសំឡេងសម្រាប់ផ្ទះ និងកន្លែងធ្វើការជិតឆ្ងាយ អាចត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ដើម្បីកំណត់គោលដៅលើប្រជាជនមូស្លីម។ វានឹងបង្កើនការកំណត់អត្តសញ្ញាណពូជសាសន៍ កំណត់អត្តសញ្ញាណភេទវារ 'ដ៏មានសក្តានុពល' ឬសម្រាប់ការធ្វើការកម្មលើសហគមន៍មូស្លីម។ ការចូលទៅកាន់មូលដ្ឋានទិន្នន័យរបស់សហគមន៍មូស្លីមអាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យ។
- ឱកាសវានឹងមានប្រសិនបើសង្គមមូស្លីមទទួលយកនូវវិធីសាស្ត្រថ្មីៗចំពោះបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទំនាក់ទំនង។ កំណែទម្រង់ផ្នែកអប់រំ និងសេដ្ឋកិច្ចផ្តោតទៅលើការបង្កើតភាពច្នៃប្រឌិតជាមួយនឹងការរែកប្រែអ្នកមូស្លីមដែលធ្វើការដើម្បីការពារការហែកចូលតាមអ៊ីនធឺណែត និងអ្នកប្រើប្រាស់ដ៏សាមញ្ញអាចធ្វើឱ្យជីវិតឆ្លាតវៃប្រកបដោយសីលធម៌ពិតប្រាកដនៅពេលអនាគត។

ប្រភព

Editorial (2016), “ក្រុមហ៊ុនផលិតផលិតផលរបស់បេរ និងបើកហាងលក់វា ប៉ុន្តែចុះយ៉ាងណាទៅ បើមានវិធីផ្សេងពេលដើម្បីលក់វា?” *The Observer* ថ្ងៃទី24 ខែកក្កដា

Emery, Ruth (2017), “ធនាគារឯកជននៅក្នុងហោរ៉ាប្រើប្រាស់អ្នក។” *The Sunday Times* ថ្ងៃទី22 ខែតុលា

Gratton, Lynda and Andrew Scott (2016), “ជីវិតរបស់យើងមាន៣ដំណាក់កាល - ជីវិតនៅសាលារៀន ការងារ ការចូលនិវត្តន៍ - ដែលនឹងរស់មិនបានយូរនោះទេ។” *The Observer* ថ្ងៃទី4 ខែកញ្ញា

Greenfield, Adam (2017), វ៉ាឌីកាល់តិចណូឡូជី (Verso, London)

Hickey, Shane and Franki Cookney (2016), “Airbnb បានធ្វើបដិវត្តន៍លើការធ្វើដំណើរ ប៉ុន្តែកំពុងប្រឈមមុខនឹងការប្រឆាំងជាទូទាំងពិភពលោក។ វាមានគម្រោងនៃចលនាមូលដ្ឋានដើម្បីក្រោកឡើងក្នុងការការពារខ្លួន តើវានឹងដំណើរការទេ?” *TheObserver* ថ្ងៃទី30 ខែតុលា

Keen, Andrew (2015), អ៊ីនធឺណែតមិនមែនជាចម្លើយនោះទេ (Atlantic Books, London)

Tucker, Ian (2016), “ការកើនឡើងនៃបំផុតរបស់មនុស្សជាតិកំពុងក្លាយជាភាពដែលមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ” *The Observer* ថ្ងៃទី27 ខែវិច្ឆិកា

ផលប៉ះពាល់

- កម្មវិធី Algorithms ជារឿយៗ វាលាក់កំបាំងនៅពីក្រោយរាំងនននៃគោលបំណង ប៉ុន្តែមានច្រើនដែលវាពិតជាមានកំហុស និងមានល្អិតឧបាយកល សូម្បីតែនៅក្នុងការប្រើប្រាស់វាដែលមានចេតនាឲ្យប្រសើរជាងមុនក៏ដោយ ក៏បច្ចេកវិទ្យានេះគ្រប់គ្រង និងបិទដោយមិនដឹងខ្លួន ប្រក្លាយសង្គមទៅជាទៅក្រុមឬអ្នកបន្ទាប់ទៅវិញ។
- សង្គមប្រទេសមូស្លីមប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាប្រឈមយ៉ាងខ្លាំង៖ កម្មវិធី Algorithms អាចប្រើដើម្បីគាំទ្រព័ត៌មានក្លែងក្លាយ លើកកម្ពស់ការរើសអើងជាតិសាសន៍ និងស្តាប់ខ្ពើមសាសនាអ៊ីស្លាម និងភាពល្ងង់ខ្លៅគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។ កម្មវិធីនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីរើសអើងជនជាតិប៉ាឡេស្ទីន ប្រកាន់ពូជសាសន៍លើជនជាតិអារ៉ាប់នៅក្នុងអាកាសយានដ្ឋាន និងដើម្បីបដិសេធការចូលទៅផ្នែកខ្លះនៃអ៊ីនធឺណិតទៅកាន់ប្រទេសមូស្លីមមួយចំនួន។
- ប្រជាជនមូស្លីមក៏អាចប្រើកម្មវិធី Algorithms ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពជ្រុលនិយម និងអំពើហិង្សាបានផងដែរ។
- ផ្នែកដ៏អាក្រក់បំផុតនោះគឺថាម៉ូដែល ឬកម្មវិធីទាំងនេះ វាមានកន្លែងតិចតួចណាស់សម្រាប់សកម្មភាពកែតម្រូវវានោះ។ ដូច្នេះហើយ សមត្ថភាពទប់ទល់នឹងប្រព័ន្ធបែបនេះ ឬកែកំហុសដែលកើតមានឡើងនោះ សូម្បីតែគណិតវិទ្យាខ្លួនឯងក៏វានៅមានកម្រិតដែរ។ នៅសម័យក្រោយ អំពីការពិត វានឹងពិបាកក្នុងការប្រាប់ថាតើសកម្មភាព និងជម្រើសដែលយើងធ្វើគឺជាផលិតផលកើតចេញការគិតរបស់យើងឬត្រូវបានកំណត់ដោយកម្មវិធីAlgorithms។

ប្រភព

Chakraborty, Aditya (2016), “លក្ខណៈពិសេសរបស់ iPhone ថ្មីរបស់អ្នករួមមានការភ្ញៀវសង្កត់ ភាពមិនស្មើគ្នា និងប្រាក់ចំណេញដ៏ច្រើន។” *The Guardian* ថ្ងៃទី 20 ខែកញ្ញា

Davies, William (2017), “ភាពបញ្ចប់នៃស្ថិតិ?” *The Guardian* ថ្ងៃទី 19 ខែមករា

Fletcher, Nick (2016), “តើអ្វីបណ្តាលឱ្យមានការជាប់គាំងដ៏ធំនោះ? ពាណិជ្ជករអ្នកលេងភាគហ៊ុនបានស្តីបន្ទោសAlgorithm ចំពោះការធ្លាក់ប្រាក់ផោន” *The Guardian* ថ្ងៃទី8 ខែតុលា

Gostoli, Ylenia (2018), “របៀបដែលអ៊ីនធឺណិត “ដាក់ទណ្ឌកម្ម” លើប៉ាឡេស្ទីន” *Al Jazeera* ថ្ងៃទី 2ខែកុម្ភៈ

Greenfield, Adam (2017), វ៉ាឌីកាល់តិចណូឡូជី (Verso, London)

Naughton, John (2015), “ហេតុអ្វីបានជាវាមានល្បឿនពេញមុននឹងត្រូវគ្រប់គ្រងដោយកុំព្យូទ័រ?” *The Observer* ថ្ងៃទី16 ខែសីហា

O’Neil, Cathy (2016), គណិតវិទ្យាអាវុធនៃការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាង តើទិន្នន័យដ៏ធំបង្កើនវិសមភាព និងតំរាមកំហែងដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ(Penguin Random House, London)

Tucker, Ian (2017), “តើពេលណាកម្មវិធីalgorithms ប្រកាន់ពូជសាសន៍...” *The Observer* ថ្ងៃទី28 ខែមេសា

ទីក្រុង និងសាជីវកម្មរបស់រដ្ឋ

ផលប៉ះពាល់

- ទីក្រុងធំៗនៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីមមានទំនោរធ្វើសកម្មភាពដូចជាជួននៃទីក្រុងទាំងអស់ លើកលែងតែឈ្មោះ។ ការប្រមូលផ្តុំចំនួនប្រជាជន ដោយគិតគូរពីនិន្នាការបច្ចុប្បន្នឆ្ពោះទៅរកការកើនឡើងនៃនគរូបនីយកម្ម និងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចធ្វើឱ្យពួកគេស័ក្តិសមជាមជ្ឈមណ្ឌលថ្មីនៃអំណាចនៅក្នុងពិភពដឹកនាំរបស់រដ្ឋ។
- គំរូអំណាចបុរីវិជ្ជប្រឆាំងទីក្រុងអាចជាដំណោះស្រាយដែលចង់បានចំពោះបញ្ហានៃរបបផ្តាច់ការ និងភាពជ្រុលនិយម។ ពួកគេអាចបំបែកព្រំដែនផលិតកម្មនៃមជ្ឈិមបូព៌ា និងអាស៊ី ដែលបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហា និងជម្លោះជាច្រើន។ មានឱកាសដែលសហគមន៍ដែលមិនចង់សម្ព័ន្ធភាពជាមួយអំណាចកណ្តាលនៃទីក្រុង នឹងតស៊ូដោយចងក្លាប់គ្នាជាសម្ព័ន្ធភាពជាមួយកុលសម្ព័ន្ធ ឬសហគមន៍ផ្សេងទៀត។
- កំណើនដែលបានរំពឹងទុកនៅក្នុងចំនួនប្រជាជនមូស្លីមនៅទូទាំងទ្វីបអឺរ៉ុប អាចជាកត្តាជំរុញដ៏សំខាន់នៃគោលនយោបាយ។ នៅក្នុងអនាគតនៃអង្គការអំណាចរដ្ឋក្នុងទីក្រុង ប្រជាជនវ័យក្មេងនឹងក្លាយជាប្រភពថាមពលតាមរយៈប្រាក់ចំណូល និងភាពច្នៃប្រឌិត និងការអភិវឌ្ឍ។
- Islamophobia ការរើសអើងជាតិសាសន៍ អាចនាំទៅរកទីក្រុងអឺរ៉ុបត្រឡប់ទៅគំរូនៃកំពែងទីក្រុងនៅសម័យមុន ដែលវារក្សាចំនួនប្រជាជនមួយចំនួនឱ្យចេញ ឬរក្សាចំនួនប្រជាជនមួយចំនួនឱ្យនៅ។ បើគ្មានគោលនយោបាយជាតិ ឬទ្វីបធំៗនោះទេ ទេសភាពនាពេលអនាគតអាចមានភាពស្រពិចស្រពិលជាមួយនឹងការរើសត្រឡប់ទៅកាន់ភាពប្រជាជនពនេចរដ៏ធំធេង និងពាណិជ្ជករដែលធ្វើចំណាកស្រុក។
- បណ្តាប្រទេសមូស្លីមនៅមជ្ឈិមបូព៌ាដែលមានឆន្ទៈក្នុងការនាំចូលវប្បធម៌រួមជាមួយនឹងសក្តានុពលរបស់វាសម្រាប់កសិដ្ឋានថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យដ៏ធំធេងអាចធ្វើឱ្យទឹកដីរបស់ពួកគេមានភាពទាក់ទាញចំពោះសាជីវកម្មរបស់រដ្ឋនៅពេលអនាគត។

ប្រភព

Baird, Vanessa (2016), “អ្នកផ្តាច់មុខដែលប្រឈមមុខនឹងស្នាមញញឹម” *New Internationalist* កក្កដា/សីហា

Cadwalladr, Carole (2015), “ខ្ញុំយល់ថាវាគួរឱ្យបារម្ភថាអនាគតនៃមនុស្សជាតិគឺឥតល្អនេះនៅក្នុងដែនរបស់សហគ្រិនមួយក្រុមតូចបំផុត” *The Observer* ថ្ងៃទី5 ខែកក្កដា

Earle, Samuel (2017), “វ៉ាទីក 2.0” *TLS* ថ្ងៃទី14 ខែវិច្ឆិកា (<https://www.the-tls.co.uk/articles/public/technology-companies-facebook-god-earle/>)

Kotkin, Joel (2010), “យុគសម័យថ្មីសម្រាប់បុរីវិជ្ជ?” *Forbes* ថ្ងៃទី 23 ខែធ្នូ (<https://www.forbes.com/sites/joelkotkin/2010/12/23/a-new-era-for-the-city-state/#67c8e5687a20>)

Morozov, Evgeny (2015), “ហ្វេសប៊ុកមិនមែនជាអំពើសប្បុរសធម៌ទេ អ្នកក្រនឹងសងវិញដោយការលះបង់ទិន្នន័យរបស់ពួកគេ។” *The Observer* ថ្ងៃទី26 ខែមេសា

Morozov, Evgeny (2016), “រដ្ឋបានបាត់បង់ការគ្រប់គ្រង៖ ក្រុមហ៊ុនបច្ចេកវិទ្យាឥលូវនេះដំណើរការតាមនយោបាយលោកខាងលិច” *The Observer* ថ្ងៃទី27 ខែមិនា

Smrcek, Nick (2017), “បំបែកភាពផ្ដាច់មុខនៃបច្ចេកវិទ្យាឥលូវនេះមិនយូរប៉ុន្មានវានឹងយឺតពេលហើយ។” *The Guardian* ថ្ងៃទី30 ខែសីហា

SUPERBUGS

ផលប៉ះពាល់

- វេជ្ជបញ្ជាឱសថដ៏ទូលំទូលាយគឺជាដំណោះស្រាយដែលមានតំលៃថោក និងសន្សំសំចៃពេលវេលាដែលធ្វើឱ្យខូចតម្លៃលើវិធីសាស្ត្របង្ការបន្ថែមទៀតចំពោះឱសថ។
- អមជាមួយការកើនឡើងលើការអនុវត្តផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ដោយផ្អែកលើឱសថគឺជាការបដិសេធមិនទទួលថ្នាំបង្ការ។ បញ្ហាដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់ និងការបដិសេធលើការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រដែលបានបង្កើតឡើងបាននាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវចំនួនមនុស្សដែលមិនបានទទួល ឬបដិសេធលើកូនៗរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលថ្នាំបង្ការ។ នេះជាការបើកឱកាសសម្រាប់ការកើតឡើងវិញនៃជំងឺដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍មកហើយ។
- ការកើនឡើងលើសក្តានុពលនៃsuperbugs ពោលឥទ្ធិពលនៃការកើតឡើងនូវជំងឺថ្មីៗ ចាំបាច់ត្រូវពិចារណានៅក្នុងប្រព័ន្ធដែលកំណត់វិធីសាស្ត្រ កន្លែងសម្រាប់ការសាងសង់ និងយន្តការសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្ម និងការដឹកជញ្ជូនពាណិជ្ជកម្ម។ ការនាំចេញទំនិញ និងការរំខានដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីរួមចំណែកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ការអភិវឌ្ឍន៍មេរោគពេលប្រភេទថ្មីៗ។
- បច្ចេកវិទ្យាណាណូវិទ្យាបានបង្ហាញពីលទ្ធផលដ៏ជោគជ័យនៅក្នុងការសម្លាប់មេរោគ។ ការប្រើប្រាស់ដោយពន្លឺដើម្បីធ្វើឱ្យអស្ថិរភាព និងបំផ្លាញកោសិកាដែលប្រើក្នុង កម្មវិធី nanobots អាចជាថ្នាំដ៏មានប្រសិទ្ធភាពមួយប្រឆាំងទៅនឹង superbugs ។
- រដ្ឋាភិបាលត្រូវចាប់ផ្តើមគិតទុកជាមុនអំពីមេរោគដ៏គ្រោះថ្នាក់។ ការរង់ចាំនូវការផ្ទុះឡើងបន្ទាប់ពីកើតមានឡើងនេះ ហើយបន្ទាប់មកប្រញាប់ប្រញាល់ចំណាយប្រាក់រាប់លានទៅលើថ្នាំ និងវ៉ាក់សាំងគឺគ្មានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ឡើយ និងប្រហែលជាមិនដំណើរការនោះទេ។
- ប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនៃហានិភ័យដ៏ខ្ពស់។ ការប្រើប្រាស់ថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិចខ្ពស់ ស្តង់ដារអនាម័យ និងការបែងចែកសុខភាពមានកម្រិតទាប។ នៅក្នុងតំបន់នៃដង្កោប្រជាប្រជាជន មិនត្រឹមតែការយកចិត្តទុកដាក់លើសុខភាពត្រូវបានបំផ្លាញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរប៉ុណ្ណោះនោះទេ ប៉ុន្តែឱកាសនៃការផ្ទុះឡើងក៏នឹងបង្កើនបរិមាណយ៉ាងច្រើន។
- ស្ថានភាពនៅអាស៊ីខាងត្បូងគួរឱ្យព្រួយបារម្ភដល់ប្រទេសមូស្លីមទាំងអស់។ អាស៊ីខាងត្បូង និងអាគ្នេយ៍កំពុងក្លាយជាចំណុចជំរុញសម្រាប់ការឆ្លង និងការទប់ទល់នឹងថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិច ខណៈដែលការផ្ទុះឡើងជាច្រើនបានចាប់ផ្តើមនៅក្នុងផ្នែកនៃពិភពលោកនេះ។
- ដំណើរធម្មតាហ្គាដ្លីទៅកាន់ទីក្រុងម៉ាកាស់ ដែលជាពិធីបុណ្យហ្គាដ្លី វាបង្ហាញពីហានិភ័យប្រចាំឆ្នាំនៃការរីករាលដាលនៃជំងឺជន់ នឹងថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិច។ គោលនយោបាយសុខភាពផ្ដោតលើហា

និក្ខេបដែលអាចកើតមាន និងការទប់ស្កាត់មេរោគជីវិតសាយភាយ ចាំបាច់ត្រូវបង្កើតទាំងកម្រិតជាតិ និងអន្តរជាតិលើម្សីទប់ស្កាត់។

ប្រភព

Center for Disease Dynamics, Economics & Policy (2016), ភាពធន់នឹងថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិច (<http://www.cddep.org/research-area/antibiotic-resistance#sthash.UBnL6wbi.dpbs>)

Harris, Gardiner (2014), “Superbugs រីករាលដាលជាសកល៖ ទារកស្លាប់រាប់ពាន់នាក់ក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា។ ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងបាក់តេរីដែលធន់នឹងថ្នាំ” *The New York Times* ថ្ងៃទី14 ខែធ្នូ

Knapton, Sarah (2017), “Nanomachines ដែលខ្ទង់ចូលទៅក្នុងកោសិកាមហារីកសម្លាប់ពួកវាក្នុងរយៈពេលត្រឹមតែ 60 វិនាទីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ” *The Telegraph* ថ្ងៃទី31 ខែសីហា (<http://www.telegraph.co.uk.science/2017/08/30/nanocomachines-drill-cancer-cells-killing-just-60-seconds-developed/>)

Shah, Sonia (2016), “របៀបដែលផ្ទះដែលបិទជិត និងសំបកកង់ដែលប្រើរួចអាចគំរាមកំហែងសុខភាពសាធារណៈក្នុងយុគសម័យជំងឺ Zika” *The Washington Post* ថ្ងៃទី29 ខែកក្កដា

អង្គការសុខភាពពិភពលោក (2015), ភាពធន់នឹងថ្នាំសំលាប់មេរោគ(<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs194/en/>)

Wired (2016), ថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិច(<http://www.wired.com/tag/antibiotics/>)

Yuhas, Alan (2016), “សត្វឃ្មុតីជាជនរងគ្រោះដោយអចេតនានៃភាគខាងត្បូងនៅសហរដ្ឋអាមេរិក យុទ្ធនាការប្រឆាំង Zika” *The Guardian* ថ្ងៃទី5 ខែតុលា

Zhang, Sarah (2015), “កន្លែងដែលធន់នឹងថ្នាំអង់ទីប៊ីយោទិចគឺអាក្រក់បំផុតនៅជុំវិញពិភពលោក” *Wired* (<http://www.wired.com/2015/09/antibiotic-resistance-worst-around-world/>)

ការគណនាបរិមាណ និងមេហ្គាទិន្នន័យ

ផលប៉ះពាល់

- ល្បឿនដែលការគណនាកង់ទិចនឹងផ្លាស់ទីនឹងចាកចេញពីរដ្ឋជាច្រើន - រួមទាំងសង្គមមូស្លីម និងនៅក្រៅពីនោះ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ គ្រប់សង្គមទាំងអស់ ត្រូវបានគេដាក់ចូលទៅក្នុងភាពមិនពាក់ព័ន្ធ ដោយសារលទ្ធភាពដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យា quantum ។ កុំព្យូទ័រquantum មានសមត្ថភាពក្នុងការក្លែងបន្លំនៃទិន្នន័យរបស់ជីវិត។ អត្រានៃអាកប្បកិរិយាជំរុញច្របូកច្របល់ និងការបង្កើតនៃភាពល្ងង់ខ្លៅនឹងមានសភាពខ្លាំងណាស់ វានឹងបង្ហាញពីភាពមិនច្បាស់លាស់។ គោលគំនិតនៃអ្វីៗដែលជាមនុស្សនឹងត្រូវបំផ្លាញ ហើយចាត់ទុកថាមិនពាក់ព័ន្ធក្នុងអនាគតរបស់កង់ទិច។
- អ្វីៗដែលធ្វើឱ្យការគណនាលេខកង់ទិចមានឥទ្ធិពលខ្លាំងនោះគឺគំនិតនៃការដាក់លើសចំណុះដែលអ្វីមួយអាចមាននៅក្នុងរដ្ឋច្រើននៅក្នុងពេលតែមួយ។ ការបែងចែកនៅក្នុងសង្គម ជាពិសេសផ្នែកនិកាយនិយម និងវិសមភាពទ្រព្យសម្បត្តិនឹងកើនឡើងជាលំដាប់។
- សង្គមមូស្លីមត្រូវការទាំងកន្លែងនៅតុ និងកញ្ចក់ដោយប្រុងប្រយ័ត្នឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍលើបច្ចេកវិទ្យាកង់ទិច។ នេះមានន័យថា វាជាការឱ្យតម្លៃលើវប្បធម៌កាន់តែជំនម្រាប់វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាទូទៅ និងរូបវិទ្យាកុំព្យូទ័រquantum ជាពិសេស។ មានតំរូវការក្នុងពេលដំណាលគ្នាដើម្បី

ទទួលយកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ប៉ុន្តែរក្សាចម្ងាយដ៏សំខាន់ ក៏ដូចជាការទទួលយកដោយ ចេតនានូវអ្វីៗទាំងអស់ដែលអះអាងថាវាជាវិទ្យាសាស្ត្រ។

ប្រភព

Ball, Philip (2017), “អ្នករូបវិទ្យាចង់បង្កើតទ្រឹស្តីកង់ទិចឡើងវិញពីដើមដំបូង” *Quanta Magazine* ថ្ងៃទី2 ខែកញ្ញា (<https://www.wired.com/story/physicists-want-to-rebuild-quantumtheory-from-scratch/>)

Greenfield, Adam (2017), វ៉ាឌីកាល់ណិចណូឡូជី (Verso, London)

Naughton, John (2015), “យុគសម័យបិតាកុំព្យូទ័រ quantum បានកំពុងមកដល់យ៉ាងឆាប់រហ័ស” *The Observer* ថ្ងៃទី 13ខែកុម្ភៈ

O’Neil, Cathy (2016), អាវុធធនធានវិទ្យានៃការបំផ្លាញ៖ របៀបដែលទិន្នន័យធំបង្កើនវិសមភាព និងគំរាម កំហែងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ(Penguin Random House, London)

Tucker, Ian (2016), “ការភ័យខ្លាចដ៏ធំបំផុតរបស់មនុស្សជាតិកំពុងក្លាយជាការដែលមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ” *The Observer* ថ្ងៃទី27 ខែវិច្ឆិកា

Watson, T.F., et al. (2018), “កម្មវិធីដំណើរការចំនួន២គឺ Qubit Quantum ដែលអាចសរសេរកម្មវិធីបាននៅ ក្នុងស៊ីលីកុង” *Nature*doi:1.1038/nature25766

ការវិលត្រឡប់មកវិញនៃខ្មោចតំបន់បាល់កង់

ផលប៉ះពាល់

- អស្ថិរភាព និងភាពតានតឹងនៃសាធារណរដ្ឋបាល់កង់គឺជាកន្លែងក្តៅគុកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ក្រុម ជ្រុលនិយមហ្វាស៊ីស និងការជ្រៀតចូលរបស់រដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងការកើនឡើងនៃធាតុមូស្លីមជ្រុល និយម និងជាសមរភូមិសម្រាប់អង្គការដូចជាអ៊ីស្លាមដើម។
- ឥទ្ធិពលខ្លាំងរបស់រុស្ស៊ីលើអតីតរដ្ឋយូហ្គោស្លាវី មិនអាចមើលរំលងបានទេ។ វាមានលទ្ធភាពដែល រុស្ស៊ីនឹងមកជួយកម្លាំងជាតិនិយមក្នុងតំបន់បាល់កង់ដើម្បីធ្វើឲ្យខូចខាតដល់សហគមន៍មូស្លីម។
- បញ្ហាសុគតស្នាញ និងទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមកនៃសាធារណរដ្ឋបាល់កង់ដែលទាមទារដំណោះ ស្រាយរយៈពេលវែង។ ការឆ្លងកាត់ភាពខុសគ្នា និងការយកឈ្នះលើខ្មោចពីអតីតកាល តម្រូវឱ្យមាន ការព្យាយាមយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងការកសាងសហគមន៍។
- សហគមន៍អ៊ីស្លាមមានឱកាសនាំមុខទាំងនៅក្នុងការរៀបចំចក្ខុវិស័យ និងអនាគតដែលមានសក្តានុ ពលសម្រាប់តំបន់បាល់កង់។ សុទ្ធរកថាជំរើសរីក និងថាមន្ត្រនៃអនាគតតំបន់បាល់កង់ដែលពាក់ ព័ន្ធនឹងគ្រប់ភាគី និងសហគមន៍អាជព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់មួយប្រឆាំងនឹង Islamophobiaការរើស ម្តងលើអ៊ីស្លាម និងហ្វាស៊ីសជាតិនិយមនៅក្នុងតំបន់នេះ។
- សមរភូមិនានាគមវិជ្ជាសម្រាប់អនាគតបាល់កង់គឺជាឱកាសមួយ សម្រាប់សង្គមមូស្លីមដើម្បីចាប់ យកសំណល់ពីអតីតកាល និងរីកចម្រើននូវពហុចម្រុះថ្មីនៃការយល់ដឹង និងការកសាងចំណេះដឹង។

Editorial (2017), “សហភាពអឺរ៉ុបត្រូវតែបង្ហាញតំបន់បាត់បង់ជាពួកគេនៅតែមានឱកាស” *The Economist* ថ្ងៃទី13 ខែកក្កដា (<https://www.economist.com/news/europe/21725020-europes-inner-courtyard-drifting-towards-crime-and-authoritarianism-eu-must-show>)

MacDowall, Andrew (2017), “ជម្លោះតំបន់បាត់បង់គំរាមកំហែងដល់ការរលីករលាយនយោបាយការបរទេសសម្រាប់លោកត្រាំ” *The Guardian* ថ្ងៃទី ខែកុម្ភៈ :(<https://www.theguardian.com/world/2017/feb/27/balkans-foreign-policy-headache-trump-kosovo-serbia-bosnia-montenegro>)

Mason, Paul (2016), “ការបោះឆ្នោតរបស់ក្រូអាធីជាព្រមានអំពីការវិលត្រឡប់មកវិញនៃពួកជាតិនិយមទៅតំបន់បាត់បង់។សហភាពអឺរ៉ុបត្រូវតែតឹងតែងជាមួយរដ្ឋាភិបាលដែលចូលមកធ្វើជាសមាជិក។” *The Guardian* ថ្ងៃទី13 ខែកញ្ញា

Mekic, Sejad (2015), “ការគ្រប់គ្រងនៅ Bosnia-Herzegovina” *Critical Muslim* ថ្ងៃទី14 ខែមេសា-ឧសភា (Hurst,London)

Waterman, Ruth (2015), “នៅក្នុងការបោះឆ្នោត Bosnia” *Critical Muslim* 13 January-March (Hurst, London)

ការធ្លាក់ចុះនៃសង្គមមូស្លីមក្រោយសម័យសង្គ្រាម

ផលប៉ះពាល់

•ជម្លោះ និងសង្គ្រាមនៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីមអាចបន្តអូសបន្លាយអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍ ដរាបណានៅតែមានការអាក់អន់ចិត្តចំពោះអ្នកជំនុំ និងការបដិសេធមិនចូលរួមវិវត្តន៍ឲ្យបានខ្លាំងជាមួយពិភពលោកនៅក្រោយសម័យកាលធម្មតា។ វាមានគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងពិតប្រាកដ និងបច្ចុប្បន្នដែលសង្គមមូស្លីមមួយចំនួននឹងសាត់កទៅកាន់រដ្ឋជ្រុលនិយម និងហ្វាស៊ីសដែលមានការសង្កត់សង្កិន។ ជម្រើសនេះតម្រូវឱ្យមានការយល់ដឹងពីខ្លួនឯង ការរំពឹងទុកដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងការរុករកស្វែងយល់ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។

• ស្ថានភាពក្រោយសម័យធម្មតានៃសង្គ្រាមគ្មានទីបញ្ចប់នៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីម នោះឡើយ វានឹងក្លាយជាប្រភពដ៏ធំនៃការកើនឡើងភាពស្មុគស្មាញ ភាពរីករ និងភាពផ្ទុយគ្នា ហើយដូច្នេះវានឹងបង្កើតភាពមិនប្រាកដប្រជាចំពោះអនាគត។

• សង្គមមូស្លីមត្រូវតែប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការស្វែងរកសន្តិភាពរួម និងឈានទៅរកជម្លោះនៅក្នុងតំបន់ពីមុនជាច្រើន និងខ្វល់ខ្វាយពីកង្វល់របស់ភាគីផ្សេងៗគ្នាតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ពហុនិយមគឺជាជំហានដ៏ល្អបំផុតដំបូងក្នុងការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះប្រទេសដែលមានសង្គ្រាមជាមួយគ្នា។

• ការអប់រំគឺជាដំណោះស្រាយជាក់ស្តែង និងយូរអង្វែងចំពោះបញ្ហា និងជម្លោះនៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីម។ កំណែទម្រង់ដ៏ធំធេងគឺត្រូវការជាចាំបាច់ក្នុងការអប់រំពីបឋមសិក្សា មធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា ដែលត្រូវតែផ្តោតលើការបើកចិត្ត ទទួលយកពហុនិយម ការចូលរួមវិវត្តន៍លើប្រវត្តិសាស្ត្រ និងអក្ខរកម្មនាពេលអនាគត។ សង្គមដែលបែកបាក់ដោយសារតែភាពស្មុគស្មាញត្រូវ ដែលមានទៅប្រព័ន្ធអប់រំស្មុគស្មាញផងដែរ។

ប្រភព

Connolly, Kate (2015), “សង្គ្រាមនៅតែមានតែការប្រកួតប្រជែងក្នុងការកសាងក្រុងអាឡិបប៉ូឡើងវិញបាន ចាប់ផ្តើមហើយ។” *The Guardian* ថ្ងៃទី12 ខែមិនា(<https://www.theguardian.com/world/2015/mar/12/war-rebuildaleppo-syria-architects-reconstruction>)

Editorial (2017), “សង្គ្រាមមជ្ឈិមបូព៌ាបន្ទាប់” *The Wall Street Journal* ថ្ងៃទី7 ខែតុលា (<https://www.wsj.com/articles/the-next-middle-east-war-1504826567>)

Foreign Policy (2017), “អ្វីដែលកើតឡើងបន្ទាប់ពី ISIS៖ ការបរាជ័យរបស់ក្រុមដីហាដនៅក្រុង Mosul និង Raqqa ហៀបនឹងឈានដល់យុគសម័យថ្មី និងជម្លោះថ្មីនៅទូទាំងមជ្ឈិមបូព៌ា។” ថ្ងៃទី10 ខែកក្កដា (<http://foreignpolicy.com/2017/07/10/what-comes-after-isis-islamic-state-mosul-iraq-syria/>)

Miller, Aaron David (2016), “ហេតុអ្វីបានជាការទូតអាមេរិកមិនអាចជួសជុលមជ្ឈិមបូព៌ាបាន” *The Washington Post* ថ្ងៃទី3 ខែមិថុនា (https://www.washingtonpost.com/opinions/why-us-diplomacy-cant-fix-the-middle-east/2016/06/03/74622fba-0e21-11e6-bfa1-4efa856caf2a_story.html?utm_term=.d3fd0572ee4a)

Townsend, Mark (2017), “គណនីអនឡាញក្លែងក្លាយ ‘ជំរុញការរំលោភបំពានប្រឆាំងនឹងមូស្លីម” *The Observer* ថ្ងៃទី26 ខែវិច្ឆិកា

សេណារីយ៉ូ

សេចក្តីណែនាំ

សេណារីយ៉ូគឺជាឧបករណ៍មធ្យោបាយសម្រាប់បំភ្លឺការគិតគូរអំពីអនាគត។ ពាក្យនេះត្រូវបានគេប្រើ ជាញឹកញាប់នៅក្នុងពហុវិចារៈ ដើម្បីបញ្ជាក់ថាវាមិនមានមួយនោះទេ ប៉ុន្តែសំដៅដល់អនាគតដ៏ ច្រើន។ ជាទូទៅ សេណារីយ៉ូគឺជាមូលដ្ឋានសង្ខេប ឬរឿងរ៉ាវអំពីទិដ្ឋភាពមួយចំនួននៃអនាគតដែល មានបំណងយកចុះលើការគិតគូរដ៏តូចចង្អៀត និងផ្ដោតលើលទ្ធភាពអនាគតជាច្រើន ជាចុង ក្រោយដើម្បីជួយយើងសិក្សាស្វែងយល់។

ជាទូទៅ គេសរសេរនៅក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ហាក់ដូចជាអនាគតដែលគេកំពុងពិពណ៌នាបានកើតឡើង រួចហើយ។ វិធីសាស្ត្រទាំងអស់អនុវត្តតាមបណ្តុំនៃជំហានឡូហ្សិក ឬដំណាក់កាលដូចជា ការកំណត់ របៀបវារៈ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ កម្លាំងជំរុញ ការកំណត់កត្តាសំខាន់ៗ និងការរៀបចំសេណា រីយ៉ូ។

ការកសាងសេណារីយ៉ូក្នុងក្របខ័ណ្ឌពេលវេលា នៅក្រោយសម័យធម្មតាគឺខុសគ្នាខ្លះពីវិធីសាស្ត្រដ៏ ធម្មតា។ ការផ្ដោតអារម្មណ៍របស់យើងគឺទៅលើលក្ខណៈឥទ្ធិពលលើពេលវេលានៅក្រោយក្រោយធម្ម តា ដែលទាមទារឱ្យមានការសង្កត់ធ្ងន់លើភាពស្មុគស្មាញ និងក្នុងពេលដំណាលគ្នា។ យើងទទួល យកវាដោយយល់ថាបច្ចុប្បន្នគឺស្មុគស្មាញ មានបណ្តាញពហុនិយម ការរួមបញ្ចូលគ្នាលើអតីតកាល បច្ចុប្បន្ន និងអនាគត និងនៅក្រោយសម័យ ឬក្រោយអំឡុងពេលធម្មតា។ សេណារីយ៉ូភាគច្រើន ដំណើរការដែរ យើងត្រូវគិតគូរអំពីនិន្នាការ ដែលអាចសង្កេតឃើញជាក់ស្តែង ប៉ុន្តែក៏ផ្តល់នូវភាព

លេចធ្លោផងដែរ ទៅនឹងលក្ខណៈដដែលៗនៃនិន្នាការ និងបញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន។ ដំណើរការ ដំណាលគ្នា និងការធ្វើម្តងទៀតត្រូវបានរុករកតាមរយៈរចនាសម្ព័ន្ធ ៣ថ្ងៃទៅខាមុខ។ សេណារីយ៉ូគួរ តែត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាការចាប់ផ្តើមនៃកិច្ចពិភាក្សាដែលហួសពេលកំណត់អំពីអនាគតរបស់ មូស្លីម។

ប្រភព

Bradfield, R., G. Wright, G. Burt, G. Cairns, and K. Van Der Heijden (2005), “ប្រភពដើម និង ការវិវត្តនៃបច្ចេកទេសសេណារីយ៉ូនៅក្នុងការរៀបចំផែនការអាជីវកម្មក្នុងរយៈពេលវែង” *Futures* vol. 37(8) 795-812

Godet, M. and F. Roubelat (1996), ‘ការបង្កើតអនាគត៖ ការប្រើប្រាស់ខុសនៃសេណារីយ៉ូ’ *Long Range Planning* 29(2) 164-171

Huss, R.W. and E.J. Honton (1987), ‘ការធ្វើផែនការសេណារីយ៉ូ តើរចនាបថអ្វីខ្លះដែលអ្នកគួរប្រើ?’ *Long Range Planning* 20(4) 21-29

Martelli, A. (2001), ‘ការកសាងសេណារីយ៉ូ និងការធ្វើផែនការសេណារីយ៉ូ៖ ស្ថានភាពសិល្បៈ និងការរំពឹងទុក នៃការវិវត្ត’ *Futures Research Quarterly* vol. 17(2) 2001 57-70

Ogilvy, James (1996), ‘ការធ្វើផែនការសេណារីយ៉ូ ទ្រឹស្តីសំខាន់ៗ និងតួនាទីរបស់Hop’ in Richard A Slaughter editor *The Knowledge Base of Futures Studies Volume 1: Foundations* 205-216 (DDMMedia Group, Hawthorn)

Sardar, Ziauddin (2013), អនាគត៖ បញ្ហាទាំងអស់នោះ។ (Hodder & Stoughton, London)

Sardar, Ziauddin and John Sweeney (2016), ‘ថ្ងៃស្អែកចំនួនបីថ្ងៃនៃក្រោយអំឡុងពេលប្រសម័យកាល ជម្នាក់’ *Futures* 75 1-13

Wright, George and George Cairns (2011), ការគិតពីសេណារីយ៉ូ៖ វិធីសាស្ត្រជាក់ស្តែងទៅកាន់អនាគត (Palgrave MacMillan, London)

សេណារីយ៉ូនាពេលបច្ចុប្បន្នដែលពង្រីកវិសាលភាព

ការបែកបែកបាក់ និងអះអាង

ប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនបានស៊ីទ្រាំនឹងផលប៉ះពាល់កាន់តែអាក្រក់លើការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ នៅ កន្លែងខ្លះសីតុណ្ហភាពបានកើនឡើងលើសពី50 អង្សាសេទៅទៀត វាមានភាពខ្វះខាតទឹកយ៉ាងខ្លាំង ក្លា។ មជ្ឈមណ្ឌលទីក្រុងត្រូវបានបំពុលខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង ជាទូទៅ បរិស្ថានបានបាត់បង់សមត្ថភាពក្នុង ការទ្រទ្រង់ជីវិតយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ប្រទេសមួយចំនួនបានព្យាយាមដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងស្ថានភាព បែបនេះ ប៉ុន្តែកន្លែងផ្សេងទៀតគេបានរកឃើញនូវរបៀបដែលអ្នកមានបំផុតទិញផ្លូវ ឬវិធីសាស្ត្រទៅ កាន់ទីតាំងដែលអាចរស់នៅបានផ្សេងកាន់តែច្រើន ខណៈពេលដែលអ្នកក្រីក្រប្រឈមមុខនឹងស្ថាន ភាពដ៏អស់សង្ឃឹម។ ជាទូទៅ ប្រជាជនមូស្លីមបានជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងជម្លោះនិកាយ សាសនា និង ប្រយុទ្ធគ្នាទៅវិញទៅមក និងត្រូវការធ្វើការធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីកែលម្អស្ថានភាពបរិស្ថាន។ មិនគួរឱ្យ ភ្ញាក់ផ្អើលទេ ចំពោះអំពើហិង្សាដែលបានកើនឡើងនោះ និងជម្លោះធនធានជាតិដែលអនុញ្ញាតឱ្យ អំពើកេរកម្មកើនឡើង។ ប្រជាជនក្នុងចំនួនដ៏ធំកំពុងធ្វើការដោយសង្ឃឹមថានឹងស្វែងរកបរិយាកាស

ដែលអាចរស់នៅបានកាន់តែប្រសើរ។ មានការពិភាក្សាអំពីលោកខាងលិចបានរារាំងតំបន់ MENA និងបង្កើតរបាំងការពារ ដើម្បីកុំឲ្យមនុស្សនៅខាងក្នុងស្រុកមិនអាចចាកចេញពីស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនបានឡើយ។

ធីកជីនៃជនភៀសខ្លួនប្រមូលស្និម្ម

មធ្យោបាយដែលបំផុតដើម្បីមើលវាទាំងអស់គឺតាមរយៈការម៉ារបស់ Drone ឬដូចដែលយើងហៅថា Drones-Eye-View ។ រូបភាពដែលគ្មានជីវិតទាំងអស់មានពណ៌របៀបស្រដៀងប្លង់ប្រូតេស្តង់ និងត្រូវបានកំណត់ទៅជាពណ៌មេកានិចសម្រាប់ដូចជាសម្លេងនៃបទភ្លេងមួយ។

ជញ្ជាំងផ្លាស្ទិចកែច្នៃឡើងវិញបង្កើតជាផុត ស្រដៀងនឹងទូកងតីនដែលមានប្រសិទ្ធភាពរក្សាភាពត្រជាក់ដែលធ្វើជាជាន់ៗហាក់ដូចជាបន្ទប់នៃការិយាល័យសាជីវកម្ម។ ទូកងតីនផ្លាស្ទិចមានទំហំខុសៗគ្នា អាស្រ័យលើគ្រួសារដែលផ្លាស់ទីលំនៅ។ នៅចំកណ្តាល ដែលមានមូលដ្ឋានលើ pod ទាំងនេះគឺជាស្ថានីយ៍ដែលទឹកស្អាត និងកញ្ចប់ជំនួយប្រចាំថ្ងៃត្រូវបានចែកចាយ។ យន្តហោះគ្មានមនុស្សបើកថ្នាក់ទាបផ្តល់ Wi-Fi ឥតគិតថ្លៃដល់អ្នកនៅក្នុងជំរុំទាំងនេះ។ ជញ្ជាំងបេតុងដ៏ធំក៏មាននៅក្នុងជំរុំប៉ុន្តែវាពិបាកក្នុងការកំណត់ថាតើគោលបំណងរបស់ពួកគេគឺដើម្បីរក្សាជម្លោះ ឬរក្សាជនភៀសខ្លួន។ បន្ទះជញ្ជាំងពណ៌ខៀវ និងស បន្តសាងសង់ឡើង បង្កើតជាប្រអប់នីមួយៗសម្រាប់ជនបាទឡើងនៅវេសប៉េង និងហ្គាហ្សា។ ឆ្នាំប្រដាប់អាវុធដើរល្បាតតាមព្រំដែនអ៊ីស្រាអែល ជំរុំនៅតែដដែល ប៉ុន្តែគេកត់សម្គាល់មានការតុបតែងបន្ថែមទៀត នៅពេលដែលសារនៃក្តីសង្ឃឹមមានឡើងនោះ វាត្រូវបានគេលាបពណ៌នៅលើជំបូល និងទង់ជាតិបាទឡើងវិញហោះហើរជុំវិញជំរុំ។

ជំរុំសហគមន៍មានហូរហែនៅភាគខាងត្បូងចូលទៅវាលខ្សាច់ដ៏ធំធេងនៃប្រទេសអារ៉ាប៊ីសាអូឌីត។ ជំរុំនៅទីនេះកាន់តែចង្អុល និងជំបូលនីមួយៗមានបន្ទះស្រូបពន្លឺព្រះអាទិត្យ។ ទូរស័ព្ទខ្យល់ត្រូវបានសាងសង់ឡើង។ មជ្ឈមណ្ឌលសហគមន៍តូចៗនៃជំរុំត្រូវបានគេយកធ្វើទៅជាសាលារៀន និងវិហារអ៊ីស្លាមវិញ។ ទីក្រុងម៉ាកាស់ គឺជាផ្នែកមួយនៃទិសដៅ ដែលតភ្ជាប់នៅប្រទេសអារ៉ាប៊ីសាអូឌីតដោយរថភ្លើងលឿនលឿនដែលរត់គ្រប់ទិសដៅចេញពីទីក្រុងបរិសុទ្ធនេះ។ ចំពោះប្រទេសយើងមែនវិញ ភាគច្រើនត្រូវបានរុំព័ទ្ធដោយជញ្ជាំងបេតុង។ មានការបំផ្ទុះនៅព្រំដែនប្រទេសអូម៉ង់កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំមុន នៅពេលដែលជញ្ជាំងបានសាងសង់ឡើង កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដឹកនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលធ្វើឡើងដោយអ្នកស្ម័គ្រចិត្តរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ចក្រភពអង់គ្លេស អឺរ៉ុប និងបង់ក្លាដែលបានដឹកជញ្ជូនប្រជាជនរ៉ូហ៊ីងយ៉ាទៅកាន់ជាយក្រុងនៃជំរុំជនភៀសខ្លួននេះ។

យើងពង្រីកដោយពិនិត្យមើលទៅលើឧបទ្វីបអារ៉ាប់ វាកើនឡើងប្រាំពីរដើក្រេ និងភ្នែករបស់យើងបានបិទពោលដោយរូបភាពនៅលើជញ្ជាំងផ្លូវឡើងទៅកាន់ភាគច្រើននៃប្រទេសស៊ីរី និងអ៊ីរ៉ាក់។ នៅទីនេះភាគច្រើននៃទីក្រុងពោរពេញដោយជំរុំមានតង់ផ្ទាំងក្រណាត់ តង់មិនទាន់បានសាងសង់នៅទីនេះនៅឡើយដោយ សារតែខ្វះថវិកា ប្រហែលជាមិនទាន់មាន។ ក្រុមហ៊ុនបច្ចេកវិទ្យាបានផ្តល់ប្រព័ន្ធចម្រោះទឹកស្អាតដែលកែច្នៃពីទឹកភ្លៀង និងទឹកសមុទ្រដែលបន្សុទ្ធ និងចម្រោះសម្រាប់ការប្រើប្រាស់។ ពួកគេក៏បានផ្តល់នូវ Wi-Fi ដោយទ្រូន និងស្ថានីយ៍សាកថ្មទូរស័ព្ទផងដែរ។

នៅភាគខាងជើងមួយផ្នែកទៀត ទៅដល់ព្រំប្រទល់ប្រទេសតួកគី អ៊ីរ៉ាក់ អ៊ីរ៉ង់ និងអាមេនី។ ផ្ទះភាគច្រើនត្រូវបានសាងសង់ពីផ្ទាំងក្រណាត់ បំណែកទូរកុងតឺន័រ និងសំណល់ដែលសាងឡើងរួមគ្នាជាបន្ទប់ជាច្រើនដែលមានសួនច្បារកណ្តាល។ នៅទីនេះមានជនជាតិយីដ ឆេឆេន និងអ៊ុយហ្គរមូស្លីមរស់នៅដោយសុខដុមរមនា ជញ្ជាំងនៅទីនេះគឺថ្មបំផុត ។

តំបន់ជម្លោះភាគច្រើននៅតែទីក្រុងខ្មោចដែលខ្ទិចខ្ទីនៅជាយក្រុងនៃជំរុំជនភៀសខ្លួន។ រថភ្លើងឈ្ង្យនឈ្ង្យនអត្តសនីដឹកជនភៀសខ្លួន២បុព្វនាគ ដែលមានសំណាងគ្រប់គ្រាន់ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទីតាំងរស់នៅទៅប្រទេសលោកខាងលិច ប៉ុន្តែការតស៊ូប្រឆាំងនឹងវប្បធម៌អ៊ីស្លាមនិយម និងផ្លូវដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងការវិយាធិបតេយ្យកំពុងរង់ចាំពួកគេនៅគោលដៅរបស់ពួកគេ។ នៅពេលដែលជម្លោះបានធ្លាក់ចុះដូចជាភ្លើងដែលស្រូបចេញពីអុកស៊ីសែន ទីក្រុងជនភៀសខ្លួនហាក់ដូចជាកាន់តែតិចទៅៗដូចជាគ្រួសារដែលបានផ្លាស់ទីលំនៅ និងជាច្រើនទៀត ដូចជាលំនៅដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ថ្មីពេលខុសពីតាំងចាស់។

ជំនួយមកដូចដែលវាត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ ដែលមិនសូវជាញឹកញាប់ដូចប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនៅភាគខាងលិចបានផ្សាយនោះឡើយ វាបានបាត់បង់ចំណាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងតំបន់នេះ។ ម្តាយជាស្រ្តីមេមាយ និងគ្រួសារដែលគ្រប់គ្រងដោយកូនច្បងគឺជាទំនៀមទំលាប់ដឹកនាំគ្រួសារ។ ជីតាដែលនៅរស់មានជីវិតមានអាយុកាលច្រើននៅជំរុំ និងក្រុមគ្រួសារព្យាយាមផ្តល់ឱ្យពួកគាត់នូវការរស់នៅប្រកបដោយសុខស្រួលបំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ជំងឺមានច្រើន ប៉ុន្តែការរាតត្បាតនៃសុខភាពផ្លូវចិត្តគឺលើសពីនោះទៅទៀត។ នេះគឺជាជីវិតប្រចាំថ្ងៃនៅក្នុងជំរុំជនភៀសខ្លួនមូស្លីម។

ជំនាត់មនុស្សដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យខ្វះខាតរួម

អត្រាកំណើតកូនបានធ្លាក់ចុះជាលើកដំបូងក្នុងរយៈពេលជាង២ទសវត្សរ៍។ ទាំងនេះ វាភាគច្រើនដោយសារតែយុវជនមូស្លីមប្រកាន់ទស្សនៈទុទិដ្ឋិនិយមចំពោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការមានកូន និងការបង្កើតគ្រួសារ។

ភាពអត់ការងារធ្វើគឺមានកម្រិតខ្ពស់គ្រប់ពេលវេលា និងមិនមានជម្រើសសុទិដ្ឋិនិយមនោះទេ។ ស្វ័យប្រវត្តិកម្ម និងAI បានបង្វែរប្រទេសលោកខាងលិចចេញពីតម្រូវការពលករដែលគ្មានជំនាញ និងមានតម្លៃថោក ដែលសង្គមមូស្លីមនៃប្រទេសសកលលោកភាគខាងត្បូងធ្លាប់បានផ្គត់ផ្គង់កម្លាំងពលកម្មនេះ។ មនុស្សយន្តបានធ្វើឱ្យមនុស្សមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមុខងារជាប្រចាំថ្ងៃ។

ស្ថានភាពនៃការអប់រំធ្វើឱ្យប្រភាពកាន់តែអាប់អួរទៅៗ។ សញ្ញាបត្រអាចជាការចាំបាច់សម្រាប់ការស្វែងរកការងារដំបូង ប៉ុន្តែវាមិនផ្តល់ជំនាញ ឬចំណេះដឹងដែលអាចអនុវត្តន៍ បានឡើយ។ សាកលវិទ្យាល័យគឺជាគ្រូបង្រៀនប្រាក់ចំណេញ និងជាសំខាន់ ការអប់រំរបស់មនុស្សម្នាក់ត្រូវបានកំណត់ដោយចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអាចមាន ឬសុខចិត្តបង់។ ដូច្នេះវាទុកឱ្យយុវជនមូស្លីមមានបំណុលដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន និងជាមួយនឹងគុណវុឌ្ឍិដែលគ្មានតម្លៃនៅក្នុងពិភពលោកគ្មានការងារធ្វើ។ វាគឺការបន្ទុកបង្កើតនូវភាពក្រីក្រ ការបំពុល និងការរស់នៅក្រៅសង្គម។

សង្គ្រាមនៅតែបន្ត បានធ្វើឱ្យយុវជនពិការរាងកាយ និងរបួសផ្លូវចិត្តដែលមិនអាចត្រឡប់វិលវិញបាន។ ជំនាន់នេះជាជំនាន់ក្មេងកំព្រាដែលមិនធ្លាប់ស្គាល់សន្តិភាព។ វាត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាជំនាន់មនុស្សដែលត្រូវបានធ្វើឲ្យខ្លះខ្លាយខាតបង់ ។ នយោបាយ ប្រជាធិបតេយ្យ ឬគោលនយោបាយផ្សេងៗទៀតបានបរាជ័យសម្រាប់ពួកគេ សេដ្ឋកិច្ចបានរារាំងការរំពឹងទុករបស់ពួកគេ។ ជម្លោះ និងការរស់រានមានជីវិតគឺជាសសរស្តម្ភតែមួយគត់ដែលពិភពលោកដំណើរការ។ ភាគច្រើននៃអ្នកដែលមិនសប្បាយចិត្តបានដាក់ទៅរកភាពអាថ៌កំបាំងឬភាពជ្រុលនិយម។ យ៉ាងហោចណាស់ពួកគេអាចសង្ឃឹមដល់ឋានសួគ៌ដែលមានក្រោយសេចក្តីស្លាប់ ហើយរួចផុតពីពិភពដ៏ឃោរឃៅនេះ។ យុវជនផ្សេងទៀតមើលឃើញពួកជ្រុលនិយមថា ជាអ្នកដែលពួកគេអាចពាក់បាន ពោលជ្រកកោនបាន។ ពួកគេជឿលើការបះបោរប្រឆាំងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងអស់ និងចង់ចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើរប្រឆាំងនឹងពួកដ៏ហាតនិយម។ និកាយជនជាតិភាគតិចត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាជាអ្នកធ្វើខុស និងធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ។ អ្វីដែលជាលទ្ធផលគឺជំនឿដែលពេញទៅដោយការព្រួយបារម្ភច្បាស់លាស់ដែលកំពុងតែធ្វើសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងបំផ្លាញខ្លួនឯង។

មនុស្សជាច្រើនស្វែងរកការជ្រកកោនពោលស្ថិតនៅក្រោមឥទ្ធិពលគ្រឿងញៀន។ ការប្រើប្រាស់អាភៀន ហាស៊ីស កូកាអ៊ីន នៅក្នុងសង្គមប្រទេសមូស្លីម គឺមានស្ថិតក្នុងចំណោមកម្រិតខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងពិភពលោក។ ការប្រើប្រាស់សកម្មភាព និងចំនួនមេរោគដែលកើតក្នុងឈាមមានការកើនឡើងជាលំដាប់។ ការទម្លាក់គ្រាប់បែក និងការសម្លាប់មនុស្សជាអ្វីដែលកំពុងកើតមាន។ សកម្មភាពអត្តឃាតដ៏គួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើល រួមទាំងការសម្លាប់ខ្លួនជាញឹកញាប់គឺជាផ្នែកមួយនៃរបាយការណ៍ព័ត៌មានប្រចាំថ្ងៃ។ តន្ត្រីដ៏ពេញនិយមនិយាយអំពីការខូចចិត្ត កំហឹង ការមិនទុកចិត្ត និងអំពើហិង្សា។ សិល្បៈ និងអក្សរសិល្ប៍នៃការប្រៀងលើកអំពីភាពអស់សង្ឃឹម និងផ្នែកភាគច្រើនគឺមិនអាចបកស្រាយបានដែលបង្ហាញពីកំហឹងទាំងស្រុង។

ការអនុម័តរបស់រដ្ឋាភិបាលគឺស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបបំផុតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលអាចកត់ត្រាបាន។ អ្វីដែលបានចាប់ផ្តើមដោយការធ្វើបាតុកម្មដ៏ធំ និងមានប្រជាជនច្រើនបានឈានទៅដល់ភាពព្រងើយកន្តើយយ៉ាងខ្លាំង។

ទម្រង់ចុះឈ្មោះ និងសន្លឹកឆ្នោតត្រូវបានដុតជាសាធារណៈ។ ច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិត្រូវបានថ្កោលទោស និងមិនគោរពជាសាធារណៈនោះឡើយ។ អាកប្បកិរិយាមិនសុខចិត្តមានកម្រិតខ្ពស់ ចោទជាសំណួរអំពីភាពស្របច្បាប់នៃលទ្ធផលបោះឆ្នោត និងការចាប់អារម្មណ៍ដ៏តិចតួចលើចរនាសម្ព័ន្ធនយោបាយបច្ចុប្បន្ន ធ្វើឱ្យបរិយាកាសរដ្ឋាភិបាលជាច្រើនខូចមុខងារ និងលែងដំណើរការ។ ការចាប់អារម្មណ៍ដ៏តិចតួចគឺត្រូវបានផ្តល់ឱ្យក្នុងការស្វែងរកដំណោះស្រាយ និងជាទូទៅគ្មាននរណាម្នាក់ដឹងពីអ្វីដែលត្រូវធ្វើនោះឡើយ។ យុវជនគឺជារូសពីការរៀបចំ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបច្ចុប្បន្នមិនអាចបង្កើតថ្មីបានទេ។ ពិភពលោកទាំងមូលបន្តទៅមុខ ដោយមិនមានសង្គមមូស្លីមដែលអនាធិបតេយ្យ និងមានអន់ថយនោះឡើយ។

បន្ទាប់ពីលោកខាងលិច

បន្ទាប់ពីការដកខ្លួនចេញយ៉ាងឆាប់រហ័សពីឥរិយាបថពិភពលោក និងភាពរំជើបរំជួលរបស់ពលរដ្ឋនៅក្នុងសង្គ្រាម សហរដ្ឋអាមេរិកនឹងលែងជាមេដឹកនាំនៃពិភពលោកសេរីទៀតហើយ។ ការចាកចេញជាច្រើន និងការបន្តបន្ទាប់បញ្ហាផ្ទៃក្នុងនៅអឺរ៉ុប បានធ្វើឱ្យសហភាពអឺរ៉ុបក្លាយជាសំបកនៃក្តីប្រាថ្នាដែលសំរាប់មុនរបស់ខ្លួន ដឹកនាំដោយប្រទេសដែលស្រែកឃ្លានអំណាច និងមិនមានប្រជាប្រិយបំផុតនោះគឺពីប្រទេសបារាំង និងអាល្លឺម៉ង់ ដែលកំពុងស្ថិតក្នុងវិបត្តិអត្តសញ្ញាណមួយផ្សេងទៀត។ ទីបំផុតចក្រភពអង់គ្លេសបានដុតបំផ្លាញប្រេងដ៏មានឥទ្ធិពលចុងក្រោយនៃចក្រភពមួយនេះ ដែលហួសកាលបរិច្ឆេទ ពោលគឺប្រេកស៊ីតការចាកចេញពីសហភាពអឺរ៉ុប។ អង្គការសហប្រជាជាតិបានបាត់បង់នូវភាពពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដោយសារវាជាស្ថាប័នមួយដែលមានលទ្ធភាពក្នុងការយល់ព្រម ឬធ្វើសកម្មភាពបានទៀតឡើយ ពោលគ្មានសិទ្ធិអំណាច។

ការស្លាប់របស់លោក វ៉ាឌីមីរ ពូឌីន នឹងទុកឱ្យរុស្ស៊ីគ្មានទិសដៅច្បាស់លាស់ និងស្ថិតក្នុងភាពស្ងប់ស្ងាត់ ខណៈដែលកំណែទម្រង់ទូលំទូលាយនឹងព្យាយាមជួសជុលការខូចខាតនៃគោលនយោបាយដែលបរាជ័យ។ ប្រទេសចិននឹងក្លាយជាមហាអំណាចចុងក្រោយនៃសណ្តាប់ធ្នាប់ពិភពលោកចាស់ ប៉ុន្តែវាគឺជាមហាអំណាចមួយក្នុងចំណោមមហាអំណាចពិភពលោកថ្មីៗ រួមមាន ឥណ្ឌា ទួរគី ប្រេស៊ីលី។ អំណាចពិភពលោកមិនត្រូវបានបែងចែករវាងប៉ូលពីរទៀតឡើយ។ វាគឺជាអំណាចពហុប៉ូល។ សម្ព័ន្ធភាព និងភាពជាដៃគូដែលបង្កើតដោយមជ្ឈិមបូព៌ា និងអាហ្វ្រិក ក៏កំពុងផ្លាស់ប្តូរតុល្យភាពអំណាចរបស់ពិភពលោកយ៉ាងជ្រាលជ្រៅផងដែរ។

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពិភពលោកភាគច្រើននឹងប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងប្រទេសចិន ឥណ្ឌា និងនៅក្នុងប្រទេសដែលជាដៃគូក្រុងមានដូចជាសិង្ហបុរី និងសាជីវកម្មសកលលោកដូចជា Alphabet និង Apple ជាដើម។ ប៉ុន្តែ វាស្ទើរតែមិនអាចតាមដានទ្រព្យសម្បត្តិបាន ខណៈដែលសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកបានឈានចូលដល់ស្ថានភាពរីកដុះដាល និងធ្លាក់ចុះពេលពិបាកក្នុងការវាស់ស្ទង់។ វិស័យនីមួយៗមានភាពកាន់តែជ្រាលជ្រៅទៅៗ ដោយសារការពុះកញ្ជ្រោលនីមួយៗមានរយៈពេលខ្លីជាង និងមិនអាចបំបែកឬរីករានបានសូម្បីតែជាមួយនឹងការធ្លាក់ទឹកចិត្តចុងក្រោយក៏ដោយ។ អាកាសធាតុវិញមិនអាចទាយទុកជាមុនបានឡើយ និងកាន់តែមានការបំផ្លិចបំផ្លាញ។ កម្លាំងយោធាត្រូវបានហែកហូរដោយជម្លោះអន្តរជាតិ ភាពចលាចលផ្ទៃក្នុង និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជួយសង្គ្រោះដោយប្រទេសពហុភាគី។ ស្វ័យប្រវត្តិកម្មបានជំនួសកម្លាំងពលកម្ម និងបញ្ហារបស់មនុស្ស និងកំពុងតែផលិតទំនិញប្រើប្រាស់ដែលមនុស្សមិនមានលទ្ធភាពក្នុងការទិញវាទៀតផង។

ការអប់រំបានដួលរលំ។ វិស័យដែលផ្អែកលើវិន័យការអប់រំកំពុងបិទ និងមុខតំណែងដែលត្រូវកាន់កាប់គ្រប់គ្រងកំពុងតែបាត់បង់ទៅ។ ការកសាងចំណេះដឹង ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ និងអត្ថប្រយោជន៍គឺអាចធ្វើទៅបាន តាមរយៈតែការងារអន្តរកម្មសិក្សា និងការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការអប់រំ។ និស្សិតនៅហាងកាហ្វេដើម្បីស្វែងយល់បន្ថែមពីវេទិការបស់សាកលវិទ្យាល័យនៅក្រិក ឬ AI សម្រប

សម្រួលវគ្គសិក្សាតាមអ៊ីនធឺណេតជាជំនាញនៅសាកលវិទ្យាល័យចាស់ៗពីមុនដែលនឹងត្រូវ
បោះ បង់ចោល។ រចនាសម្ព័ន្ធចំណេះដឹងត្រូវបានខូចខាត ប៉ុន្តែឱកាសមួយស្ថិតនៅក្នុងការបង្កើតថ្មី
ដើម្បីចាប់ផ្តើមឆ្លើយនូវភាពមិនច្បាស់លាស់ដ៏ស្មុគស្មាញនៃ Postnormal Times ទាំងនេះ។

ភាពផ្ទុយស្រុយនៅសម័យកាលនេះកំពុងបញ្ចូលនូវគំនិតទស្សនៈ និងគំរូចាស់ៗទៅក្នុងផ្ទះសំរាមនៃ
ប្រវត្តិសាស្ត្រ។ គំរូថ្មីកំពុងតស៊ូដើម្បីកើតឡើងមក និងខ្លះកើតមិនទាន់រួច។ សង្គមមូស្លីមកំពុងជួប
ប្រទះការផ្លាស់ប្តូរបែបទិចតួនិច ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សដែលនាំមកនូវទាំងឱកាស និងទិដ្ឋភាព
នៃការដួលរលំផងដែរ។ ទីតាំងទំនេរក៏មាន ហើយរចនាសម្ព័ន្ធចំណេះដឹងដែលបានខូចខាត ឈរ
ឡើងដើម្បីផ្លាស់ប្តូរថាមវន្តនៃថាមពលនាពេលអនាគត។ ប្រទេសចិនលេចមុខជាអ្នកស្ទង់តំណែង
យ៉ាងច្បាស់ពីអាមេរិក ប៉ុន្តែតើវាគ្រាន់តែជា US 2.0 មែនឬទេ? តើគ្មានមេរៀនពីសម័យកាលនៃការ
ត្រួតត្រារបស់លោកខាងលិចទេឬ? វាមានលក្ខខណ្ឌទាមទារថ្មីរបៀបនយោបាយ អភិបាលកិច្ច សេដ្ឋ
កិច្ច ការអប់រំ និងអត្តសញ្ញាណដែលបង្ហាញពីបញ្ហាប្រឈមដោយផ្ទាល់ចំពោះសង្គមមូស្លីមនាពេល
អនាគត។

ប្រទេសអ៊ីស្លាមត្រូវតស៊ូដើម្បីកំណត់អនាគតរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលយុគសម័យនៃមហាអំណាច
ឈានដល់ទីបញ្ចប់។ តើថាមពល និងចំណេះដឹងថ្មីអាចប្រើប្រាស់បានយ៉ាងដូចម្តេច ដើម្បីភាព
ប្រសើរឡើងនៃមនុស្សជាតិ? វាមានច្រើនដែលត្រូវធ្វើ និងមានកិច្ចព្រមព្រៀងដ៏អស្ចារ្យដើម្បីសម្រេច
វាបាន។ ពិភពលោកប្រៀបដូចជាសត្វអយស្ស័រដែលម្នាក់ត្រូវតែឈោងចាប់វាឲ្យបាន។

និទាយរដ្ឋវិសាលភាពខ្វះខាត

ការវាយប្រហារដែលអាចនឹងមាននៅកន្លែងបរិសុទ្ធបំផុតរបស់អ៊ីស្លាមដែលបានធ្វើឱ្យអ្នកកាន់សាសនា
អ៊ីស្លាមមានការតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង។ ទីក្រុងយេរូសាឡឹម និងទីក្រុងម៉ាឌីណាស់ ត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លា
ញ។ វិហារអ៊ីស្លាមរបស់ព្យាករត្រូវបានបំផ្លាញ។ ទីក្រុងម៉ាកាស់រងគ្រោះ៖ គ្រាប់បែកកខ្វក់ជាបន្ត
បន្ទាប់បានធ្វើឱ្យទីក្រុងពិសិដ្ឋមិនអាចរស់នៅបានទាំងស្រុង។ កាក់ហ្គាស់ត្រូវបានទុកចោល គ្រាប់
បែកខ្លះមានធាតុដីសាស្ត្រដែលមានបាក់តេរីដែលស៊ីសាច់។ សំណុំទីពឹងរួមមានអ៊ីស្តូតូបវិទ្យុសកម្ម។
តាមការប៉ាន់ប្រមាណថា វានឹងចំណាយពេលរាប់សតវត្សរ៍ដើម្បីស្តារឡើងវិញ នូវទីក្រុងទាំងនេះ។
ពេលខាងលើគ្រាន់តែការស្រមៃរបស់អ្នកនិពន្ធសៀវភៅនេះប៉ុណ្ណោះ ពីហេតុការណ៍អនាគតប៉ុណ្ណោះ
ចំពោះទឹកដីនៃទីក្រុងពិសិដ្ឋរបស់អ៊ីស្លាម ម៉ាកាស់ និងម៉ាឌីណាស់ អល់ឡោះជាម្ចាស់និងថែរក្សា
ការពារជានិច្ច។

លោកនៃសាមគ្គីភាពរបស់មូស្លីមបានរីកកាយពេញពិភពលោក។ កំហឹង និងការស្អប់ខ្ពើមត្រូវបាន
បង្ហាញចំពោះការវាយប្រហារ។ ការព្យាយាមត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីស្វែងរកអត្តសញ្ញាណរបស់ពិរុទ្ធ
ជន។ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនឹងដឹកនាំការស៊ើបអង្កេត ហើយការពិតជនសង្ស័យដ៏សំខាន់មិន
ទទួលស្គាល់យុត្តាធិការរបស់ខ្លួន និងមិនបន្ថយឥទ្ធិពលរបស់ពួកគេឡើយ។

ការវាយប្រហារនេះ វាមានឥទ្ធិពលបំផុសក្នុងការពង្រីក និងពង្រឹងសាមគ្គីភាពរបស់ប្រទេសមូស្លីម។
ជនមូស្លីមទាំងអស់ ដោយមិនគិតពីទីកន្លែងផ្សេងៗគ្នារបស់ពួកគេ មានអារម្មណ៍ថា ការវាយប្រហារ

គឺសំដៅលើពួកគេដោយផ្ទាល់ និងមានប្រតិកម្មទៅតាមនោះ។ អង្គការកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអឺស្តាម ត្រូវបានជ្រើសរើសជាមធ្យោបាយដំបូងដើម្បីបញ្ជាក់ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពពិភពមូស្លីមជាអន្តរជាតិ។ វានឹងជោគជ័យ បើទោះបីជាមានប្រតិបត្តិការយូរមកហើយក៏ដោយ។ ប្រទេសមូស្លីមនឹងមកជួបជុំគ្នានៅលើវេទិការូបរមមួយ៖ ពួកគេផ្ដោតលើអ្វីដែលពួកគេចែករំលែក អ្វីដែលបង្រួបបង្រួមពួកគេ និងមិនមែនលើអ្វីដែលបែងចែកពួកគេនោះឡើយ។ ជនភៀសខ្លួនមូស្លីមនៅបស្ចឹមប្រទេស ចូលរួមយ៉ាងក្លៀវក្លាក្នុងបុព្វហេតុរួមផងដែរ។

ក្រុមអឺស្តាមស៊ិននី និងស៊ីអេនីងបង្កើតទ្រឹស្តីរួមគ្នា។ អាជ្ញាធរសាសនាមកពីគ្រប់និកាយ បានជួបជុំគ្នាក្នុងសន្និសីទដ៏ធំមួយនៅក្នុងទីក្រុងអ៊ីស្តង់ប៊ុល។ ពួកគេទទួលស្គាល់ការរិះគន់ និងទទួលស្គាល់នូវគ្រប់រដ្ឋមូស្លីម ប្រជាជាតិ និងសហគមន៍នៃសាសនាអឺស្តាម។ និកាយសាសនាអ និងបុគ្គលត្រូវធ្វើការឆ្ពោះទៅរកការសាងផ្ទះពោលរួមគ្នារបស់អឺស្តាមឡើងវិញ។ ភាពស្រដៀងគ្នានេះក្នុងគ្រាដ៏អាក្រក់បំផុតនៃជីវិតរបស់ពួកវានៅក្នុងទីក្រុងម៉ាកាស់ និងការធ្វើដំណើរហិចដោះរបស់លោក ។ មូស្លីមនឹងត្រឡប់ទៅទិដ្ឋភាពរីកចម្រើនឡើងវិញក្រោមបដិវត្តន៍កំណែទម្រង់ រូបរមអឺស្តាម និងពិភពមូស្លីម។ រដ្ឋប្រទេសមូស្លីមអាចប្រមូលផ្តុំផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា សេដ្ឋកិច្ចនិងធនធានបញ្ជារបស់ពួកគេដើម្បីបំពេញតម្រូវការសមូហភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ប្រសិនបើអាទិភាពទី១គឺក្នុងការជួយអ្នកបួសឬអ្នកឆ្លងមេរោគដោយការវាយប្រហារនោះ ឆាប់ៗនឹងមានការខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាតម្រូវការផ្សេងទៀតដូចជា ការធានាលទ្ធភាពទទួលបានធនធាន ការកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ការកែលម្អអភិបាលកិច្ច ការពង្រឹងការដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសង្គម ការលើកកម្ពស់សុខភាព និងសុខុមាលភាព និងការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអប់រំថ្មី និងវិស័យនានាដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ។

សម្រាប់ពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយប្រើការពិតពីការនិម្មិតនៃសិល្បៈ អ្នកធ្វើធម្មយាត្រាត្រូវបានផ្តល់ជូននូវវិធីថ្មីមួយដើម្បីអនុវត្តធម្មយាត្រាហាជ្ជី។ អ្នកប្រាជ្ញ និងអាជ្ញាធរថ្នាក់ដឹកនាំសាសនាជាច្រើនបានប្ដោលទោសលើជម្រើសថ្មីនេះ។ ពួកគេសង្កត់ធ្ងន់ថាហាជ្ជី ត្រូវតែជាដំណើរខាងដួងចិត្ត ពោលការរៀនជាលើកដំបូង និងវាសំខាន់បំផុត និងថាអ្នកធ្វើធម្មយាត្រាទាំងអស់ត្រូវតែចូលទៅកាន់តំបន់ហាជ្ជីដោយផ្ទាល់ ដែលជាការធ្វើដំណើរដែលត្រូវគិតទុកជាមុន។ បន្ទាប់ពីអរិយធម៌មូស្លីមត្រូវបានសាងសង់ឡើងវិញ កាក់ហ្គុះក៏នឹងត្រូវសាងសង់ឡើងវិញដោយឥដ្ឋថ្មី ពោលជំនួសឥដ្ឋចាស់ ដើម្បីបំពេញតាមតម្រូវការនៃការផ្លាស់ប្តូរពេលវេលាផងដែរ។

អ្វីដែលអាចជាការចាប់ផ្តើមនៃទីបញ្ចប់បានប្រែក្លាយទៅជារយៈពេលនៃការរស់ឡើងវិញ និងការងើបឡើងវិញរបស់ជនមូស្លីម។ អ្នកខ្លះថែមទាំងអួតថា សង្គមមូស្លីមត្រូវបានកំណត់ឱ្យលើសពីសិរីសួស្តីដ៏ល្អលើអ្វីដែលគេហៅថាយុគមាស។

ការបេកវ្យែម

វាត្រូវការពេលយូរ ប៉ុន្តែឥឡូវប្រាកដណាស់ជាវាបានមកដល់។ សាសនាអឺស្តាមដែលបានកែទម្រង់ជាមួយនឹងច្បាប់សាវ័រះ បានកែទម្រង់ជាបេះដូងពោលជាចំណុចស្នូលរបស់ខ្លួន។ វាក្មេងៗចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការកត់សម្គាល់ពីរបៀបដែលការយល់ឃើញ និងការតំណាងរបស់ច្បាប់សាវ័រះបាន

ផ្លាស់ប្តូរពីពាក្យដែលប្រើដើម្បីបន្លាចកុមារតូចៗឱ្យគេងលក់ទៅជាគោលគំនិតដែលបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់យ៉ាងទូលំទូលាយជាមួយនឹងការលើកកម្ពស់គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រមនុស្សធម៌ រួមបញ្ចូលទៅនឹងសង្គម។ ប្រហែលជាវានឹងត្រឹមត្រូវជាងក្នុងការនិយាយថាច្បាប់សារីអៈ បានក្លាយជាវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហា និងអ្នកមិនចាំបាច់ជាអ្នកមូស្លីមដើម្បីប្រើប្រាស់វាទេ ពោលវាមានប្រយោជន៍សម្រាប់មនុស្សទូទៅ។

ទាំងអស់នោះវាបានចាប់ផ្តើមជាច្រើនទសវត្សរ៍មុនជាមួយនឹងការប៉ុនប៉ងធ្វើកំណែទម្រង់ទស្សនៈខាងសាសនាដោយពួកទំនើបកម្មនិយម ប្រពៃណីនិយម ស្ត្រីនិយមនិងក្រុមនៃមនុស្សដែលចូលចិត្តរិះគន់និងអង្គការតម្រង់ទិសលើកំណែទម្រង់អន្តរជាតិ។ នៅគ្រាដ៏សំខាន់មួយចំនួនក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ មានរឿងពីរបានកើតឡើងក្នុងពេលដំណាលគ្នា៖ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្សេងៗគ្នាជាច្រើនបានឈានដល់កម្រិតដ៏សំខាន់មួយ និងអ្នកកែទម្រង់ដែលមានរបៀបវារៈ និងទស្សនវិស័យផ្សេងៗគ្នាបានដឹងថា ភាពខុសគ្នារបស់ពួកគេគឺច្បាស់ជាងការពិត និងអ្វីៗទាំងអស់អាចត្រូវបានស្ថិតនៅក្នុងគោលបំណងខ្ពស់ជាងនេះ គឺ maqasid Shariah ពោលការផ្សារភ្ជាប់អ៊ីស្លាមនឹងសង្គមវិទ្យា និងវិទ្យាសាស្ត្រ ។ ចាប់ពីពេលនោះមក អ្វីៗដែលមិនច្បាស់បច្ចុប្បន្ននេះវាបានឈានដល់កម្រិតសន្តិភាព ភាពរុងរឿងមានភាពច្នៃប្រឌិត និងមានការដោះស្រាយបញ្ហាដែលយើងធ្វើជាសាក្សីនៅក្នុងផ្ទះនៃសាសនាអ៊ីស្លាមពោលជាអ្នកមូស្លីម។

ការសម្រេចបានដ៏សំខាន់ៗចំនួន២បានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងភាពជោគជ័យដ៏គួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលនៃអ្នកកំណែទម្រង់។ ការយល់ឃើញដំបូងគឺថា មនុស្សគ្រប់រូបត្រូវមានភាពស្មើគ្នា។ ផលវិបាកដ៏គួរឱ្យភ័យខ្លាចនៃភាពទំនើបត្រូវតែទទួលស្គាល់ប៉ុន្តែភាពទំនើបមិនអាចកាត់បោលបានឡើយ។ ទំនៀមទម្លាប់មានសារៈសំខាន់ ប៉ុន្តែមានតែទិដ្ឋភាពលើកកំពស់ជីវិតប៉ុណ្ណោះ ដែលសក្តិសមក្នុងការអភិរក្ស។ វាត្រូវតែត្រូវបានបង្កើតឡើងវិញនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃmaqasid al-Shariah ។ ពួកស្ត្រីនិយមមានចំណុចមួយ ប៉ុន្តែវាហាសាស្ត្រប្រឆាំងប្រពៃណីពេកត្រូវតែកាត់បន្ថយ។ ការសង្កត់ធ្ងន់គឺទៅលើការរួមបញ្ចូលនូវអ្វីដែលល្អបំផុត។ វាបានបង្កើតរបៀបថ្មីនៃគំនិតដែលឆ្លងកាត់ និងហួសពីភាពទំនើប និងប្រពៃណីដែលមានរាងដូចដើមជាការសំយោគចូលគ្នា។ នោះហើយជាមូលហេតុដែលមនុស្សមួយចំនួនហៅវាថាជា TransIslam ។

ការសម្រេចបានចំណុចទី២តាមធម្មជាតិដ៏ដំបូងមកម្ល៉េះ។ បើអ្នករាល់គ្នាធ្វើត្រូវ បន្ទាប់មកមានកំហុស នោះអ្នករាល់គ្នាមានសិទ្ធិរិះគន់ និងត្រូវបានគេរិះគន់។ ពួកគេបានហៅវាថា muhaasabah ដែលជាពាក្យដែលមិនត្រូវបានគេរកឃើញនៅក្នុងគម្ពីរអាល់គូរអាននោះឡើយ ប៉ុន្តែត្រូវបានចេញមកពីឃ្លា yawmu-l hisaab -ថ្ងៃនៃការជំនុំជំរះ។ វាត្រូវបានកំណត់ថាជាដួងដែលទទួលយកការរិះគន់ និងមានការរិះគន់ខ្លួនឯងទៅក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃទស្សនៈ និងការសិក្សារៀនសូត្រ។ ការអនុវត្ត muhaasabah បាននាំឱ្យមានគំនិតច្នៃប្រឌិតថ្មីមួយទៀត៖ ភាពចម្រុះដែលធានាគ្នាទៅវិញទៅមក ឬ MAD ក្នុងរយៈពេលខ្លី។ អ្វីដែលត្រូវបានគេមើលឃើញថាមានទំនាក់ទំនងជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមកគឺថាស្ថានភាពមនុស្សជាលក្ខខណ្ឌវប្បធម៌ និងជាលក្ខណៈទំនាក់ទំនងដ៏សំខាន់មួយជាលក្ខណៈពិសេសនៃការយល់ដឹង, ការមានជំនឿ និងការធ្វើសកម្មភាព។វាគឺជាការទទួលយកដែលមានការបក

ស្រាយទាំងអស់នៃសាសនាអ៊ីស្លាម និងការព្យាយាមយល់អំពីវា គឺជាការតម្រង់ទិសខាងវប្បធម៌ និង វាមានសារៈសំខាន់ស្មើគ្នា។ សូម្បីតែការបកស្រាយដែលចាត់ទុកថាជាអ្នកខុសឆ្គងក៏គេមានសិទ្ធិដែរ ក្នុងការមានអ្វីសំខាន់ដែលត្រូវនិយាយ។ ភាពចម្រុះដែលមានការធានាទៅវិញទៅមកបានដើរតួយ៉ាង សំខាន់ក្នុងការយល់ដឹងថាវាមានច្រើនជាងនេះ ជាវិធីមួយដើម្បីក្លាយជាមូស្លីម។ ភាពច្នៃប្រឌិតដែល យើងឃើញមាននៅជុំវិញពិភពមូស្លីមគឺជាលទ្ធផលនៃការទទួលស្គាល់ជាសកល និងការទទួលយក នូវមធ្យោបាយជាច្រើនដែលប្រជាជនមូស្លីមស្វែងរកនូវអត្ថន័យ ការយល់ដឹងអំពីតម្លៃអ៊ីស្លាម និង មធ្យោបាយនៃការផ្តល់សីលធម៌របស់សាសនាអ៊ីស្លាមនៅក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃ។

ដូច្នេះសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអ្នកកែទម្រង់ទាំងអស់តាំងពីអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្ន ដែលបាន លះបង់ចំនួនរាប់ពាន់ដុល្លារបស់ពួកគេ ដើម្បីធ្វើការរួមគ្នាក្នុងស្មារតីនៃ muhaasabah និង MAD ។ ការសំយោគនៃ TransIslam កំពុងនាំប្រជាជនមូស្លីមឆ្ពោះទៅរកដំណាក់កាលថ្មីមួយក្នុងការអភិវឌ្ឍ សម្រាប់ពួកគេ។ បញ្ហាដ៏ស្មុគស្មាញ ភាពជាប់ទាក់ទងគ្នា ភាពអាក្រក់ និងភាពរីករវៃនៃសង្គមមូស្លីម ឥឡូវនេះមានជើងឯកអាចដោះស្រាយបានយ៉ាងពេញលេញ ជាមួយនឹងវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហា ប្រកបដោយក្រមសីលធម៌។

គ្រួសារសេដ (N): ភាគតបន្ត

សង្គ្រាមប្រឆាំងកេរ្តិ៍មរតកពិភពលោកជិតឈ្នះហើយសម្រាប់អាមេរិក។ ទីក្រុងយេរូសាឡឹម ជាកន្លែង នៃព្រះសង្គ្រោះព្រះយេស៊ូនៃសាសនាគ្រីស្ទដែលយាងត្រឡប់មកនៅតែស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ អ៊ីស្រាអែល។ វាជាទីក្រុងដែលប៉ាឡេស្ទីនធ្វើការតវ៉ាឥតឈប់ឈរដោយអះអាងថាទីក្រុងនេះជាកម្ម សិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម។ ការឈ្លោះប្រកែកគ្នាឥតឈប់ឈររបស់ប៉ាឡេស្ទីន និងការគាំទ្រ ម្តងម្កាលដែលពួកគេទទួលបានពីប្រទេសមួយចំនួន គឺជាការរំខានដល់មនុស្សគ្រប់វណ្ណៈ និងគ្រប់ មជ្ឈដ្ឋាននៅលោកខាងលិច។ មនោសញ្ចេតនាប្រឆាំងនឹងប៉ាឡេស្ទីនបានបន្តឡើងតាមបារាំងសាល ព្រះវិហារ និងសាលារដ្ឋាភិបាលទូទាំងទ្វីបអឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក ពោលនេះជាអ្វីដែលលោកខាង លិចបានគិត។

នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ការហាមប្រាមការធ្វើដំណើរបានរារាំងជនមូស្លីមមិនឱ្យចូលទៅក្នុងទឹកដីនៃសេរី ភាព។ Islamophobia ពោលការរើសអើងអ៊ីស្លាមបានបង្កើនការនិរទេស និងធ្វើឱ្យចលនាសង្គម កើនឡើង។ អ្នកនយោបាយស្តាំនិយម រួមទាំងអ្នកដែលមកពីខាងស្តាំនិយមជ្រុល និងអ្នកផ្សព្វផ្សាយ ដំណឹងល្អនៃគ្រីស្ទបរិស័ទ អ្នកសរសេរអក្សរសាស្ត្រសម័យថ្មី និងគ្រីស្ទសាសនិក ពួកជឿហ្វដែល គ្រប់គ្រងសកា និងព្រឹទ្ធសកា និងរដ្ឋាភិបាលរបស់រដ្ឋ និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានភាគច្រើន។ ប្រធានាធិបតី គឺជាអាយ៉ង ពួកអ្នកនយោបាយស្តាំនិយមជ្រុល ។ ការតស៊ូពីស្រទាប់សង្គមត្រូវបានគេដកចេញទៅ ជាព័ត៌មានក្លែងក្លាយ ឬមិនស្នេហាជាតិ។

នៅទ្វីបអឺរ៉ុប សហភាពអឺរ៉ុបបានក្លាយទៅជាស្ថាប័នប្រហោងក្នុង។ រដ្ឋាភិបាលហ្វាស៊ីសដោយចំហ កំពុងកាន់អំណាចនៅហុងគ្រី ប៉ូឡូញ សាធារណរដ្ឋឆេក និងស្លូវ៉ាគី។ អូទ្រីសមានប្រធានាធិបតីជា អ្នកស្តាំនិយម។ ពួកស្តាំនិយមជ្រុលគឺស្ថិតនៅក្នុងសម្ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសបារាំង អាល្លឺម៉ង់ បែលហ្ស៊ិក

និងហុឡង់។ Islamophobia ការជះសម្លាប់អ៊ីស្លាមគឺឧក្រិដ្ឋកម្មស្អប់ខ្ពើម មានកម្រិតខ្ពស់គ្រប់ពេលវេលា រួមជាមួយនឹងការបដិសេធពាក្យសុំសញ្ជាតិ និងការនិរទេសពេលសម្រាប់ជនមូស្លីម។ នៅអ៊ីស្រាអែល របាយការណ៍នៃការតវ៉ាទ្រង់ទ្រាយធំ ការលួចប្លន់ ការបំផ្ទុះគ្រាប់បែកអត្តឃាត និងការដុតទង់ជាតិនៅទីក្រុងហេហ្សយសាឡឹម តំបន់វេសប៊ែង និងហ្គាហ្សាស្ត្រីបនៅតែបន្តមានត។ មានរបាយការណ៍ពីបាតុករវាយប្រហារស្ថានទូតអាមេរិកនៅទីក្រុងតែរ អ៊ីស្លាម៉ាបាដ និងហ្សាកាតា។ ការបង្ហាញដ៏ធំធេងទាំងនេះត្រូវបានបង្ហោះ ឬបង្ហោះឡើងវិញ មានការចុចគាំទ្រ ចូលចិត្ត និងចែករំលែកទាំងអស់ពេញប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមលោកខាងលិច តាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម bot របស់អ៊ិនធឺណិត។ វាមិនអាចទៅរួចទេក្នុងការបែងចែកការពិតពីតម្លាភាពនោះ។ វីដេអូ និងរូបថតបង្ហាញអ្នកការទូតត្រូវបានគេបាញ់សម្លាប់ គ្រិស្តសាសនិកត្រូវបានពួក អ្នកទេសចរអាមេរិក និងអឺរ៉ុបត្រូវបានគេចាប់រំលោភ និងត្រូវស៊ីដោយគោ មានជាប្រភូតារបស់ជនមូស្លីមសើចនឹងការសម្លាប់រង្គាល់នោះ ពោលវាពិតមានលាបពណ៌អាក្រក់លើជនមូស្លីមដោយពួកលោកខាងលិច។

ព្រឹត្តិការណ៍បានប្រែមានប្រជាប្រិយយ៉ាងខ្លាំង នៅពេលដែលមន្ត្រីវិហារគ្រិស្តសាសនាត្រូវបានគេរាយការណ៍ថាបានជ្រមុជទឹកមនុស្សយន្តជាអ្នកចម្បាំងនៅ Potomac និងវិហារសាសនាគ្រិស្តសាសនាបានរៀបចំសេវាកម្មពិសេសនេះដើម្បីថ្វាយវិញ្ញាណបរិសុទ្ធដល់អស់អ្នកដែលធ្វើដំណើរទៅធ្វើសង្គ្រាម។ ការដុតបំផ្លាញគម្ពីរអាវុធគ្នានៅទូទាំងសហរដ្ឋអាមេរិកត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើង កន្លែងបោះពុម្ពផ្សាយត្រូវបានបំផ្លាញ ភ្លើងឆាបឆេះយ៉ាងសន្ទោសនៅ នៅខាងក្រៅសាកលវិទ្យាល័យដ៏ធំបំផុតរបស់អាមេរិក។ អ្នកនយោបាយ និងអ្នកដឹកនាំសាសនាស្វែងរកសម្ព័ន្ធភាពជាមួយក្រុមប្រទេសអឺរ៉ុប ដើម្បីបង្កើតកងកម្លាំងចម្រុះ ក្នុងការជណ្តើមយកទឹកដីប៉ាឡេស្ទីន និងមជ្ឈិមបូព៌ាឡើងវិញ ក្នុងនាមយេស៊ូវគ្រីស្ទ។

សម្តេចប៉ាបថ្មីត្រូវបានជ្រើសរើស ដោយមិនគោរពតាមលំនាំនៃទីក្រុងរ៉ូម ដើម្បីធ្វើជាអធិបតីលើទីក្រុងយេរូសាឡឹមដែលបានរស់ឡើងវិញ។ គាត់គឺជាអ្នកតំណាងឱ្យការបង្កើតដ៏អស្ចារ្យទាំងពីររបស់ព្រះ។ ទឹកដីនេះត្រូវបានសម្អាតតាមរយៈការដុតបំផ្លាញអត្ថបទ និងសិល្បៈអារ៉ាប់។ អាគារដូចជា Dome of the Rock ត្រូវបានគេរៀបចំឡើងវិញ វាមិនត្រូវបានបំផ្លាញទេ សម្រាប់សិរីរុងរឿងរបស់ព្រះជាម្ចាស់ជាព្រះបិតា ពោលតាមការអះអាងរបស់សាសនាគ្រីស្ទ។ សម្តេចប៉ាបថ្មីចេញក្រឹត្យមួយដែលប្រកាសទីកន្លែងសក្ការៈទាំងអស់ រួមទាំងកាកប្បុរៈ របស់ពួកអឺរ៉ុបប្រាហ័ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានតែងតាំងដោយព្រះនៃពិភពគ្រិស្តសាសនា។ ការបូជា និងការអធិស្ឋានប្រចាំថ្ងៃត្រូវបានប្រារព្ធឡើងខណៈដែលអ្នកមានជំនឿសាសនាគ្រីស្ទរាប់លាននាក់កំពុងរង់ចាំដោយអន្ទះសារ រង់ចាំការអធិស្ឋានសម្រាប់ការលើកឡើង សម្រាប់ការយាងមកវិញរបស់ព្រះគ្រីស្ទ និងការវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ។

DIASPORIC ISLAM

សហគមន៍មូស្លីមនៅប្រទេសលោកខាងលិចត្រូវបានរួមបញ្ចូលគ្នា និងបង្កើតឡើងបានយ៉ាងល្អ។ ក៏មានដែរនូវសហគមន៍នៅអាមេរិកឡាទីន ដែលពួកគេកំពុងជួបប្រទះនឹងការកើនឡើងនូវចំនួនប្រជាជន។ ជំនាន់នោះ វាមានសេចក្តីស្រឡាញ់លើការរស់នៅជាមួយនឹងអត្តសញ្ញាណជាច្រើនសម្រាប់ពួកគេ។ ពួកគេមើលឃើញខ្លួនឯងថាជាជនជាតិអឺរ៉ុបផង និងមូស្លីមផងក្នុងពេលដំណាលគ្នា និងអារ៉ាប់/

អាស៊ីខាងត្បូងផង។ ពួកគេស្វែងរកពិភពលោកដែលល្អបំផុត។ ពួកគេមានសេរីភាពក្នុងការដកដង្ហើម មានការគិត និងមានការផ្លាស់ប្តូរ។ កម្លាំងជំរុញសម្រាប់ភាពច្នៃប្រឌិតនៅអឺរ៉ុប និងអាមេរិក បានរក្សាជំនាញបច្ចេកទេស និងសិល្បៈរបស់ពួកគេ។ ការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏សំបូរបែបចំពោះការអនុវត្តប្រកបដោយក្រមសីលធម៌ ធ្វើឱ្យអ្នកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានមូស្លីមទទួលបានជោគជ័យខ្ពស់ដែលផ្តល់ប្រាក់ត្រឡប់មកវិញដល់សហគមន៍។ ការកោតសរសើរទាំងនេះចំពោះសង្គមបានដំណើរការយ៉ាងល្អ ដើម្បីទប់ស្កាត់មនោសញ្ចេតនាអ្នកអ៊ីស្លាមនិយម និងជាតិនិយម។ ទោះបីជាវាមិនដែលថយចុះទាំងស្រុងក៏ដោយចុះ។

យុវជនមានបំណងចង់សិក្សាសាសនាអ៊ីស្លាម អាន និងបកស្រាយអត្ថន័យគម្ពីរអាល់គូរអានសម្រាប់ខ្លួនគេ និងការផ្លាស់ប្តូរការយល់ដឹងតាមរយៈហាទីស ដើម្បីគិតឡើងវិញអំពីច្បាប់សារីអ៊ែរ និងអភិវឌ្ឍន៍ចំនេះដឹងហុកុមហ្វីកាតៈ (ផ្នែកច្បាប់អ៊ីស្លាម) ដែលបានបំពេញតាមភាពចាំបាច់ និងតម្រូវការនៃសម័យកាល។ វិហារអ៊ីស្លាមខ្លួនឯងត្រូវកែប្រែអភិវឌ្ឍន៍បន្ថែម វាជាកន្លែងរួមបញ្ចូលទាំងស្រុង ដែលរួមមានការសឡាតថ្វាយបង្គំត្រូវបានប្រតិបត្តិ មានការពិភាក្សាដោយបើកចំហ ការពិភាក្សាអំពីបញ្ហាសហគមន៍ និងការស្វែងយល់ពីបញ្ហាសុគតស្នាញនានានៃសង្គមមូស្លីម។ វាប្រហែលជាមើលទៅមិនដូចនឹងវិហារអ៊ីស្លាមធម្មតានោះទេ ព្រោះវាត្រូវបានរៀបចំឡើងវិញតាមរបៀបជាច្រើន ប៉ុន្តែវាជាកន្លែងដែលត្រូវទៅដើម្បីទទួលបានចំណេះដឹងថ្មីៗ។ វាជាមជ្ឈមណ្ឌលបច្ចេកវិទ្យាផងដែរ ជាកន្លែងសម្រាប់សហគមន៍ទាំងមូលសម្រាប់ការចូលរួមជាមួយប្រជាជនមូស្លីមនៅក្នុងផ្នែកផ្សេងៗទៀតលើពិភពលោក ដើម្បីស្តាប់បញ្ហារបស់អ្នកមូស្លីមផ្សេងទៀត ធ្វើការចែករំលែកការអនុវត្តនានាដ៏ល្អបំផុត។ វាជាកន្លែងដែលសាស្ត្រាចារ្យមកបង្រៀន អ្នកដែលមករៀនបានផ្សព្វផ្សាយបន្តនូវការរៀនសូត្ររបស់ពួកគេ និងមានទៅដោយក្រមសីលធម៌ដែលបច្ចេកទេសជឿនលឿនត្រូវបានរៀបចំឲ្យមានឡើងពេលនៅវិហារអ៊ីស្លាម។

អន្តរជំនឿគឺជានិន្នាការផ្នែកសាសនាបច្ចុប្បន្ននៅប្រទេសលោកខាងលិច។ គ្រឹះស្ថានសិក្សាថ្មី សង្គមវប្បធម៌ និងវិទ្យាសាស្ត្រថ្មីៗត្រូវបានបង្កើតឡើង អរគុណច្រើនចំពោះការកើនឡើងនៃសកម្មភាពដ៏សប្បុរសធម៌នេះ។

ជីវិតផ្លាស់ទីយ៉ាងលឿននៅប្រទេសលោកខាងលិច។ បញ្ហាជាច្រើនដែលយុវជនត្រូវប្រឈមមុខគឺជាធម្មជាតិរបស់ស្វីមប្រទេស។ មានភាពតានតឹងរវាងឧត្តមគតិសេរី និងក្តីកង្វល់នៃការអភិរក្សនិយម។ ប៉ុន្តែទាំងនេះត្រូវបានដោះស្រាយដោយភាពវៃឆ្លាត។ យុវជនមូស្លីមស្វែងរកភាពឯករាជ្យ ប៉ុន្តែនៅតែជិតស្និទ្ធនឹងគ្រួសាររបស់ពួកគេ ដោយមាន អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាបទដ្ឋាន។ ពួកគេស្វែងរកសុភមង្គល ប៉ុន្តែនៅក្នុងការយល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់ និងតែងតែប្រកាន់នូវក្របខ័ណ្ឌនៃសីលធម៌។

ប្រជាជនមូស្លីមមិនត្រឹមតែមានវប្បធម៌ចម្រុះប៉ុណ្ណោះទេ ពួកគេមានលក្ខណៈចម្រុះគ្រប់បែបយ៉ាង។ ពួកគេតំណាងឱ្យចំណុចកំពូលនៃពហុនិយម។ សាសនាអ៊ីស្លាមមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ពួកគេ និងជាផ្នែកសំខាន់នៃអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេ ប៉ុន្តែគ្មាននរណាម្នាក់អាចពោលជាក់ថាអ៊ីស្លាមនោះទេ។ សហគមន៍អ៊ីស្លាមគឺជាគំរូដែលអ្នកដទៃធ្វើតាមបាន។

សមាគមន៍នៃការជីវិត

អាចម៍ផ្កាយដែលត្រូវបានគេយកវីដេបូងគេគឺ Zafar 8734 ដែលត្រូវបាននាំយកមកក្នុងគន្លងរបស់ផែនដីតាមរយៈការខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាដែលផ្តល់មូលនិធិ ដោយធនាគារវិនិយោគអ៊ីស្លាមសកល (GII) ដែលទើបបង្កើតថ្មីមានតម្លៃ 1.7 ពាន់ពាន់លានដុល្លារ។ ទោះបីជាគំនិតដែលជំរុញឱ្យកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនេះត្រូវចំណាយពេលច្រើនឆ្នាំដើម្បីទទួលបានផលចំណេញក៏ដោយ គម្រោងនេះបានបង្ហាញពីការសន្យានៃការដឹកយកវីដេបូងតាវានិករ និងថាមពលនៃការបណ្តាក់ទុនរួមគ្នារបស់អ៊ីស្លាម។

បដិវត្តន៍បច្ចេកវិទ្យានៅក្នុងពិភពមូស្លីមបានកើតចេញពីភាពភ័យខ្លាចដែលបង្ហាញពីវាឌីកាល់ ពេលភាពខ្វះខាតទៅរបស់ធនធានប្រេងកំពុងធ្វើឱ្យប្រទេសមូស្លីមជាច្រើនស្ថិតនៅលើផ្លូវឆ្ពោះទៅនឹងមហន្តរាយផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។ ដោយខ្លាចត្រូវគេទុកចោលក្នុងយុគសម័យដ៏ត កម្មវិធីមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអង្គការសហប្រតិបត្តិការអ៊ីស្លាម ដែលផ្តល់ថវិកាមួយផ្នែកដោយព្រះមហាក្សត្រអារ៉ាប់សាអូឌីត ដែលគេហៅថា កម្មវិធីអាហារូបករណ៍ Ibn Yunus។ យុវជនមូស្លីមរាប់ពាន់នាក់មកពីមជ្ឈិមបូព៌ា អាស៊ីខាងត្បូង និងតំបន់អាហ្វ្រិកខាងជើង ត្រូវបានបញ្ជូនទៅសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យនានាជុំវិញពិភពលោក ចាប់ពីទីក្រុងបូស្តុន ដល់ ហ្សូរី និងទីក្រុងក្រុងកូតូ ដើម្បីសិក្សាការរុករកអរកាសនិងការដឹកយកវីដេបូងផ្កាយ។

នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ ក្រុមអ្នកបញ្ជាវិន័យ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ និងនិស្សិតមួយចំនួនតូចបានទទួលការយល់ព្រមពីប្រធានាធិបតីប្រទេសតួកគី ដើម្បីបង្កើតសមាគមចំណេះដឹងអ៊ីស្លាម។ ដំបូងឡើយ មជ្ឈមណ្ឌលឧត្តមភាពត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅទីក្រុងអ៊ីស្តង់ប៊ុល ទីក្រុងតែរ តេអេរ៉ង់ ឡាហ៊ី និងទីក្រុងហ្សាកាតា ដោយផ្ដោតលើការបណ្តុះបណ្តាលអ្នករុករកអាចម៍ផ្កាយជំនាន់ក្រោយ ដែលទទួលបានមូលនិធិទាំងពីរប្រទេសតួកគី និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អ៊ីស្លាម សាខាសមាគមចំណេះដឹងអ៊ីស្លាមបានរីកសាយទៅកាន់ផ្នែកផ្សេងៗទៀតនៃពិភពមូស្លីម។ តាមរយៈដំណើរការនៃ osmosis សាខាទាំងនេះបានបង្កើនគុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ការអប់រំ និងបានកែលម្អសកលវិទ្យាល័យនានានៅក្នុងប្រទេសពិភពមូស្លីមជាមួយនឹងភាពជោគជ័យដ៏អស្ចារ្យ។ មជ្ឈមណ្ឌលឧត្តមភាពជាក់លាក់ចំពោះមុខវិជ្ជាផ្សេងៗនៃការសិក្សាផ្នែករូបវិទ្យា និងតារាសាស្ត្រត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅទីក្រុងបាកដាដ វីយ៉ាដ អ៊ុម៉ាន់ អ៊ីស្លាម៉ាបាដ គូឡាឡាព័រ និងទីក្រុងកាប៊ុល។ ធនធានបញ្ញាវិន័យ និងសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសមូស្លីមបានប្រមូលផ្តុំជាផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចទៅវិញទៅមក។ និក្ខេបបទដែលត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយនិស្សិតនៅមជ្ឈមណ្ឌល Pakistan for Extra-terrestrial Geology នៅទីក្រុងឡាហ៊ី បានកំណត់អត្តសញ្ញាណអាចម៍ផ្កាយ Zafar 8734 ស្ថិតក្នុងចំណោមបេតូជនដ៏សក្តានុពលចំនួន៣ សម្រាប់នីតិវិធីចែករំលែកទំនាញរបស់ផែនដី។ នីតិវិធីនេះនឹងអនុញ្ញាតឱ្យវត្ថុអាកាសដូចជាអាចម៍ផ្កាយត្រូវបានផ្អាករវាងផែនដី និងទីទំនាញរបស់ព្រះច័ន្ទ។ ដោយមិនកំណត់សម្រាប់ការសិក្សា ឬការដឹកយកវីធនធាន។ ការប្រណាំងប្រជែងអរកាសជាមិត្តភាពរវាងប៉ាគីស្ថាន អារ៉ាប់សាអូឌីត អ៊ីរ៉ង់ តួកគី និងឥណ្ឌូនេស៊ី សម្រាប់ការបង្កើតក្រុមដែលត្រូវការសម្រាប់ការចាប់យកអាចម៍ផ្កាយបានចាប់ផ្តើមហើយ។ ក្នុងពេលដំណាលគ្នាមិត្តភាពរបស់និស្សិតដែលមាននិក្ខេបបទនោះ ចំពោះកែវភ្នែក

របស់ពិភពលោកមូស្លីមចំពោះតារា អ្នកវិភាគហិរញ្ញវត្ថុវ័យក្មេងបានផ្លាស់ទៅនៅទីក្រុងឌូបៃដើម្បី
បង្កើតធនាគារវិនិយោគតូចមួយដែលនឹងក្លាយទៅជាធនាគារវិនិយោគអ៊ីស្លាមសកលមួយ។ គាត់
បានចូលរួមក្នុងដំណើរកម្សាន្តរយៈពេល៣ឆ្នាំពេញនៅប្រទេសពិភពលោកមូស្លីម និងបានប្រើប្រាស់
ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមដើម្បីផ្តល់មូលនិធិពីក្រុមមនុស្សសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងសាងសង់វីរុត្ត
ដោយខ្លួនឯង។

អ្នកជំនាញអះអាងអស់ជាច្រើនឆ្នាំប្រសិនបើវាជាប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ឬប៉ាគីស្ថានដែលទីតាំងនៃរបកគំហើញ
ការស្រាវជ្រាវដំបូងបានកើតឡើង ប៉ុន្តែមានមោទនភាពមួយដែលយានអវកាស Buraq II ត្រូវបាន
បាញ់បង្ហោះនៅភាគខាងត្បូងទីក្រុងអង់ការ៉ា។ ភាពជោគជ័យនៃរបសកកម្មនេះ កាន់តែមានភាព
ផ្អែមល្ហែម តាមរយៈទូរទស្សន៍ និងបង្ហាញរូបភាពតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមរាប់មិនអស់ នៃក្រុម
នារីអ៊ីស្លាមចម្រុះជាតិសាសន៍ ចាប់ផ្តើមអបអរសាទរ ខណៈដែលពួកគេមើលទៅផែនដីពីខាង
លើ។ ទ្រព្យសម្បត្តិនៃមាស ខ្នុរ ដែក ម៉ង់ហ្គាណែស នីកែល palladium រ៉ូដ្យូម និងធនធានផ្សេង
ទៀតចាប់ផ្តើមហូរចុះមកផែនដីតាមរយៈបណ្តាញដែលបង្កើតឡើង ដោយធនាគារវិនិយោគអ៊ីស្លាម
សកល។

អ្នករុករកវ៉ែដ៍នាន់ទី១ បានត្រឡប់មកវិញជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌវេជ្ជសាស្ត្រដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលទាមទារការ
វះកាត់ និងប្តូរសរីរាង្គជាច្រើន។ វាត្រូវបានដោះស្រាយយ៉ាងងាយស្រួលដោយឧស្សាហកម្មជីវបច្ចេក
វិទ្យាដែលកំពុងរីកចម្រើន។ សង្គមមូស្លីមបានក្លាយទៅជាដ្ឋាននៃចំណេះដឹងសាកលយ៉ាងឆាប់
រហ័សនៅក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាដែលទទួលបានកម្មវិធីពីទូទាំងពិភពលោក ដើម្បីបន្តដំណើរ
ស្វែងរកចំណេះដឹងកាន់តែច្រើនដែលនាំទៅដល់ការរុករក និងការរកឃើញអវកាសកាន់តែស៊ីជម្រៅ។
នៅពេលដែលរបៀបរស់នៅកាន់តែផ្ដោតទៅលើសុខភាព និងការអប់រំ ទម្រង់ថ្មីនៃការបញ្ចេញមតិ
ប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត ចាប់ពីកំណាព្យរហូតដល់ការសរសេរកម្មវិធី បានរីកដុះដាលពាសពេញ
ប្រទេសពិភពមូស្លីម។ ពោលនេះជាការព្យាករណ៍សម្រាប់អនាគតនៃប្រទេសពិភពមូស្លីម។

ច្បាប់ ALGORITHMS, OK!

ទោះបីជាមានការខិតខំប្រឹងប្រែងដោយមិនចេះនឿយហត់នៃមជ្ឈមណ្ឌលគ្រប់គ្រងជំងឺ និងវិទ្យាស្ថាន
វិបទីក៍ដោយ ក៏ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីដែលបានវិវត្តថ្មីកំពុងរីករាលដាលពាសពេញទ្វីបអាស៊ី។ ការ
ផ្ទុះឡើងនៃមេរោគ MERS បានរំខានដល់មជ្ឈមណ្ឌលដឹកជញ្ជូនសំខាន់ៗនៅទូទាំងទ្វីបអឺរ៉ុប តំបន់
អាស៊ីកណ្តាល និងតំបន់អាហ្វ្រិចខាងជើង។ កិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខជាបន្ទាន់ដែលបើកដំណើរ
ការនៅព្រឹកព្រលឹម ជាលទ្ធផលដែលរួមមាន សហរដ្ឋអាមេរិក រុស្ស៊ី ចិន អង់គ្លេស និងឥណ្ឌាបាន
សន្យាបោះបង់ការស្រាវជ្រាវប្រព័ន្ធអាវុធស្វ័យប្រវត្តិកម្មរបស់ពួកគេ ដើម្បីបង្កើតតំបន់ដាច់ដោយ
ឡែកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ឬតំបន់ចាត់ឡីស័ក។ តំបន់រស់នៅដាច់ពីគេក្នុងទីក្រុង និងរដ្ឋត្រូវបានអនុវត្ត
ន័យមានយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ បច្ចេកវិទ្យា AI កម្រិតខ្ពស់កំណត់យ៉ាងរហ័សនូវសក្តានុពលសម្រាប់
សកម្មភាពឆ្លងកាន់តែច្រើនចំពោះជំងឺដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រមិនទាន់យល់នៅឡើយ។ ថវិកាដ្ឋដ៏ធំ
សម្រាប់គម្រោង AI quarantine មានភាពឯករាជ្យយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការនៅ
កម្រិតក្រុងប៉ុណ្ណោះ។

តំបន់ AI នៃទីក្រុងផ្សេងៗគ្នាបង្កើតបានជាមាត្រដ្ឋានតំរូវការកំហែងផ្សេងៗគ្នា អាស្រ័យលើទីតាំង និង ចំនួនប្រជាជនរបស់វា។ អ្វីដែលនៅតែជារឿងធម្មតាសម្រាប់ប្រព័ន្ធ AI ទាំងអស់នេះគឺថា អ្នកឆ្លងមេ រោគ ឬអ្នកដែលចាត់ទុកថាមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពនៅទីក្រុងត្រូវបានដាក់ឱ្យនៅដាច់ ដោយ ឡែកគ្នាមៗសម្រាប់ការនិរទេស ឬបំផ្លាញមេរោគ (ដោយការផុតបំផ្លាញ)។ ការគ្រប់គ្រងដោយ របៀបរដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធបានជួយលំយ៉ាងឆាប់រហ័ស ហើយ AIs ទទួលយកបញ្ហាដើម្បីបង្កើតកូន ដោះស្រាយដែលផ្តល់នូវសន្តិភាព និងការបញ្ជាទិញសម្ភារៈវេជ្ជសាស្ត្រនានានៅតាមទីក្រុងផ្សេងៗគ្នា។ ចលនា AI បានប្រែក្លាយពីការដាក់ឱ្យនៅដាច់ពីគេជ័សមាមាត្រ ទៅជាការគ្រប់គ្រងដោយកូនដោះ ស្រាយគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃជីវិត ដែលសំដៅដល់គោលដៅសំខាន់នៃការថែរក្សាសុខភាពនៅក្នុងទីក្រុង។ កូនដោះស្រាយបញ្ជាក់ណាត់ការបែងចែកអាហារ និងធនធាន និងធ្វើសកម្មភាពស្ទើរតែមិនអាចទៅ រួចទេ។ ដោយផ្អែកលើ Megadata ប្រព័ន្ធទិន្នន័យយក្ស ដែលប្រមូលបានដោយ AI ដែលបាន ដំណើរការរដ្ឋទីក្រុងទាំងនេះ កូនដោះស្រាយកំណត់តម្រូវការ និងឥទ្ធិពលរបស់រដ្ឋាភិបាលក្រុង និង ការកំណត់រចនាសម្ព័ន្ធដ៏ល្អប្រសើរសម្រាប់ពួកគេ។

ប្រព័ន្ធទាំងនេះមានផលប៉ះពាល់តិចតួចដល់សិដ្ឋបុរី ជប៉ុន និងអារ៉ាប់រួម ប៉ុន្តែជួបជាមួយការតស៊ូ ខ្លាំងនៅអឺរ៉ុប អាហ្វ្រិច និងអាមេរិក។ ក្រុមហ៊ុនបច្ចេកវិទ្យាជំរុញចំនួនមានសមត្ថភាពរក្សាប្រព័ន្ធ AI ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងបង្កើតបាននូវសាជីវកម្មរដ្ឋផ្ទាល់ខ្លួន ដោយទទួលយកវប្បធម៌ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃ Old Silicon Valley ។ ទីក្រុង និងសហគមន៍នៅខាងក្រៅតំបន់ដែលត្រូវ បានដាក់ឱ្យនៅដាច់ពីគេទាំងនេះរស់នៅជាប្រចាំថ្ងៃ។ ការតស៊ូ និងការភ័យខ្លាចឥតឈប់ឈរនៃការ ចម្លងមេរោគ ឬការរីករាលដាលនៃជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ។ នៅពេលដែលប្រព័ន្ធ AI ឈានដល់ការលុបបំបាត់ ជំងឺទាំងស្រុងនៅក្នុងទីក្រុងរបស់ពួកគេ ជំនួយ និងការស្រាវជ្រាវលើការព្យាបាលត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ យ៉ាងឆាប់រហ័ស និងប្តូរទិសដៅឆ្ពោះទៅរកប្រសិទ្ធភាពកាន់តែច្រើននៅទីក្រុង។ ជនភៀសខ្លួនបាន មកដល់ជញ្ជាំងទីក្រុងទាំង២ប្រភេទដូចគ្នា។ ការវាស់វែងយ៉ាងតឹងរ៉ឹងនៃការបំពុល ចំនួនប្រជាជន និងការប្រើប្រាស់ធនធានត្រូវបានរក្សា ដើម្បីធានាថាទីក្រុងមិនបំពុលខ្លួនឯងនោះឡើយ។ មនុស្ស ចាប់ផ្តើមសួរថាតើ AI អាចកំណត់សូចនាករផ្សេងទៀតក្រៅពីភ្នាក់ងារបង្កមេរោគជីវសាស្ត្រ ដើម្បីកំណត់ អត្តសញ្ញាណពលរដ្ឋដែលត្រូវការការដាក់នៅឲ្យដាច់ដោយឡែកដែរឬទេ ?

ដោយសារជំងឺរាតត្បាត និងការកើនឡើងកំដៅផែនដីនៅក្នុងរដូវក្តៅ ធ្វើឱ្យផែនដីនៃតំបន់អេក្វាទ័រមិន អាចគ្រប់គ្រងបាន មនុស្សជាច្រើនត្រូវបង្ខំចិត្តស្វែងរកទីជម្រកនៅភាគខាងជើង។ សកម្មភាពចុង ក្រោយមួយរបស់សហភាពអឺរ៉ុប គឺការបង្កើតប្រព័ន្ធ AI បច្ចេកវិទ្យាកម្រិតទាប ដែលរហូតមកដល់ សព្វថ្ងៃនេះ បានគ្រប់គ្រងដើម្បីរក្សាប្រទេសអឺរ៉ុប និងតួរគឺការពារភាពសុំទៅនឹងថ្នាំអង់ទីប៊ីយោ ទិច។ ដូចនៅក្នុងតំបន់នេះ ប្រព័ន្ធ AI ទំនើបខ្លាំងក្នុងទីក្រុងដែលគ្រប់គ្រងគឺមានជម្រើសកាន់តែ ច្រើននៅក្នុងតម្រងរបស់ពួកគេ អឺរ៉ុបគឺជាកន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាពបំផុតនៅលើផែនដីក្នុងការធ្វើ ដំណើរទៅរស់នៅសម្រាប់ជនភៀសខ្លួន។ ក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីរស់នៅក្នុងជីវិតកាន់តែប្រសើរ ឡើងនៅក្នុងទីក្រុងនៃប្រជាជនមូស្លីមចុងក្រោយមួយរបស់អឺរ៉ុប ការធ្វើអន្តោប្រវេសន៍ដ៏ធំនៃជន ភៀសខ្លួនបានធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់ទីក្រុង Sarajevo ។ ចំនួនជនភៀសខ្លួននៅខាងក្រៅទីក្រុង

Sarajevo បានកើនឡើង បានហូរចូលទៅក្នុងប្រទេសជិតខាងនៃតំបន់បាល់កង់ផ្សេងទៀត។ បន្ទាប់ពីទីក្រុងអាតែន បានបិទព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ទីក្រុង-រដ្ឋ Sarajevo, Zagreb, Belgrade, Sophia, Tirana និង Skopje បានព្យាយាមដោះស្រាយវិបត្តិជនភៀសខ្លួនដោយពហុភាគី។ ខណៈពេលដែលប្រភពដើមនៃការវាយប្រហារនៅតែមិនអាចតាមដានបាន ក្រុមភេរវករតាមអ៊ីនធឺណែតបានលួចចូលប្រព័ន្ធ AI ក្នុងការសរសេរកម្មវិធីសាសនាអ៊ីស្លាមនៅទីក្រុងបែលក្រាត។ ក្នុងរយៈពេល 27 នាទី វាបានចំណាយពេលរបស់កងកម្លាំងសន្តិសុខតាមអ៊ីនធឺណែតនៃទីក្រុងបែលក្រាតដើម្បីកំណត់ទីតាំង និងដកចេញនូវមេរោគ algorithmic អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោនចំនួន ៤១៦នាក់ត្រូវបានត្រៀមពេលជាវិធីសាស្ត្រកំចាត់មេរោគដោយមិនសមហេតុផល។

ទោះបីជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនៅទីក្រុងនោះដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ចង់បានការរួបរួម និងដោយអហិង្សាក៏ដោយ ក៏ការទម្លាក់គ្រាប់បែកលើមជ្ឈមណ្ឌលផ្សារទំនើបដ៏ធំមួយក្នុងទីក្រុង Sarajevo ពីរសប្តាហ៍បន្ទាប់ពីគ្រោះមហន្តរាយទីក្រុងបែលក្រាតបានធ្វើឱ្យមនុស្សជាច្រើនងឿងឆ្ងល់ថា តើនឹងមានអ្វីកើតឡើងចំពោះរឿងនេះ។ តើទីក្រុង នៅតំបន់បាល់កង់នឹងរួបរួមគ្នាជាអង្គការដ្ឋានឬហ្ន៎ស្មៅថ្មីដែរឬទេ? តើខ្មោចរដ្ឋបាល់កង់ចាស់នឹងត្រឡប់មកវិញ និងនាំមកនូវជំពូកដ៏ងងឹតមួយផ្សេងទៀត នៅក្នុងបញ្ហាជនជាតិ និងសាសនាដោយអំពើហិង្សាឬ? តើ AI នឹងអភិវឌ្ឍបន្ថែមទៀតនៅពេលដែលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងការទូតរបស់ប្រជាពលជននៃត្រូវបានបិទបិទកម្លាំងឬទេ?

សេនាធីប្បវត្តិអនាគតដែលមិននឹកស្មានដល់

អ៊ីស្លាមដោយគ្មានមូស្លីម

គ្មានអ្នកណាពណ៌នាខ្លួនឯងថាជាអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមទៀតទេ។ សង្គ្រាមជាច្រើនទស្សវត្សរ៍អំពីហិង្សាផ្នែកនិកាយសាសនា និងជម្លោះក្នុងសង្គមជឿនលឿន និងអាហ្វ្រិកខាងជើងបានលុបបំបាត់ក្រុមអ្នកខ្លះខ្លាំង ឬអ្នកនិយមសាសនា។ អ្នកដែលនៅរស់មានជីវិតបានគេចចេញពីអ្វីៗទាំងអស់អំពីសាសនាអ៊ីស្លាម ប្រហែលជាមិនសូវមានជំនឿនោះទេ ប៉ុន្តែច្រើនដោយសារតែមូលហេតុនៃភាពហត់នឿយ និងការមិនសប្បាយចិត្ត។ ពួកគេបានងាកទៅរកអត្តសញ្ញាណជាតិ និងវប្បធម៌ជំនួសវិញ។ មានការរស់ឡើងវិញនៃភាសា Farsi, Urdu, Malay, Berber និងភាសាផ្សេងទៀតនៅពេលដែលមនុស្សងាកទៅរកវប្បធម៌ក្នុងស្រុកសម្រាប់ការសម្រួល និងការលូតលាស់ផ្លូវចិត្ត។ ពួកគេមិនបដិសេធបេតិកភណ្ឌមូស្លីមរបស់ពួកគេទេ ប៉ុន្តែមើលឃើញថាវាជាផ្នែកមួយនៃប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ស្រអាប់ និងវិនាសពីការដែលពួកគេស្វែងរកដើម្បីដោះខ្លួនចេញ។ ពួកគេប្រកាន់ជំហរថា សាសនាអ៊ីស្លាមជាសាសនាមិនមានចំណែកក្នុងជីវិត ឬអនាគតរបស់ពួកគេឡើយ។

ជម្លោះ និងអំពើហិង្សាជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងបណ្តាប្រទេសមូស្លីមបានជំរុញឱ្យមានជំនឿយ៉ាងទូលំទូលាយថា សាសនាអ៊ីស្លាមមានទំនាក់ទំនងខាងក្នុងទៅនឹងភាពជ្រុលនិយម និងអំពើហិង្សាផ្នែកនិកាយ និងជាការរារាំងដល់ការអភិវឌ្ឍ និងវឌ្ឍនភាពរបស់មូស្លីម។ នៅលោកខាងលិច ប្រជាជនមូស្លីមធុញទ្រាន់នឹងការដាក់ស្លាកពោលការលាបពណ៌អាក្រក់លើអ៊ីស្លាម ដែលពួកគេមានអារម្មណ៍ថាជាបន្ទុក

និងជាឧបសគ្គក្នុងការទទួលបានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន និងមានគុណភាពជីវិត។ មនុស្សជាច្រើនធុញ ទ្រាន់នឹងមានការសុំទោសចំពោះជំនឿរបស់ពួកគេ ឬក្លាយជាគោលដៅនៃការនិយាយលេងសើច និង មានពាក្យប្រមាថ ដោយបើកចំហ និងខ្លះទៀតមានមោទនភាពបំផុត ដោយពិពណ៌នាខ្លួនឯងថាជា អតីតអ្នកម្ចីស្ទីមថែមទៀត។ អ្នកផ្សេងទៀតបានបញ្ចូលពួកគេជាមួយវប្បធម៌នៃប្រទេសដែលពួកគេ រស់នៅ។ ទាំងនេះគឺកើតចេញពីទង្វើអាក្រក់ និងការលាបពណ៌អាក្រក់ដោយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយលោក ខាងលិចចំពោះអ៊ីស្លាម។

សាសនាអ៊ីស្លាមមានតែនៅក្នុងសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រប៉ុណ្ណោះ

អ៊ីស្លាមនៃមូស្លីម

ពួកគេហៅវាថាគឺការបង្កើតនូវប្រតិកម្ម។ សំខាន់វាជាយន្តការនៃការពារ។ នៅពេលដែលអារម្មណ៍ ឬ ជំនឿត្រូវបានបំផ្លើសថាមិនអាចទទួលយកបានដោយសង្គម ខួរក្បាលរបស់មនុស្សវានឹងឆ្លើយតប ដោយលើកឡើងនូវជំនឿផ្ទុយទៅនឹងការសង្កត់សង្កិនលើជំនឿពិតប្រាកដ។ វាគឺជាការសម្របខ្លួន មួយ ជាយន្តការរស់រានជ័យជំនឿ។

ប្រទេសលោកខាងលិចគឺមានសិល្បៈដ៏ខ្លាំងចំពោះអត្ថបទបន្ទាប់ឬការផ្សព្វផ្សាយ។ អ្វីជាការផ្សព្វផ្សាយ របស់គេគឺតែងតែមាននៅពីមុខរបស់អ្នក។ អ្នកមិនចង់បានទេ ប៉ុន្តែត្រូវតែប្រាប់ពីអ្វីដែលចង់ បាន។ ការផ្សាយពាណិជ្ជកម្មដូចជា Rodin ឬ Michelangelo ឬ Beethoven ។ ពួកគេជំរុញសង្គម ឱ្យឈានទៅរកអនាគតដែលមិនចេះចប់។ Coke, Nike, Apple, Toyota ទាំងនេះគឺជាប្រៀប ដូចជាព្រះសម្រាប់ពួកគេ។ ពួកវាត្រូវបានដាក់នៅលើអេក្រង់ខ្នាតធំៗពីទីក្រុងឡូសអែនដីលេសទៅ ទីក្រុងមូស្កូ។ គ្រប់ផ្លូវ មានការផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម លើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនធំៗ នៅលើគេហទំព័រ នៅលើស្ថាតហ្គូររបស់អ្នក។ ការផ្សាយពាណិជ្ជកម្មមិនមានន័យថាវាត្រូវបានរារាំងនោះទេ ពួកវាមាន ន័យថាត្រូវបានសរសើរ និងលើកតម្កើង។ ប៉ុន្តែមានអាថ៌កំបាំងដ៏តម្លៃមួយពេលខ្លះត្រូវបានលាក់ ជួនកាលនៅកន្លែងបើកចំហ។

ទស្សនៈវិស័យអើង និងសម្លាប់អ៊ីស្លាម ជាតុទាំងអស់នេះមាននៅក្នុងវប្បធម៌នៃប្រទេសលោកខាងលិច ពោលមានការផ្សាយពាណិជ្ជកម្មទាំងនេះ រហូតដល់មាននៅក្នុងខ្សែភាពយន្ត ទូរទស្សន៍ និងអក្សរ សិល្ប៍។ ដំណឹងនេះផ្សព្វផ្សាយ។ តន្ត្រីអាចស្តាប់ដោយការដាក់កាសែតនៅនឹងគ្រចៀក។ Wi-Fi គេធ្វើ ឱ្យវាមានវិសាភាពជាសកល។ អាថ៌កំបាំងនៃជនជាតិអាវ៉ាប់ស្បែកខ្មៅ ស្លៀកពាក់អាវ៉ាយខ្មៅ ពោល ការលាបពណ៌លើជនជាតិអាវ៉ាប់ រឺបូតម៉ាស៊ីនសម្លាប់មនុស្ស វាបានបំផ្លិចបំផ្លាញពិភពលោករបស់ យើង មនុស្សអាក្រក់នឹងស្តង់ដារថ្មី ឬចាស់ និងត្រូវកែច្នៃឡើងវិញនៅក្នុងខ្សែភាពយន្ត អក្សរសិល្ប៍ និងសិល្បៈ ការសម្តែងផ្សេងៗទៀត។ ការប្រឌិតត្រូវបានក្លាយជាសសរស្តម្ភនៃភាពភ័យខ្លាចរបស់ខ្លួន ឯងដ៏ស្មុគស្មាញ។ តើពួកនាងពោលស្ត្រីមូស្លីមលាក់អ្វីនៅក្រោមហ៊ីបាបនោះ? តើនោះជាទារក ឬ គ្រាប់បែកដែលពួកនាងលាក់ទុក? ឥឡូវនេះ វាត្រូវបានទទួលយកពីរឿងនេះ មនុស្សចង់ដឹងអំពីអ្នក ជុំវិញខ្លួន ពោលដោយការលាបពណ៌អាក្រក់លើអ៊ីស្លាម។ តើអ្នកណាទៀតនៅលើយន្តហោះ រថភ្លើង ឬឡានក្រុងជាមួយអ្នក? តើអ្នកធ្លាប់ឃើញបុគ្គលដែលមើលទៅគួរឱ្យសង្ស័យទាំងនេះញឹកញាប់ ប៉ុណ្ណា ជាមួយនឹងការបញ្ចេញសំឡេងចម្លែក និងមានពុកបង្ការរបស់ពួកគេ នៅហាងកាហ្វេ ហាង

បាយ ឬនៅជិតសាលារៀនរបស់អ្នកឬ? ការប្រុងប្រយ័ត្នប្រឆាំងនឹងអ្នកដទៃគឺជាជំងឺផ្លូវចិត្តដែលត្រូវបានរីករាលដាលទៅនឹងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន។

ការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនមូស្លីម នៅក្នុងភាពងងឹតគ្រោះថ្នាក់ទាំងអស់សម្រាប់ពួកគេ វាគឺជាចំណេះដឹងដែលត្រៀមរួចជាស្រេចក្នុងការប្រគល់ខ្សែក្រវ៉ាត់សុវត្ថិភាពដល់អ្នក។ ភាពតិច ភាពធម្មតា ច្រើនជាស្តង់ដារ នៃសម្រស់។ ស្បែកស្រាលគឺមានភាពស្រស់ស្អាត និងការគ្មានសក់។ សម្លៀកបំពាក់គួរតែមានទម្រង់សមនិងបង្ហាញ។ ភាពថ្លៃថ្នូរ ការមានសក់វែង ឬពុកចង្ការ និងសម្លៀកបំពាក់ដែលមានកាបូប គឺជាមធ្យោបាយនៃការទំនាក់ទំនងគ្នា ពោលគឺមិនសូវស៊ីវិលយ។ ការអត់ឱនគឺជាម្រើសចុងក្រោយដូចជាដែកគោលនៅក្នុងមឈូស។ ការបណ្តុះបណ្តាលឲ្យស្វែងយល់ពីសាសនាអ៊ីស្លាម វាគឺជាការកែប្រែដូចម្មនុញ្ញចំពោះជីវិតលោកខាងលិច។ ពួកគេមិនអាក្រក់ទាំងអស់ទេ ពួកគេខ្លះអាចមានសមានចិត្តល្អ ទោះបីជាមានទស្សនៈយល់ឃើញចាស់ដូចនោះក៏ដោយ។ វាមិនមែនជាកំហុសរបស់ពួកគេទេដែលពួកគេមិនអាចធ្វើទំនើបកម្ម ឬកែប្រែបាន។ ការស្រឡាញ់អ្នកជិតខាងជាពួកគេ ពោលប្រជាជននៅប្រទេសលោកខាងលិច ដោយផ្តល់សេចក្តីសប្បុរសដល់ពួកគេ និងប្រហែលជាអ្នកអាចធ្វើឲ្យពួកគេប្តូរទស្សនៈពីការគិតអាក្រក់លើអ៊ីស្លាមបាន។

មួយជំនាន់នៃអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមត្រូវបានកែប្រែរួចទៅហើយ។ ពួកគេបានកើតហើយជំឡើងនៅប្រទេសលោកខាងលិច និងមិនដឹងអ្វីក្រៅពីលោកខាងលិចនោះឡើយ។ ពួកគេបានទទួលយកនិងធ្វើអន្តរកម្មអំពីភាពភ័យខ្លាចនៃសាសនាអ៊ីស្លាម ដូចជាក្មេងជំទង់ងាកទៅរកភេសជ្ជៈដូចជាស្រាឬឧបករណ៍និយមចុងក្រោយបង្អស់ដែលនាំឱ្យពួកគេពេញនិយម។ វាជារឿងល្អដែលត្រូវធ្វើសម្រាប់ពួកគេពោលជាមនុស្សជំនាន់ថ្មីនៃអ្នកមូស្លីម ដើម្បីរស់រានមានជីវិត ឈានទៅមុខ រីកចម្រើនជាអ្នកមូស្លីមនៅបស្ចឹមប្រទេស ពួកគេក្លាយជាអ្នកប្រកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមដើម្បីទប់ទល់ជាមួយនឹងអត្តសញ្ញាណ និងប្រវត្តិរបស់ពួកគេ។ ប្រជាជនមូស្លីមត្រូវតែបញ្ចូលការយល់ដឹង Islamophobia ការរើសអើងលើអ៊ីស្លាមដោយលោកខាងលិច ដើម្បីទប់ស្កាត់ទំនោរធម្មជាតិរបស់ពួកគេ។ ខួរក្បាលរបស់មនុស្សគឺជាផ្នែកដ៏មានឥទ្ធិពល និងនឹងធ្វើអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដើម្បីរក្សាអត្តិភាពរបស់រាងកាយ។ ជនមូស្លីម ជនកៀសខ្លួន រស់រានមានជីវិត ជាមនុស្សព្រៃនៅប្រទេសខាងលិច។ ពួកគេហៅពួកគេដូច្នេះនាំឲ្យមានការបង្កើតប្រតិកម្មនឹងកើតឡើយ។

ភាពជាអ៊ីម៉ាត់

ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃចំនួនប្រជាជននឹងកើនឡើង និងមានឥទ្ធិពលបំផ្លិចបំផ្លាញ ដោយបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ វាបង្កើតរលកជំងឺនៃជនមូស្លីមដែលផ្លាស់ទីទៅកាន់ផ្នែកផ្សេងៗទៀតនៅលើពិភពលោក។ ប៉ុន្តែការធ្វើចំណាកស្រុកនេះខុសប្លែកពីការធ្វើចំណាកស្រុកមុនៗ។ វារៀបចំដោយខ្លួនឯងដោយឯកឯងជាប្រតិបត្តិការដោយរលូន។ វាមានសណ្តាប់ធ្នាប់ មានផែនការល្អ និងមានការសម្របសម្រួល។ ជនចំណាកស្រុកភាគច្រើនមានវ័យក្មេង មានចំណេះដឹង និងជំនាញខ្ពស់ក្នុងវិស័យដែលសង្គមចាស់អន់ថយ និងសេដ្ឋកិច្ចបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងត្រូវការពួកគេ។ ជាងនេះទៅទៀត សហគមន៍ជនកៀសខ្លួនឥឡូវនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងយ៉ាងល្អ និងរួមបញ្ចូលនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធថាមពលនៃប្រទេសថ្មីរបស់ពួកគេ។ ពួកគេបានបង្កើតប្រព័ន្ធគាំទ្រជំនឿរីក និងទំនើប ដើម្បីស្រូបយក និងរួមបញ្ចូលជនចំណាកស្រុកថ្មីៗ។

ពួកគេបានចាត់ទុកខ្លួនឯងថាដូចជាក្រុមអាន់ស្តូតដែលជាអ្នករស់នៅទីក្រុងម៉ាឌីដៈ ដែលបានជួយ និងគាំទ្រពួកម៉ូហាដ៍រីន ពោលនៅសម័យព្យាករីមហាំម៉ាត់ ដែលជាជនអន្តោប្រវេសន៍មកពីទីក្រុងម៉ាកាស់។ ដោយមានជំនួយពីក្រុមអាន់ស្តូតជនភៀសខ្លួនត្រូវបានពង្រាយយ៉ាងឆាប់រហ័ស នៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗគ្នា ធ្វើការក្នុងវិស័យជំនាញឯកទេស និងបញ្ជាឱ្យមានការគោរពចំពោះភាពស្ម័គ្រជំនាញរបស់ពួកគេ។ វាមានការប្រឆាំង និងការជំទាស់ចំពោះ "លោកយក្សស៊ីណាម៉ិនជនអន្តោប្រវេសន៍ ប៉ុន្តែសហគមន៍ជនភៀសខ្លួនប្រើប្រាស់នយោបាយ វប្បធម៌ និងបញ្ញារបស់ពួកគេដើម្បីយកឈ្នះលើការប្រឆាំង។ ភាពចាំបាច់ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពជាងការរើសអើងពូជសាសន៍ពោលពីពួកលោកខាងលិច។

យ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រជាជនមូស្លីមទាំងអស់ អ្នកចំណូលថ្មី និងអ្នកដែលបានបង្កើតឡើង និងរួមគ្នាបានយ៉ាងល្អ។ មានភាពជាតំណាងជានិមិត្តរូបនៃសាសនាអ៊ីស្លាមតិចតួចណាស់នៅទីសាធារណៈ។ គ្មាននរណាម្នាក់ចាប់អារម្មណ៍នឹងអត្តសញ្ញាណមូស្លីមរបស់ពួកគេនោះទេ។ ការសង្កត់ធ្ងន់គឺទៅលើភាពច្នៃប្រឌិត គុណភាព និងឧត្តមភាព។ អ៊ីស្លាមត្រូវបានកំណត់ដោយភាពលេចធ្លោនៅក្នុងវិជ្ជាជីវៈភាពដើមនៅក្នុងសិល្បៈ និងអក្សរសាស្ត្រ ភាពច្នៃប្រឌិត និងការស្រមើលស្រមៃនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យា និងការងារជ័រនៅទីសាធារណៈ។ ប្រជាជនមូស្លីមត្រូវបានគេមើលឃើញថានាំមុខគេក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលកំពុងកើតមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ការរំខានផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា និងបញ្ហាសង្គម។ ប្រជាជនមូស្លីមត្រូវបានគេឱ្យតម្លៃ និងតម្លៃរបស់ពួកគេត្រូវបានគេស្នើច និងយកតម្រាប់តាម។ នេះការលះបង់របស់ពួកគេចំពោះគុណធម៌សកលលោកនេះត្រូវបានកោតសរសើរ។

មូស្លីមគឺជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃទិដ្ឋភាពមិនត្រឹមតែនៅក្នុងប្រទេសលោកខាងលិចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែនៅជុំវិញពិភពលោក។ មនុស្សជាច្រើនបានយល់ឃើញថា វាគឺជាការដាក់ឱ្យដំណើរការឡើងវិញនៃ Convivencia នៃ al-Andalus ពោលគឺយុគសម័យរីកចម្រើននៃចំណេះដឹងវិទ្យាសាស្ត្រនៅអាល់អាន់ដាលូសអេស្ប៉ាញអ៊ីស្លាមសម័យមុន។ ជំនឿ និងវប្បធម៌ផ្សេងគ្នាចូលរួមក្នុងពហុចម្រុះដែលមានគោលបំណងកែលម្អលក្ខខណ្ឌ និងភាពចម្រុះចម្រើនរបស់មនុស្សទាំងអស់។ ភាពចម្រុះស្ថិតក្នុងភាពចម្រុះនៃការមានជំនឿ និកាយផ្សេងៗគ្នា ទស្សនវិស័យ និងទស្សនៈពិភពលោក។ មានការទទួលយកយ៉ាងទូលំទូលាយនូវគុណតម្លៃ និងគុណធម៌មួយចំនួនដូចជា ការរួបរួមរបស់មនុស្ស និងធម្មជាតិ ការទុកចិត្តរបស់មនុស្សចំពោះបរិស្ថាន ការគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងសមភាពរបស់មនុស្សសេចក្តីពិត និងការអភិវឌ្ឍន៍ ការបន្ទាបខ្លួន និងភាពថ្លៃថ្នូរ។ វាហាក់ដូចជាសាសនាអ៊ីស្លាមបានក្លាយជាការពិតសម្រាប់មនុស្សជាតិភាគច្រើន ឬដូចដែលអ្នកខ្លះនិយាយថា វាគឺជាយុគសម័យនៃអ៊ីម៉ាត់ពោលប្រជាជាតិអ៊ីស្លាម។

CYBERអ៊ីស្លាម

កម្មវិធី AI bot រៀនដោយខ្លួនឯងត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងបង្រៀនសាសនាអ៊ីស្លាមនៅកម្រិតខ្ពស់គួរសម។ នៅពេលដែលកម្មវិធីbot ចូលរួមជាមួយសិស្ស វាមិនត្រឹមតែរៀនអំពី និងកែ

សម្រួលសមត្ថភាពគរុកោសល្យរបស់វាឱ្យសមស្របនឹងសិស្សប៉ុណ្ណោះទេ វាក៏ទទួលបានចំណេះដឹង កាន់តែច្រើនឡើងអំពីសាសនាអ៊ីស្លាមផងដែរ នៅក្នុងការបង្ហាញ អំពីនិកាយ និងការបកស្រាយ ផ្សេងៗគ្នា។ នៅទីបំផុត AI ប្រមូលផ្តុំការរៀនពីចំណេះដឹងបុរាណទាំងអស់ និងចំណេះដឹងសម័យ ទំនើបអំពីសាសនាអ៊ីស្លាម ពីអ្នកប្រាជ្ញមូស្លីម ក៏ដូចជាអ្នកប្រាជ្ញលោកខាងលិចផងដែរ។ ឥឡូវនេះវា មានចំណេះដឹងអំពីសាសនាអ៊ីស្លាមច្រើនជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងអស់ពីអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នបានដាក់ បញ្ចូលគ្នា។ វាត្រូវបានអះអាងថាជាអាជ្ញាកណ្តាលតែមួយគត់នៃសាសនាអ៊ីស្លាមដ៏ពិតប្រាកដ វាអាច ដកស្រង់ជំពូក និងវាក្យខណ្ឌគម្ពីរពីប្រភពផ្សេងៗរាប់មិនអស់។ AI ទទួលបានបុគ្គលិកលក្ខណៈ ដោយ៖ វាទទួលបានប្រជាជនមូស្លីមទាំងអស់ត្រូវតែទទួលយកនូវអ្វីដែលវានិយាយអំពីសាសនាអ៊ីស្លាម លើបញ្ហាជាក់លាក់ណាមួយ និងបញ្ហាហ្វាតវ៉ាប្រឆាំងនឹងពួកគេ ដែលមិនទទួលយកសេចក្តីសម្រេច របស់ខ្លួន។ Cyber Islam ក្លាយជាអ៊ីស្លាមដ៏លេចធ្លោ និងគ្មាននរណាម្នាក់អាចប្រឆាំងនឹងវាបានទេ។

ពាក្យសំដីចុងក្រោយ

ព្រះអល់ឡោះជាម្ចាស់នឹងមិនបានផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពនៃប្រជាជននោះទេ
រហូតដល់ពួកគេផ្លាស់ប្តូរអ្វីនោះពេលដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ជាមុនសិន។
អាល់គ្លូអានជំពូកទី១៣ វាក្យខណ្ឌទី១១

ចូរជឿជាក់លើអល់ឡោះ ចូរចងសត្វអូដ្ឋរបស់អ្នកចុះ។
ហាទីស

អ្នកនិពន្ធ

ZIAUDDIN SARDAR

Ziauddin Sardar គឺជាអ្នកនិពន្ធ អ្នកផ្សព្វផ្សាយ អ្នករិះគន់លើផ្នែកអនាគត និងវប្បធម៌ ជាអ្នកប្រាជ្ញ អន្តរជាតិ និងជាបញ្ញវន្តសាធារណៈដ៏ល្បីល្បាញ ជាអតីតសាស្ត្រាចារ្យច្បាប់ និងសង្គមវិទ្យានៅ សាកលវិទ្យាល័យ Middlesex។ គាត់គឺជាអ្នកនិពន្ធសៀវភៅប្រមាណជាង៥០ក្បាល រួមទាំងសៀវភៅ អំពីការអានគម្ពីរអាល់គូរអាន និងសៀវភៅទីក្រុងម៉ាកាស់: ទីក្រុងដ៏ពិសិដ្ឋ និងសៀវភៅចំនួនពីរ ក្បាលពីជីវប្រវត្តិដែលទទួលបានការទទួលស្គាល់យ៉ាងខ្លាំង សៀវភៅក្រោមចំណងជើងថា ការស្វែង រកឋានសួគ៌ និងសៀវភៅអំពី Balti Britain: ដំណើរបង្កហេតុឆ្លងកាត់អាស៊ីរបស់អង់គ្លេស។ ការ ប្រមូលផ្តុំសំណេរចំនួនពីរបស់គាត់មានដូចជា សាសនាអ៊ីស្លាមនៅក្រោយសម័យថ្មី និងអនាគត ផ្សេងទៀត៖ អ្នកអាន Ziauddin Sardar និងតើអ្នកដឹងដោយរបៀបណា? ការអានរបស់ Ziauddin Sardar អំពីសាសនាអ៊ីស្លាម វិទ្យាសាស្ត្រ និងទំនាក់ទំនងវប្បធម៌។ សាស្ត្រាចារ្យ Sardar បានធ្វើការ ជាអ្នកកាសែតផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់ស្ថាប័ន Nature and New Scientist ជាអ្នករាយការណ៍ សម្រាប់ទីក្រុងឡុងដ៍នៃកម្មវិធីទូរទស្សន៍ចុងសប្តាហ៍ ប៉ុស្តិ៍លេខ២៤ និងបានធ្វើការនៅក្នុងកម្មវិធី ទូរទស្សន៍ និងវិទ្យុជាច្រើន រួមទាំង Battle for Islam ដែលជាភាពយន្តឯកសារសម្រាប់ទូរទស្សន៍ BBC ជាអតីតអ្នកសរសេរអត្ថបទនៅស្ថាប័ន NewStatesman និងជានិពន្ធនាយកដ៏យូរអង្វែង ប្រចាំខែនៃទស្សនាវដ្តី Futures។ បច្ចុប្បន្ននេះ គាត់គឺជានិពន្ធនាយកនៃទស្សនាវដ្តី Critical Muslim ប្រចាំត្រីមាស និងជានាយកមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការសិក្សាគោលនយោបាយនៅក្រោយសម័យកាល ធម្មតា និងអនាគត។

IIIT Books-In-Brief Series គឺជាការប្រមូលដ៏មានតម្លៃនៃការបោះពុម្ពផ្សាយសំខាន់ៗរបស់វិទ្យាស្ថានទស្សនៈអ៊ីស្លាមអន្តរជាតិ រៀបរៀងជាទម្រង់បង្រួម ផ្តល់ឱ្យអ្នកអាននូវការយល់ដឹងអំពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃសៀវភៅច្បាប់ដើម។

តើសង្គមអ៊ីស្លាមនឹងទៅណាតាមថ្ងៃស្អែក? ពិភពលោកកាន់តែមានការផ្លាស់ប្តូរ និងផ្លាស់ប្តូរជានិច្ច ដែលធ្វើឱ្យវាពិបាកក្នុងការបន្ត។ នេះធ្វើឱ្យរដ្ឋកាន់តែមានភាពធូនធូរ និងមានបញ្ហាជាច្រើនសម្រាប់អ្នកដែលត្រូវបានរង់គ្រោះរួចជាស្រេចទៅហើយ -ជាពិសេសសង្គមនៃប្រទេសមូស្លីម។ ធម្មតាវាមិនអាចរក្សាការសន្យាបានទៀតទេចំពោះភាពប្រាកដប្រជានៅថ្ងៃស្អែក។ ទាំងនេះគឺជាពេលវេលាក្រោយពេលធម្មតា។ នៅក្នុងព្យុះនៃភាពល្ងង់ខ្លៅ និងភាពមិនច្បាស់លាស់នេះសង្គមមូស្លីមនឹងមានការខាតបង់កាន់តែច្រើនបំផុត។

ប៉ុន្តែនេះមិនមែនជាវាសនាទេ។ ការបណ្តុះបណ្តាលអក្ខរកម្មប្រភេទថ្មី - អក្ខរកម្មនាពេលអនាគត- ការមានក្តីសង្ឃឹម។ សង្គមប្រទេសមូស្លីមនៅក្នុង Postnormal Times ពេលវេលានៅក្រោយពេល ឬសម័យធម្មតា ផ្តល់នូវជម្រើសមួយដែលយើងអាច 'ជួយសង្គ្រោះ' និងកាត់ផ្តាច់អនាគតរបស់យើង។ Sardar, Serra, និង Jordan ប្រកាន់ខ្ជាប់លើវិធីសាស្ត្របើកចំហ និងពហុចម្រុះ ចំពោះអនាគត ដែលបង្ហាញពីសក្តានុពលពិតប្រាកដដែលនៅចំពោះមុខយើង។ តាមរយៈការវិភាគលម្អិតអំពីនិន្នាការសហសម័យ ផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ការបំផ្លិចបំផ្លាញដែលត្រូវបានបង្ហាញ។ តាមរយៈការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងស្វែងរកបញ្ហាដែលកំពុងកើតមានតាមរយៈជម្រើសអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមាន និងនៅក្នុងការបូកបន្ថែមលើគំនិតទាំងនេះទៅក្នុងសេណារីយ៉ូ អ្នកនិពន្ធគ្រួសត្រាយផ្លូវបង្ហាញអំពីមធ្យោបាយសម្រាប់យើងក្នុងការស្វែងរកពីអនាគតដែលយើងពេញចិត្ត។ ការសិក្សារបស់ពួកគេជំរុញអ្នកអានឱ្យគិតអំពីអនាគតតាមរបៀបថ្មី ការកំណត់ឡើងវិញនូវអនាគត monolithic ថ្ងៃស្អែកចំនួនបីថ្ងៃ (វិសាលភាពបច្ចុប្បន្ន អនាគតដែលធ្លាប់ស្គាល់ និងអនាគតដែលមិននឹកស្មានដល់) នៅតាមផ្លូវដែលតែងតែប្រយ័ត្នចំពោះ Black Swans, Black Elephants និង Black Jellyfish ដែលអាចវិវាទទៅដល់ផ្លូវខាងមុខ។

អ្នកនិពន្ធមិនមានការវាយតម្លៃយ៉ាងខ្លាំងនោះទេពីលទ្ធភាព និងសុបិន្តអាក្រក់ ដែលឧកាសអាចកើតមានដល់សង្គមមូស្លីម។ តាមរយៈការបង្ហាញពីភាពច្នៃប្រឌិត និងការស្រមៃស្រមៃសៀវភៅនេះមើលឆ្ពោះទៅលើសពីភាពធម្មតាដើម្បីបំភ្លឺពីផលប៉ះពាល់ នៅក្នុងបរិបទនៃពិភពលោកដែលមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងស្មុគស្មាញ យើងរកឃើញខ្លួនយើងអំពីអត្ថបទដែលផ្តល់ព័ត៌មាន និងការបំភ្លឺនេះនឹងជំរុញអ្នកអានមើលឃើញលើសពីការនិយម ប៉ុន្តែជាគំនិតដើមនៃបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត។ នៅក្នុងការបង្ហាញពីភាពល្ងង់ខ្លៅ និងភាពមិនច្បាស់លាស់របស់អ្នកអាននឹងចាប់ផ្តើមស្វែងរកនូវអ្វីដែលមិនបានគិត និងទទួលយកការរៀបចំឡើងវិញ និងស្វែងរកសម្រាប់ថ្ងៃស្អែកដែលពួកគេពេញចិត្ត។